

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA HISTORIE

LETEC, ZPRAVODAJSKÝ DŮSTOJNÍK, ÚČASTNÍK DOMÁCÍHO
PROTINACISTICKÉHO ODBOJE A VELITEL LETECKÝCH
INSTRUKTORŮ V EGYPTĚ JAN REINDL
(1902–1981)

RIGORÓZNÍ PRÁCE

MILAN VYHLÍDAL

OLMOUC 2017

Prohlašuji, že jsem předloženou rigorózní práci vypracoval samostatně, pouze na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci, 5. března 2017

OBSAH

1	Úvodem	5
2	Prameny a literatura	8
3	Léta mládí a služba v předmnichovské armádě (1902–1938)	13
3.1	Léta dětská a studijní (1902–1922)	13
3.2	Mladým důstojníkem předmnichovské armády (1922–1937).....	14
3.3	Referentem 2. oddělení Hlavního štábu MNO (1937–1938)	16
4	Okupace českých zemí, protinacistický odboj a věznění (1939–1945)	25
4.1	Okupace českých zemí (březen 1939)	25
4.2	Členem pronacistického odboje (1939)	31
4.3	Politickým vězněm nacistické Třetí říše (1939–1945)	41
5	Služba v poválečné československé armádě (1945–1957)	47
5.1	Důstojníkem Obranného zpravodajství (1945–1949).....	47
5.2	Náčelníkem štábu Velitelství letectva, zástupcem velitele letectva (1950– 1956)....	59
5.3	Velitelem instruktorských skupin v Egyptě a odchod do výslužby (1956–1957).....	62
6	Závěrem	77
7	Seznam použitých zkratk	80
8	Prameny a literatura	85
8.1	Archivní prameny	85
8.2	Literatura	86
8.3	Internetové zdroje	89
8.4	Rozhovory s pamětníky	89
8.5	Nepublikované materiály.....	89
9	Přílohy	91

9.1	Hodnostní postup Jana Reindla	91
9.2	Vojenské vzdělání (školy a kurzy)	91
9.3	Vybrané medaile, řády a vyznamenání.....	92
9.4	Biografie důležitých osob	92
9.5	Obrazová příloha	102

1 ÚVODEM

Do hodnosti československého generála bylo v letech 1918–1992 jmenováno celkem 1059 mužů (včetně osob, kterým byla tato hodnost propůjčena).¹ V kontrastu s československými moderními dějinami, zvláště s přihlédnutím k dějinám vojenským, se členy této pomyslné armádní elity muselo stát množství osob se značně pestrými životními osudy.

Předkládaná práce si klade za cíl čtenáře seznámit s osudem jednoho z nich – s generálmajorem (genmjr.) Janem Reindlem.² S uvedenou osobou jsem se poprvé setkal v letech 2009–2010, kdy jsem v rámci magisterské diplomové práce zpracovával jednu z kapitol československé vojenské pomoci státům Blízkého a Středního východu³. S Reindlem jsem se potkával i nadále, a to při zpracovávání dizertační práce⁴, která se zaměřovala na aktivity československých vojenských instruktorů v egyptských ozbrojených silách. V případě Jana Reindla jsem jeho příběh začal rozplétat takříkajíc od konce, protože Reindlova egyptská mise v roce 1956 byla samotným závěrem jeho několik desítek let trvající vojenské kariéry.

Reindlova životní dráha však byla mnohem pestřejší a zasáhly do ní všechny významné události našich moderních dějin. Nutno také podotknout, že jeho služba v armádě byla nejen pestrá, ale – jak dále zjistíme – i značně kontroverzní. Vrcholu dosáhla sice až několik let po ukončení 2. světové války, ale psát se začala o mnoho dříve, za předmnichovské republiky. Jan Reindl se vzhledem k roku narození nezúčastnil národně-osvobozenického boje v rámci čs. legií v letech 1914–1918, nicméně absolvováním Vojenské

¹ Nejnověji k tématu československé generality viz zejména MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HSWK, Banská Bystrica 2012.

² K osudům Jana Reindla byly v minulosti publikovány dílčí poznatky, například VYHLÍDAL, Milan: *Z činnosti leteckých instruktorů generálmajora Jana Reindla v Egyptě během Suezské krize*. In: *Historica Olomucensia* 2012, č. 42, s. 135–154 a VYHLÍDAL, Milan: *Generálmajor Jan Reindl (1902–1981)*. In: *Vojenské rozhledy* 2016, č. 3, s. 120–124. Základní biografie genmjr. Jana Reindla je uvedena například: Československé vojenství. http://vojenství.cz/vasedotazy_117.htm [citováno dne 8. ledna 2017]. Dotaz autora č. 1754 týkající se stručného životopisu genmjr. Jana Reindla byl zodpovězen vojenským historikem Dr. Pavlem Minaříkem, CSc. a dále Fórum válka. <https://forum.valka.cz/topic/view/126658#429125> [citováno dne 9. ledna 2017]. Autorem profilu Jana Reindla je vojenský historik PhDr. Jiří Fidler, Ph.D.

³ VYHLÍDAL, Milan: *Československá pomoc při výstavbě vojenského školství v arabském světě v letech 1948–1989*. Magisterská diplomová práce FF MU, Brno 2010.

⁴ VYHLÍDAL, Milan: *Činnost československých instruktorů v egyptských ozbrojených silách. Účast na egyptském vojenském školství v letech 1956–1977*. Disertační práce FF UP v Olomouci, Olomouc 2016.

akademie v Hranicích (VA) se zařadil k nejmladší generaci československého důstojnického sboru. Coby voják získal následně nejvyšší možné vojenské vzdělání na Vysoké škole válečné a koncem třicátých let 20. století se dostal do značně exponovaného 2. (zpravodajského) oddělení Hlavního štábu MNO. Poté do jeho profesního i osobního života zasáhla německá okupace a válka. Věrný své přísaze se po vzniku Protektorátu Čechy a Morava zapojil do protinacistického odboje. Došlo ale k jeho zatčení a celou válku strávil v nacistických káznících.

Po jejím konci se Jan Reindl do armády vrátil. Jako bývalý politický vězeň nebyl v očích nového politického vedení svým způsobem zkompromitován účastí v zahraničním odboji a podařilo se mu tak s úspěchem etablovat i ve službách poúnorového režimu. Jeho kariéra vyvrcholila právě počátkem padesátých let 20. století. Od poloviny padesátých let 20. století sledujeme vzhledem k Reindlově věku a zdravotnímu stavu kariérní sestup, až je v závěru své činné služby vyslán jako velitel československých leteckých instruktorů do Egypta.

Hlavním badatelským záměrem předložené práce nebude pouhá rekonstrukce životních osudů Jana Reindla, která by se i přes maximální snahu mohla zvrhnout ve fádňí výčet letopočtů a vojenského postupu, ale hlavně zachytit na poměrně neznámé Reindlově osobě klíčové okamžiky a významné mezníky dynamického 20. století, které ovlivňovaly výstavbu československé armády.

Reindl, jako voják, je těsně spjat nejenom s předmnichovskou armádou, ale stane se pomyslným průvodcem skrz další významné momenty našich dějin. Reindl stál mnohdy na odlišných stranách pomyslné barikády. Sám byl obětí nacistických bezpečnostních složek, na druhou stranu patřil v době změněných společenských podmínek k aktivním činitelům tažení proti západním letcům.

S uvedenou osobností podnikneme sondu do výstavby československé armády, především do problematiky československého vojenského zpravodajství v předvečer nacistické okupace a 2. světové války, domácího protinacistického odboje, výstavby armády v poválečné a poúnorové realitě, včetně úkolů, které československá armáda plnila daleko za

hranicemi vlastního státu, kdy se zapojila do urputného soupeření dvou mocenských bloků v rámci bipolárně rozděleného světa.

Vzhledem k vytyčenému úkolu je práce koncipována chronologicky. Podkapitoly jsou pak děleny tematicky, ale se zachovaným chronologickým přístupem. Domnívám se, že pro případné čtenáře z řad širší veřejnosti bude práce v tomto uspořádání přijatelnější. Informační roviny se v předložené práci nacházejí dvě. V první se čtenářům odkrývá životní, či lépe profesní život Jana Reindla, ve druhé se pak seznámí s dynamickým obdobím 20. století, tedy s obdobím, ve kterém Reindl žil a pracoval.

Musíme mít na paměti, že s přihlédnutím k různým a významem nesrovnatelným životním obdobím Jana Reindla musí čtenáři počítat s určitou obsahovou nevyvážeností jednotlivých kapitol. Z důvodu jisté „civilní fádnosti“ k obsahově strohým patří zejména kapitoly věnující se Reindlově útlému mládí a období jeho života po odchodu z činné služby. Naopak vzhledem ke značně široké pramenné základně patří mezi nejobsáhlejší části věnující se okolnostem jeho zapojení do protinacistického odboje a souvislostem jeho působení v poválečné československé armádě.

Vzhledem k období, ve kterém Jan Reindl žil, je nezbytná pečlivá heuristika a přísná kritika poměrně obsáhlé pramenné základny, a to vzhledem k faktu, že se ve velké míře pracuje s dokumenty vzešlých s činnosti represivních bezpečnostních složek, ať již nacistických, či komunistických. Také čistě osobní a autorské vzpomínky se mohou vyznačovat značnou mírou subjektivity, přeceňováním vlastní důležitosti a především posuzováním událostí zpětně, tedy pod vlivem později získaných informací. Přesto věřím, že shromážděním a komparací pramenů různé provenience se mi podaří čtenářům předložit co nejvěrnější rekonstrukci životního osudu Jana Reindla na pozadí dějinných souvislostí nejen československého 20. století.

2 PRAMENY A LITERATURA

Vzhledem ke specifickému charakteru práce, jejíž páteř tvoří Reindlova biografie, vycházel autor především z archivních pramenů a literaturu využil především k zasazení problematiky do širšího kontextu. Hlavní těžiště práce proto spočívá v kritické analýze archivních pramenů domácí a okupační provenience, literatury a materiálů memoárového charakteru.

Pro získání klíčových informací z vojenské kariéry Jana Reindla se staly nepostradatelnými archivní dokumenty z Vojenského ústředního archivu v Praze (VÚA). K rekonstrukci života a vojenské služby jsou nezbytné personální materiály, jako vojenský osobní spis, který je aktuálně uložen ve Vojenském historickém archivu v Praze (VÚA-VHA).⁵ V případě osobního spisu Jana Reindla se jeho součástí staly i kmenové listiny, což nebývá pravidlem.

Vojenský osobní spis celistvě zachycuje Reindlův vojenský postup. Mimoto obsahuje celou škálu dalších informací o rodinných poměrech. Dále i široký přehled o blízkých rodinných příslušnících a v pouťorové realitě se k nim přidávají politické posudky, obsáhlé zprávy vojenských zpravodajských složek, různá udání apod. Vzhledem k těmto skutečnostem je důležité při analýze uvedených dokumentů postupovat velice obezřetně a v souladu se znalostí širší problematiky je podrobovat přísné kritice. Vojenské osobní spisy autor nevyužil pouze u Jana Reindla, ale prostudoval a vzájemně komparoval desítky spisů Reindlových nejbližších spolupracovníků a kolegů.

Z řady vojenských personálních materiálů autor vytěžil i tzv. kvalifikační listiny (VÚA-VHA), které byly v rámci československé branné moci zavedeny v roce 1921 a užívaly se až do roku 1949. Uvedené písemnosti zachycují záznamy o vojenském postupu, posádkách, absolvovaných kurzech a školeních. Velice skoupé jsou na čistě soukromé a osobní údaje vojáka a jeho nejbližších rodinných příslušníků. S úspěchem z nich lze vyčíst pouze údaje o sňatcích a narozených dětech. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem jsou nevhodnější

⁵ Ve VÚA-VHA jsou uloženy vojenské osobní spisy vojáků z povolání (vojenských gážístů) narozených do roku 1914 včetně. Vojenské osobní spisy osob narozených po roce 1914 jsou doposud uloženy ve VÚA-SA AČR, který je ale postupně po uplynutí stoleté lhůty od narození dotyčné osoby odevzdává VHA-VHA. Z důvodu nedostatku místa v pražském archivu je předávání spisů pozastaveno.

k podrobnému zmapování předválečné vojenské služby. Taktéž v uvedeném případě měl autor možnost studovat kvalifikační listiny Reindlových nejbližších kolegů.

Z důvodů Reindlova zapojení do protinacistického odboje a perzekuce ze strany německých bezpečnostních složek se nabízelo prostudovat archivní materiály říšských úřadů. Jde především o spisy Jana Reindla a jeho spolupracovníků z odboje z fondu Německé soudy v Říši (f. 141)⁶, který je uložen v Archivu bezpečnostních složek v Praze (ABS). Dílčí poznatky se podařilo získat ze sbírky Nacistické procesní spisy, která se aktuálně nachází ve VÚA-VHA. Pro dokreslení odbojové činnosti autor využil i sbírku Žádosti o vydání osvědčení podle zákona č. 255/46 Sb., kterou také disponuje VÚA-VHA. Mimo různá dobrozdání a místopřísežná prohlášení spisy často obsahují kopie dokumentů vzešlých z činnosti nacistických represivních složek.

Dílčí informace k dokreslení celé problematiky se podařilo získat z fondu Nejvyšší rada obrany státu a Ministerstvo národní obrany. Posledně uvedený fond posloužil k detailnímu zmapování činnosti Jana Reindla v Egyptě v roce 1956.

Vzhledem k Reindlovu služebnímu zařazení u 2. (zpravodajského) oddělení HŠ MNO se přímo nabízelo využít dokumenty, které z jeho činnosti zbyly (fond 2. oddělení HŠ MNO, který je deponován ve VÚA-VHA). Bohužel, jak bude dále uvedeno, se uvedené dokumenty ze zřejmých příčin dochovaly ve značně torzovité podobě. Jejich úlohu ale mohou částečně suplovat materiály z fondu Hlavní správy Vojenské kontrarozvědky (HS VKR, f. 302), který je uložen v Archivu bezpečnostních složek v Praze (ABS). Do uvedeného fondu, který byl dlouhá léta součástí tzv. Studijního ústavu ministerstva vnitra, se totiž postupem doby dostával listinný materiál předválečné (i válečné) provenience, a především velké množství dokumentů vzešlé z přešetřování aktivit celé řady zpravodajských důstojníků ze strany komunistických bezpečnostních složek po roce 1948.

Pro studium problematiky zpravodajských služeb je nezbytné studium dokumentů z tzv. fondu Z. Jde o tzv. Mapy zpráv zpracované Studijním ústavem ministerstva vnitra

⁶ Jan Reindl byl sice protektorátní příslušník, ale ve smyslu výnosu Adolfa Hitlera z 16. března 1939 o zřízení Protektorátu Čechy a Morava byl vyjmut z jurisdikce protektorátních orgánů činných v trestním řízení a převeden pod jurisdikci příslušných říšských orgánů. FROLÍK, Jan: *Osud fondů Studijního ústavu MV*. In: Archivní časopis, 48, 1/1998, s. 7.

a konkrétně o obsáhlé dokumenty se signaturami Z-6-314-1 a Z-6-314-2, které se věnují československé zpravodajské službě v letech 1920–1945. Tehdejší pracovníci ministerstva vnitra si dali skutečně velkou práci s tím, aby se na základě analýzy značného množství archivních pramenů pokusily objasnit fungování československého zpravodajství. Navíc vypracovali i stručné, někdy bohužel nepřesné, biografické medailonky drtivé většiny osob, které pro zpravodajství v předmětných letech pracovaly.

ABS disponuje materiály, které autor využil při rekonstrukci Reindlovy poválečné kariéry. Jedná se především o objasnění jeho angažmá v Egyptě, kdy došlo k využití fondů I. správy SNB a Zpravodajské správy Generálního štábu ČSLA.

Různými fondy, které byly využity spíše jako doplňující než klíčové, disponuje jedna z nevýznamnějších tuzemských institucí – Národní archiv (NA). Jedná se hlavně o materiály z bývalého tzv. Studijního ústavu MV – f. Úřad říšského protektora Praha (f. 114), Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze (f. 207) a Prezidium ministerstva vnitra (f. 225). Ke zmapování Reindlovy egyptské mise přispěly dokumenty z fondu Branného a bezpečnostního oddělení ÚV KSČ.

K odhalení souvislostí Reindlova věznění v mírovské věznici přispěly prameny získané v Zemském archivu v Opavě, pobočka Olomouc (ZAO-O), a to konkrétně ve fondu Trestnice Mírov.

Zcela mimo institucionální povahu výše uvedených pramenů stojí písemnosti v držení soukromých osob. Za všechny je třeba zmínit vzpomínkové strojopisné práce brig. gen. Františka Havla (1896–1977), který stál v předválečných letech v čele studijní skupiny 2. oddělení HŠ MNO. Práce, které v rámci své činnosti předal koncem šedesátých let 20. století tehdejšímu Vojenskému historickému ústavu, jsou podle všeho nenávratně ztraceny. Kopii naštěstí disponuje jeho syn Ing. Jiří Havel. Stejně tak posloužily i vzpomínky bývalého přednosty letecké sekce studijní skupiny 2. oddělení HŠ MNO plk. Josefa Šolty (1900–1974), které jsou do dnešních dnů v pečlivém držení jeho neteře paní Bohuslavy Kocmánkové. V neposlední řadě byly využity písemnosti a unikátní fotografie v držení jediné dcery Jana Reindla paní Marie Pekárkové.

Jak bylo uvedeno, literaturu autor využil především k zasazení biografie Jana Reindla do širšího historického dění. Pro účely práce tak došlo k využití publikací obecně dokumentující problematiku různých etap československých vojenských dějin. Úkolem následujících odstavců není podat vyčerpávající výčet literatury, s jejímž přehledem se případný čtenář setká v samotném závěru práce, ale nastínit využitelnost několika klíčových monografií.

K zásadním kapitolám předkládané práce patří ty věnující se Reindlovi angažmá u 2. oddělení HŠ MNO. Mezi monografie, které pomohly k rekonstrukci uvedené etapy profesního života, můžeme v první řadě zařadit dílo Jaroslava a Stanislava Kokoškových *Spor o agenta A-54*.⁷

Obdobným způsobem byla využita občas faktograficky nepřesná publikace již zesnulého historika Jiřího Šolce *Ve službách prezidenta – František Moravec a jeho zpravodajská služba ve světle archivních dokumentů*⁸ a také vzpomínková práce přímého účastníka tehdejších událostí, zpravodajského důstojníka Františka Fárka, s názvem *Stopy mizí v archivu...*⁹

K osvětlení navazujících mnichovských a březnových událostí roku 1939 přispěla monografie historika Vojenského historického ústavu Karla Straky s názvem *Vojáci, politici, diplomaté. Československá vojenská delegace na jednáních mezinárodního výboru v Berlíně a odstoupení českého pohraničí v říjnu 1938*¹⁰.

Literatura posloužila i pro ilustrování poválečného období, tedy let, kdy Reindlova vojenská kariéra vrcholila. Okolnostmi budování československého letectva po roce 1945 a velice smutným průvodním jevem této epochy – destrukcí československého důstojnického sboru ze strany vojenského obranného zpravodajství (OBZ, pozdější 5. oddělení HŠ MNO), se zabývá celá řada publikací. V mnohých je také osoba Jana Reindla okrajově zmíněna.

⁷ KOKOŠKA, Jaroslav – KOKOŠKA, Stanislav: *Spor o agenta A-54*. Naše vojsko, Praha 1994.

⁸ ŠOLC, Jiří: *Po boku prezidenta. František Moravec a jeho zpravodajská služba ve světle archivních dokumentů*. Naše vojsko, Praha 2007.

⁹ FÁREK, František: *Stopy mizí v archivu...* Vyšehrad, Praha 1975.

¹⁰ STRAKA, Karel: *Vojáci, politici, diplomaté. Československá vojenská delegace na jednáních mezinárodního výboru v Berlíně a odstoupení českého pohraničí v říjnu 1938*. AVIS, Praha 2008.

Za všechny je na prvním třeba zmínit monografii *Jeden ze zapomenutých mužů. Plukovník letectva Petr Uruba, pilot 311. československé bombardovací perutě, jako průvodce „krátkým“ 20. stoletím*¹¹ z pera historika Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR) Ladislava Kudrny. Autor se v publikaci na příkladu bývalého československého příslušníka RAF zabývá nejen problematikou výstavby a fungování poválečného letectva, ale výborně čtenářům přibližuje i temnou atmosféru armády v poúnorových letech.

Podobně byla využita publikace leteckého badatele Miroslava Irry *Československé vojenské letectvo 1945–1950. Organizační vývoj a personální výstavba*¹² a kniha badatele Miloše Zbyňka Dudy věnující se osobě poválečného velitele československého letectva s názvem *Sborový generál Ing. Alois Vicherek*¹³.

¹¹ KUDRNA, Ladislav: *Jeden ze zapomenutých mužů. Plukovník letectva Petr Uruba, pilot 311. československé bombardovací perutě, jako průvodce „krátkým“ 20. stoletím*. Ústav pro studium totalitních režimů, Praha 2008.

¹² IRRA, Miroslav: *Československé vojenské letectvo 1945–1950. Organizační vývoj a personální výstavba*. Svět křídél, Cheb 2006.

¹³ DUDA, Miloš Zbyněk: *Sborový generál Ing. Alois Vicherek*. Svět křídél, Cheb 2010.

3 LÉTA MLÁDÍ A SLUŽBA V PŘEDMNICHOVSKÉ ARMÁDĚ (1902–1938)

3.1 Léta dětská a studijní (1902–1922)

Jan Reindl se narodil 18. června 1902 v jihočeském městečku Trhové Sviny. Otec, Ferdinand Reindl (1883–1950), byl úředník spořitelny (1883–1950), matka Jana Reindlová (1880–1962), rozená Ostrá. Navzdory místu rodiště vyrůstal v asi pětadvacet kilometrů vzdálené Třeboni. Postupem času do rodiny přibyli ještě bratři Ferdinand (1905–1978) a Karel (1910–1979). Oba dva později následovali přání svého otce a stali se z nich úředníci městské spořitelny.¹⁴

Jan Reindl patřil k poměrně dobrým studentům a po vychození pěti tříd treboňské obecné školy v roce 1913 zahájil studium na klasickém gymnáziu v Třeboni. Mladý Reindl velice rád zpíval a hrál na trumpetu a na střední škole vedl dokonce kapelu. Do života mladého gymnazisty ale brzy zasáhl světový konflikt. Přímé hrůzy 1. světové války se mu vzhledem k jeho věku naštěstí vyhnuly. Vzrušující dobrodružství ale pro mladého studenta a jeho vrstevníky představovaly události 28. října 1918.¹⁵

Válka skončila, ale prvotní euforii vystřídaly obavy. Ne všichni obyvatelé nově vzniklého státu se s ním ztotožnili a zvláště v pohraničních oblastech vypukly iredentistické snahy německých obyvatel. To na vlastní kůži museli pociťovat i tehdejší obyvatelé jižních Čech. Jan Reindl se ve svých poválečných personálních materiálech zmiňoval o své činnosti po vzniku republiky, kdy se měl jako sextán gymnázia přihlásit za dobrovolníka¹⁶ 1. pluku stráže svobody a až do ledna 1919 se s ním účastnil akcí při zajišťování jihočeského

¹⁴ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Věc: plk. let. vel. I Jan Reindl, NVA – souhrnná zpráva*; Rozhovor autora s Marií Pekárkovou dne 4. února 2016 v Praze.

¹⁵ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Věc: plk. let. vel. I Jan Reindl, NVA – souhrnná zpráva; Zpravodajský posudek ze dne 19. května 1949*; Rozhovor autora s Marií Pekárkovou dne 4. února 2016 v Praze.

¹⁶ Přestože Reindlovy personální materiály uvádějí, že je od roku 1946 držitelem Pamětního odznaku čs. dobrovolce z let 1918–1919 s osvědčením č. 7 052 vydané MNO – Kancelář čs. legií (VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Základní osobní list*), tak se ve VÚA-VHA k této etapě jeho života nepodařilo dohledat žádné relevantní informace ani výše uvedené osvědčení. Nicméně vzhledem k tomu, že s uvedeným odznakem je zachycen na své fotografii v generálském stejnokroji z roku 1951, lze mít minimálně držení této medaile za zcela potvrzené.

pohraničí. Gymnaziální etapa jeho života byla úspěšně zakončena roku 1922 maturitní zkouškou.¹⁷

3.2 Mladým důstojníkem předmnichovské armády (1922–1937)

Reindlův otec pracoval jako úředník městské spořitelny a jeho velkým přáním bylo, aby jeho synové pokračovali v uvedené dráze. Mladý Jan Reindl se ale viděl někde jinde. Fascinovaly ho stroje a jeho velkým snem se stalo létání, což bylo v okolí rybářské a rybníkářské Třeboně poměrně kuriózní. Krátce po maturitě Reindl sice ještě získal úřednické místo na třeboňském okresním úřadu, nicméně za chvíli se u něj ohlásila jedna z občanských povinností – prezenční vojenská služba. To zřejmě ještě neměl povědomí o tom, že záležitosti vojenské budou jeho život dalších 35 let významným způsobem ovlivňovat.

Nevíme, jak dlouho v Reindlovi zrála myšlenka přihlásit se ke studiu na Vojenské akademii v Hranicích, jisté ale je, že uvedený plán se v jeho rodině setkal s minimálním pochopením. Jan Reindl byl nicméně definitivně rozhodnut. V srpnu roku 1922 se podrobil vojenskému odvodu a čekala ho služba v délce 24 měsíců. Zařazen byl k Pěšímu pluku 1 v Českých Budějovicích. Podle výnosu MNO byl pak doplněn do stavu VA v Hranicích. Dne 9. srpna 1923 ho rozkazem velitelství VA povýšili na desátníka. Po absolvování akademie s prospěchem velmi dobrým (v pořadí osmnáctý ze šedesáti šesti posluchačů) ho v srpnu 1924 jmenovali poručíkem a zařadili ho jako velitele čety k Horskému praporu 1 v Turčianském Svatém Martinu. V lednu roku 1927 došlo k jeho zařazení do pozorovatelského kurzu pro důstojníky z povolání v Chebu.¹⁸

V červnu 1927 ho jako nadpočetného přidělili k Leteckému pluku 1, který v oné době nesl ještě čestný název prezidenta T. G. Masaryka a v říjnu téhož roku ho jmenovali pozorovatelem – letcem. Jeho hodnocení bylo v té době ale spíše rozpačité: „... v letounu pracuje průměrně, poněkud nerozhodný, potřebuje delší praxe.“ To nic nezměnilo na faktu,

¹⁷ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Věc: plk. let. vel. 1 Jan Reindl, NVA – souhrnná zpráva; Zpravodajský posudek ze dne 19. května 1949*; Rozhovor autora s Marií Pekárkovou dne 4. února 2016 v Praze.

¹⁸ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Kmenový list Jan Reindl*; Rozhovor autora s Marií Pekárkovou dne 4. února 2016 v Praze.

že byl přeložen do skupiny důstojníků letectva. V září roku 1928 došlo k jeho jmenování polním pozorovatelem – letcem. Následně ještě absolvoval kurz nočního létání jako pozorovatel u Leteckého pluku 6 a v září roku 1929 se stal velitelem fotografické čety. Musel být spokojen, protože se dostal k vysněnému létání.¹⁹

Mezníkem v jeho životě se stalo jaro roku 1932. V březnu uvedeného roku totiž Reindla určili k absolvování pilotního výcviku u Vojenského leteckého učiliště v Prostějově. Následně zde prošel pilotní školou stíhací s prospěchem dobrým a s tím, že „*pro funkci pilota je dobře způsobilý*“. V říjnu roku 1932 byl konečně jmenován pilotem – letcem a povýšen do hodnosti kapitána. V uvedené době také obdržel povolení ke sňatku. Oženil se s prodavačkou cizojazyčné literatury v Nakladatelství Františka Topiče na Národní třídě v Praze Marií Černou (1904–1986) a v době jeho služby u III. letecké perutě Leteckého pluku 1 v Chebu se mu narodila dcera Marie. V červnu 1934 konečně došlo k toužebně očekávanému jmenování polním pilotem – letcem.²⁰

Koncem května roku 1933 se coby příslušník Leteckého pluku 1 zúčastnil zpravodajského kurzu Zemského vojenského velitelství v Praze v budově Vojenského zeměpisného ústavu v Praze-Bubenči. Tehdy se ho zúčastnilo více příslušníků od různých jednotek z celé republiky a s řadou z nich se jako s kolegy setkal koncem třicátých let na 2. (zpravodajském) oddělení Hlavního štábu Ministerstva národní obrany v Praze.²¹

Jako vojenský pilot prodělal i dvě vážnější letecké nehody na stíhacích letounech. Nejprve v září roku 1933 v důsledku prasklé pneumatiky havaroval s letounem Avia B-21 a potom v prosinci roku 1938 při nuceném přistání své Avie B-534 v mlze. Z obou incidentů naštěstí vyvázl bez zranění.²²

¹⁹ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Kmenový list Jan Reindl*; *Věc: plk. let. vel. 1 Jan Reindl, NVA – souhrnná zpráva*; VÚA-VHA, Sb. Kvalifikační listiny, Kvalifikační listina Jana Reindla, *Kvalifikační listina Část 1 Reindl Jan*; *Vojenské letecké učiliště – výkaz o prospěchu*; FIDLER, Jiří – SLUKA, Václav: *Encyklopedie branné moci Republiky československé 1920–1938*. Libri, Praha 2006, s. 379.

²⁰ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Kmenový list Jan Reindl*; *Věc: plk. let. vel. 1 Jan Reindl, NVA – souhrnná zpráva*; VÚA-VHA, Sb. Kvalifikační listiny, Kvalifikační listina Jana Reindla, *Kvalifikační listina Část 1 Reindl Jan*; *Vojenské letecké učiliště – výkaz o prospěchu*.

²¹ ABS, f. HS VKR (f. 302), sign. 302-152-1, *Věc: Povolání důstojníků do zprav. kursu ZVV; Účastníci zpravodajského kursu ZVV Praha v r. 1933*, fol. 4, 6.

²² VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Reindl Jan, plk. gšt.* (příloha k rubrice zákl. osobního listu).

Důležitým mezníkem jeho vojenské kariéry se v letech 1934–1936 stalo absolvování Vysoké školy válečné v Praze (VŠV). Absolvoval ji s prospěchem velmi dobrým a v konkurenci šestasedmdesáti posluchačů zaujal osmé místo. Absolutorium VŠV, konkrétně jejího XV. ročníku s čestným názvem Dr. Edvarda Beneše, mu jako čerstvému důstojníkovi generálního štábu umožnilo dosáhnout v československé armádě na vysoké štábní funkce. Následně krátce sloužil u 3. oddělení 6. divize v Brně a poté již v hodnosti štábního kapitána (škpt.) jako mobilizační důstojník u III. sboru v Brně. V červenci roku 1937 došlo konečně k jeho přeložení do stavovské skupiny generálního štábu – škpt. generálního štábu (gšt.). V září roku 1937 se dostal do vysněné Prahy, a to přímo na ministerstvo na pozici referenta studijní skupiny 2. (zpravodajského) oddělení HŠ MNO.²³ Nemusíme zdůrazňovat významnost vojenského zpravodajství, zvláště v konfrontaci se sílícím tlakem ze strany nacistického Německa a dalších ne zcela přátelských sousedních států.

3.3 Referentem 2. oddělení Hlavního štábu MNO (1937–1938)

Koncem třicátých let 20. století tvořilo aparát zpravodajského oddělení HŠ MNO osmdesát až devadesát odborníků. Ve spojení s optimální vnitřní organizací představovalo kolektiv se značným pracovním výkonem, který zajišťoval velení armády podklady pro rozhodování. Kromě toho udržovalo zpravodajskou spolupráci s hlavními československými spojenci a přáteli – Francií, Velkou Británií, Sovětským svazem a se státy Malé dohody.²⁴

Jan Reindl se svoji leteckou kvalifikací začal v září 1937 pracovat jako referent letecké sekce studijní skupiny 2. oddělení HŠ MNO. V čele studijní skupiny stál plk. gšt. František Havel (1896–1977)²⁵, a jak ve svých poválečných vzpomínkách uvádí, mezi základní úkoly jeho skupiny patřilo studium a vyhodnocování zpráv o potencionálně nepřátelských armádách, vydávání zpravodajských přehledů a odborných studií o cizích armádách, součinnost s operačním oddělením HŠ na válečných hrách, zpracovávání zpravodajských částí

²³ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Souhrnná zpráva č. 2*; VÚA-VHA, Sb. Kvalifikační listiny, Kvalifikační listina Jana Reindla. *Kvalifikační listina Část 1 Reindl Jan; Výkaz o prospěchu.*

²⁴ ŠOLC, Jiří: *Po boku prezidenta. František Moravec a jeho zpravodajská služba ve světle archivních dokumentů.* Naše vojsko, Praha 2007, s. 32.

²⁵ Havlův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

nástupových plánů, součinnost se štáby spřátelených armád v operativním zpravodajství, řízení takticko-zpravodajských cvičení v kurzech pro vyšší velitele a na Vysoké škole válečné a redakce zpravodajských předpisů v poli.²⁶

Specializovaná letecká sekce (S-7) vznikla z důvodu prudkého rozvoje letectví a jejím základním úkolem bylo sledování technického vývoje, názorů na operační a taktické využití letectva až po dislokaci letišť.²⁷

Po celou dobu její existence, tedy v letech 1937–1939, stál v jejím čele mjr. let. Josef Šolta (1900–1974)²⁸. V době nejpočetnějšího zastoupení v sekci mimo Jana Reindla pracoval ještě npor. let. Jaroslav Drtílek (1908–1986)²⁹ a kpt. let. Kornel Janček (1903–?)³⁰. O jejím fungování se zachovalo svědectví Kornela Jančeka z protokolu, který s ním v souvislosti s jeho vyšetřováním po válce sepsali pracovníci vojenského obranného zpravodajství (OBZ). Podle něj činnost letecké sekce sestávala především ze sbírání zpráv o německé luftwaffe. Od agentů, které však znali jen krycími jmény, prostřednictvím pátrací skupiny dostávali zprávy, a ty následně vyhodnocovali podle svých aktuálních poznatků.³¹

Sám kpt. Janček měl na starosti vedení evidence zhodnocených zpráv. Tuto agendu po svém příchodu do sekce částečně převzal špkt. Jan Reindl. Nicméně dle Jančkova poválečného svědectví v sekci vyhraněné funkce neexistovaly. Z pravidelných souhrnných zpráv se sestavovaly celkové přehledy získaných informací pro štábní porady se zástupci

²⁶ HAVEL, František: *Agent A-54 a Moravcovo zpravodajství bez legend. Z historie naší vojenské agentury před Mnichovem a za okupace* (nepublikovaný strojopis v držení Ing. Jiřího Havla), Příloha, s. 1.

²⁷ ŠOLC, Jiří: *Po boku prezidenta. František Moravec a jeho zpravodajská služba ve světle archivních dokumentů*. Naše vojsko, Praha 2007, s. 31; ABS, f. Z (Mapy zpráv zpracované Studijním ústavem Ministerstva vnitra), sign. Z-6-314-1. Studijní skupina se dělila na další sekce. Po průběžných reorganizacích a po anšlusu Rakouska, kdy byla v dubnu 1938 rozpuštěna rakouská sekce, se nakonec ustanovilo sedm sekcí (S-1 až S-7). První sekce byla všeobecná, všechny další sekce – s výjimkou poslední letecké – se organizovaly podle geografických oblastí: S-2 (Německo), S-3 (Maďarsko), S-4 (Balkán), S-5 (Východ: SSSR a Polsko), S-6 (Západ: Francie a Velká Británie). V každé sekci pak působilo několik vyšších důstojníků a nově se přijímali právě mladí důstojníci generálního štábu. KOKOŠKA, Jaroslav – KOKOŠKA, Stanislav: *Spor o agenta A-54*. Naše vojsko, Praha 1994, s. 317; ŠOLC, Jiří: *Po boku prezidenta. František Moravec a jeho zpravodajská služba ve světle archivních dokumentů*. Naše vojsko, Praha 2007, s. 33; HAVEL, František: *Agent A-54 a Moravcovo zpravodajství bez legend. Z historie naší vojenské agentury před Mnichovem a za okupace* (nepublikovaný strojopis v držení Ing. Jiřího Havla), Příloha, s. 2.

²⁸ Šoltův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

²⁹ Drtílkův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

³⁰ Jančekův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

³¹ ABS, f. HS VKR (f. 302), sign. 302-91-2, *Protokol sepsaný dnešního dne v místnostech VO I, Praha III, Malostranské nám. 13 s kpt. let. v. v. Kornelem Jančkem (28. listopad 1949)*, s. 35–36; *Odboj se svým počátkem v 2. odděl. hl. štábu a u plk. gšt. Šimona Drgače* (nepublikovaný rukopis mjr. let. Josefa Šolty v držení Bohuslavy Kocmánkové).

spřátelených států. Přednosta sekce Josef Šolta každoročně vypracovával pro československé spojence odbornou stať *Německé letectvo a OPL* v bulletinu hlavního štábu. Podle Jančeka byly zprávy předávané francouzským a britským zástupcům honorované a částky se ukládaly na zvláštní konto 2. oddělení HŠ MNO.³²

Všichni důstojníci letecké sekce prováděli speciální studijní cesty do zahraničí, kde čerpali informace z běžných tzv. otevřených zdrojů, jako byly letecké veletrhy, letecké dny a výstavy moderní techniky. Dalším zdrojem informací se staly zahraniční odborné časopisy a prospekty. Mezi zajímavější patřilo provádění průzkumných letů. Jelikož bylo nemyslitelné, aby nad německým územím takto operovaly letouny československé armády, tak byly lety realizovány komerčními leteckými společnostmi. Nejčastěji využívanými se logicky staly vzdušné linky Praha – Curych a Praha – Amsterdam – Rotterdam, při kterých zpravodajci pozorovali terén, hlavně se zaměřením na letiště, stavby a další zařízení strategického významu. Jan Reindl v době svého působení ve studijní skupině takto navštěvoval Rakousko, Švýcarsko, Francii, Itálii, Jugoslávii i Holandsko. Za tím účelem mu byl na žádost 2. oddělení HŠ MNO vyhotoven cestovní pas do všech států Evropy.³³

Uvedených akcí se zúčastňovali všichni příslušníci letecké sekce. Npor. Jaroslav Drtílek létal v létě roku 1938 jako běžný cestující dopravního letounu ČSA do holandského Rotterdamu a švýcarského Curychu. Cesty samozřejmě vedly přes německé území a účel letů byl jednoznačně průzkumný. Uvedené aktivity nesměřovaly pouze proti nacistickému Německu. V červenci 1938 Jaroslav Drtílek strávil dva týdny v Maďarsku, kde jako utajený navigátor turistického letounu prováděl zpravodajskou činnost v průběhu Svatoštěpánských oslav.³⁴

Kpt. Janček byl před svým odchodem ze sekce ještě pověřen, aby ve spolupráci s finanční stráží a četnictvem prováděl kontrolu osob pohybujících se na civilních letištích.

³² ABS, f. HS VKR (f. 302), sign. 302-91-2, *Protokol sepsaný dnešního dne v místnostech VO 1, Praha III, Malostranské nám. 13 s kpt. let. v. v. Kornelem Jančkem (28. listopad 1949)*, s. 37; *Odboj se svým počátkem v 2. odděl. hl. štábu a u plk. gšt. Šimona Drgače* (nepublikovaný rukopis mjr. let. Josefa Šolty v držení Bohuslavy Kocmánkové).

³³ ŠOLTA, Josef: *Odboj se svým počátkem v 2. odděl. hl. štábu a u plk. gšt. Šimona Drgače* (nepublikovaný rukopis mjr. let. Josefa Šolty v držení Bohuslavy Kocmánkové); NA, f. Policejní ředitelství Praha, k. 10026, sign. R 646/14 Reindl Jan.

³⁴ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jaroslava Drtílka, *Ministerstvo národní obrany – Vojenský osobní spis (doplňovací údaje); Životopis Drtílek Jaroslav*.

Sekce navíc po odborné stránce připravovala důstojníky letectva pro službu leteckých přidělců v zahraničí.³⁵

Do činnosti celého aparátu 2. oddělení i všech jeho sekcí se promítala zhoršující se mezinárodní situace. Od jara 1938 se mezinárodní klima dramaticky změnilo. Nacistické Německo provedlo anšlus Rakouska, a tím pádem definitivně pohřbilo versailleský systém nastolený po 1. světové válce. Po připojení Rakouska k Německu vypracovali zpravodajští důstojníci z 2. oddělení HŠ MNO studii *Německé letectvo při okupaci Rakouska*, ve které mimo jiné uvedli: „Zpravodajské zajištění proti ČSR bylo provedeno aktivováním hlásné služby v bavorském pohraničí a kromě toho německé zpravodajské letouny prováděly četné lety v pohraničí všeobecně od Domažlic na jih, přičemž některé letouny přelétávaly i státní hranice. Jakmile překročily jednotky německé armády rakouské hranice, bylo přeneseno těžiště německého průzkumu do jižních Čech, kde byly prováděny lety, jejichž úkolem bylo zjistiti, zda shromažďujeme vojsko v jižních Čechách (průzkum železnic a silnic až k Českým Budějovicům). Některé z těchto letů však můžeme považovati jako ztrátu orientace při přeletech z Bavorska do Rakouska.“³⁶

Další zatěžkávací zkouškou se staly mimořádné události spojené s obecními volbami v Československu v květnu 1938. Zprávy z 20. května hovořily o nebezpečné koncentraci německých sil v blízkosti československých hranic. Zprávy dost neurčitě potvrzovaly i britské zdroje, nicméně Britové jako důvod přesunů vojsk viděli konání voleb v Československu.³⁷

V napjaté situaci plánovaných obecních voleb a nedávném anšlusu Rakouska vzbudily tyto informace oprávněné obavy. Tím více, že se ve zprávě mluvilo o opatřeních podobným těm v Bavorsku dva dny před anšlusem našeho jižního souseda. Rozborem a vyhodnocením zprávy byla pověřena po 9. hodině ranní studijní skupina, která do 12 hodin zanesla zprávy do mapy zpráv a vyhotovila písemný přehled zpráv. K tomu použili již zmíněné rozsáhlé agenturní zprávy, hlášení vojenského přidělence z Berlína a několik drobných zpráv

³⁵ ABS, f. HS VKR (f. 302), sign. 302-91-2, *Protokol sepsaný dnešního dne v místnostech VO 1, Praha III, Malostranské nám. 13 s kpt. let. v. v. Kornelem Jančkem (28. listopad 1949)*, s. 37; *Odboj se svým počátkem v 2. odděl. hl. štábu a u plk. gšt. Šimona Drgače* (nepublikovaný rukopis mjr. let. Josefa Šolty v držení Bohuslavy Kocmánkové).

³⁶ MAREK, Jindřich: *Vzdušní donkichoti*, Svět křidel, Cheb 2001, s. 59.

³⁷ STRAKA, Karel: *Vojáci, politici, diplomaté. Československá vojenská delegace na jednáních mezinárodního výboru v Berlíně a odstoupení českého pohraničí v říjnu 1938*. AVIS, Praha 2008, s. 111.

z předchozích dnů z prusko-slezského a rakouského pohraničí. Obsáhlá agenturní zpráva těmito zprávami ovšem potvrzena nebyla. Zpráva vojenského přidělence v Berlíně plk. gšt. Antonína Hrona (1891–1945) mluvila pouze o přesunech vojenských jednotek v prostoru Breslau (Vratislav) a v severním Rakousku.³⁸

Zprávy o koncentraci vojsk v Sasku a v Bavorsku pocházely z jednoho pramene. Pracovníci studijní skupiny se podívovali nad tím, jak mohl jeden agent se svou případnou sítí v tak krátké době získat informace o přesunech několika německých vyšších jednotek. Bylo totiž známo, že československá rozvědka nedisponuje agentem na vysoké pozici v německé armádě. Dne 21. května přišly zprávy z drážďanského konzulátu o zvýšeném vojenském ruchu, nicméně stejného dne projeli údajná nástupní místa britský vojenský přidělenec s pomocníkem a významné aktivity nezjistil. Britské mínění zanedlouho potvrdily pozemní rekognoskace Saska a Bavorska uskutečněné belgickým a sovětským vojenským přidělcem dne 22. května. Počet zpráv o údajném koncentrování německých jednotek postupně klesal. Dne 24. května navíc československý letecký přidělenec v Berlíně škpt. let. Jaroslav Malý (1905–1941) proletěl podle přesných instrukcí ve svém letounu nad Saskem a nic zvláštního nezjistil. Dokonce i Reindlův kolega z letecké sekce npor. let. Jaroslav Drtílek, který od československého vojenského přidělence vzl informace o německé armádě, proletěl 25. května cestovním letounem trasu Berlín – Drážďany – Praha a pozoroval pouze běžný provoz na komunikacích bez známek zvýšené aktivity Wehrmachtu.³⁹

Případ květnových opatření se tak zařadil ke značně diskutabilním počínům přednosta pátrací skupiny 2. oddělení HŠ MNO plk. gšt. Františka Moravce (1895–1966)⁴⁰. Když Moravcův nadřízený plk. gšt. František Hájek (1894–1943)⁴¹ předkládal 20. května I. zástupci náčelníka HŠ alarmující souhrn zpráv, připojil k nim na Moravcovo ujištění dovětek, že

³⁸ VÚA-VHA, f. 2. oddělení HŠ MNO, k. 23 (dodatky), inv. č. 481, *Rozbor zpráv o něm. armádě z 20.–25. května 1938 (Zpracovala studijní skupina 2. Odd. hl. št. čs. arm. v červnu 1938)*.

³⁹ VÚA-VHA, f. 2. oddělení HŠ MNO, k. 23 (dodatky), inv. č. 481, *Rozbor zpráv o něm. armádě z 20.–25. května 1938 (Zpracovala studijní skupina 2. Odd. hl. št. čs. arm. v červnu 1938)*; VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jaroslava Drtílka, *Ministerstvo národní obrany – Vojenský osobní spis (doplňovací údaje)*; *Životopis Drtílek Jaroslav*; STRAKA, Karel: *Vojáci, politici, diplomaté. Československá vojenská delegace na jednáních mezinárodního výboru v Berlíně a odstoupení českého pohraničí v říjnu 1938*. AVIS, Praha 2008, s. 113.

⁴⁰ Moravcův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

⁴¹ Hájkův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

urgentní zprávy jsou prověřeny. Teprve na zásah přednosta studijní skupiny plk. gšt. Havla Moravec ustoupil od svého explicitně vyjádřeného stanoviska o prověření přeložených zpráv, nicméně poznámka o potvrzení, tedy domnělé správnosti informací, zůstala. Tyto přehledy zpráv se pak staly klíčovým podkladem pro rozhodování nejvyšších vojenských a ústavních činitelů Československé republiky pro vyhlášení tzv. částečné mobilizace.⁴²

Složitému mezinárodnímu postavení Československa květnová pohotovost neprospěla. Na přelomu května a června došlo k odhalení mnoha utajovaných skutečností. Pohotovost mimořádně zatížila státní pokladnu a mezi občany rozšířila mnoho nepodložených dohadů.⁴³

Období po anšlusu Rakouska a mimořádných květnových opatřeních bylo ve znamení neustálých narušování československého vzdušného prostoru ze strany nepřátelských států. Časté přelety německých vojenských letounů z německého, ale i bývalého rakouského území dávaly tušit, že dalším cílem Hitlerovy expanze se stane Československo. Příslušníci letecké sekce se zabývali i nepřátelskou leteckou špionáží a často byli přítomni u kuriózních případů. Například 19. srpna 1938 letoun Četnické letecké hlídky⁴⁴ (ČLH) z Českých Budějovic donutil k přistání švýcarský balon. Tři zajištění cestující, navíc bez jakéhokoli povolení k přeletu československého území, disponovali poměrně podezřelým vybavením. Mimo dvou radiometrů a fotografického aparátu u nich četnictvo zajistilo dokonce radiopřijímače. Balon po přistání československé orgány vypustily a odeslaly do Curychu. Vybavení bylo zabaveno a podrobena zkoumání. Již následujícího dne ale mohl mjr. Šolta policejním úřadům oznámit, že nebylo nic podezřelého nalezeno a posádka může být propuštěna. Propuštění letounu

⁴² STRAKA, Karel: *Vojáci, politici, diplomaté. Československá vojenská delegace na jednáních mezinárodního výboru v Berlíně a odstoupení českého pohraničí v říjnu 1938*. AVIS, Praha 2008, s. 113.

⁴³ STRAKA, Karel: *Vojáci, politici, diplomaté. Československá vojenská delegace na jednáních mezinárodního výboru v Berlíně a odstoupení českého pohraničí v říjnu 1938*. AVIS, Praha 2008, s. 113.

⁴⁴ Četnické letecké hlídky vznikly v důsledku zůstávající se mezinárodní situace, především kvůli nástupu nacismu v sousedním Německu v roce 1933. Od té doby, a hlavně od roku 1935, kdy byla oficiálně zřízena luftwaffe, se začaly množit případy, kdy německé, ale i maďarské letouny narušovaly československý vzdušný prostor, mnohdy se špionážními úkoly. Protože nezákonné přelety se množily, přistoupilo ministerstvo vnitra spolu s ministerstvem národní obrany a veřejných prací ke zformování tzv. Četnických leteckých hlídek (ČLH) jako policejního letectva. K jejich vzniku došlo k 1. červenci 1935 a jejich úkoly byly rozmanité. Měly provádět dozor nad dodržováním leteckých koridorů, spolupracovat při stíhání nebezpečných zločinců, spolupůsobit při pasové kontrole, poskytovat pomoc při živelných pohromách, při nehodách civilních letounů apod. Jejich činnost skončila se zánikem československé samostatnosti v březnu 1939. RAJLICH, Jiří – SEHNAL, Jiří: *Vzduch je naše moře*. Naše vojsko, Praha 2002, s. 134–135.

(v tomto případě balonu) a jeho posádky do ciziny bylo totiž vázáno na povolení příslušníků MNO.⁴⁵

Uvedená epizoda patří k těm úsměvnějším, nicméně je nutné zmínit, že regulérní přelety především německých letounů se špionážními úkoly se množily a československá strana jim nedovedla účinně čelit.

V kritickém roce 1938 se proto hodně diskutovaným tématem stala případná snaha československých spojenců dodržet své závazky. O jejich připravenosti si mohla udělat vlastní úsudek řada vyšších československých důstojníků. Nutno ovšem dodat, že ne vždy na ně udělali pozitivní dojem. Přednosta letecké sekce mjr. Josef Šolta měl koncem třicátých let možnost jako expert československého HŠ služebně navštívit Francii. Při úkolu zjistit celkovou připravenost Francie na možný budoucí konflikt mu francouzská strana sice vyšla maximálně vstříc, ale vzbudila u něj značně rozpačité pocity. Josef Šolta navštívil letecké továrny, a dokonce vojenské jednotky a štáby. Při prohlídce bombardovací brigády v Remeši, která disponovala letouny Bloch MB.200 (československé letectvo je mělo ve své výzbroji zavedené také jako Aero MB-200), měl s překvapením zjistit, že jednotka disponuje pouze šesti letuschopnými letouny, které jsou navíc bez zaměřovačů a závěsů na pumy. Podle vzpomínek mjr. Šolty u brigády navíc panoval organizační chaos, špatná bojová a pracovní morálka, zato bezmezná víra v Maginotovu linii.⁴⁶

Reálně se možnosti spojenců projeví na podzim 1938. Jan Reindl ve vypjatých momentech září 1938 stále sloužil jako referent letecké sekce studijní skupiny 2. oddělení HŠ MNO, se kterým také prodělal mimořádné opatření k zajištění suverenity státu. V září se situace v pohraničí rapidně zhoršila. Na základě nenávistných Hitlerových projevů v pohraničí vypuklo navíc otevřené povstání. Napadány byly četnické stanice, úřady a všechny symboly státní moci. Reindlův nadřízený plk. gšt. Havel si do svého kalendáře 18. září poznačil: „*Je krásný podzimní den. Nic z něho nemáme, poněvadž je otráven Hitlerem...*“ O pět dnů později připsal: „*Setkání Hitlera s Angličany v Gotesbergu*

⁴⁵ NA, f. Prezidium ministerstva vnitra (f. 225), sign. 225-1459-1a, fol. 9, *Fonogram*; MAREK, Jindřich: *Vzdušní donkichoti*, Svět křidel, Cheb 2001, s. 17.

⁴⁶ ŠOLTA, Josef: *Odboj se svým počátkem v 2. odděl. hl. štábu a u plk. gšt. Šimona Drgače* (nepublikovaný rukopis mjr. let. Josefa Šolty v držení Bohuslavy Kocmánkové).

ztroskotalo. V 21 hod. byla vyhlášena naše mobilisace. Ve 23 hod. jedu s Hájičkem z Prahy na naše první polní stanoviště. Záložníci rukují s nadšením.“⁴⁷

Oním prvním polním stanovištěm důstojníků 2. oddělení HŠ MNO byly Klánovice u Prahy. Následujícího rána dne 24. září pak vyrazili do Vyškova, kde zakotvili natrvalo. Okamžitě došlo k instalaci technického vybavení, od nezbytných vysílacích a přijímacích stanic až po telekomunikační zařízení a přenosná fotozařízení. Současně proběhla likvidace vybraného zpravodajského materiálu, který neměl padnout do rukou nepříteli. V napjatém očekávání zde příslušníci 2. oddělení strávili i konferenci čtyř mocností v Mnichově. Samotná likvidace vyškovského stanoviště se podle vzpomínek odbyla rychle a bez většího rozruchu.⁴⁸

Jana Reindla coby referenta 2. oddělení HŠ MNO jeho nadřízení, plukovníci Moravec a Havel, po mnichovských událostech a odstoupení pohraničí hodnotili takto: „*Velmi spolehlivý, mimořádně svědomitý a iniciativní se smyslem pro zodpovědnost*“, s tím, že „*funkci referenta ve studijní skupině 2. oddělení hlavního štábu vykonával s mimořádným úspěchem*.“ Stupeň kvalifikace nejvyšší, tedy „*výtečná*“.⁴⁹

Pomnichovský vývoj hluboce poznamenal většinu stránek života československé společnosti. Se změnou státního území se začala měnit i zahraniční politika nového státu. Zpravodajská činnost proti nacistickému Německu musela skončit, alespoň oficiálně. Koncem roku 1938 na německý nátlak odešel přednosta 2. oddělení HŠ MNO plk. gšt. František Hájek. Jeho místo sice zaujal plk. gšt. Jaroslav Ostřížek, který přijímal vojenské přidělence a oficiálně zastával funkci přednosta, nicméně Hájek z HŠ neodešel. Pracoval nadále v jedné tajné místnosti v budově, o jejíž existenci vědělo několik málo osob a kam se nadále chodilo pro zásadní rozhodnutí a směrnice. Již v tomto lze spatřovat počátek ilegální odbojové činnosti na 2. oddělení HŠ MNO. Později se ale celou věc dověděla německá strana a Hájek musel odejít do zahraničí.⁵⁰

⁴⁷ HAVEL, František: *Osobní záznam* (nepublikovaný strojopis v držení Ing. Jiřího Havla).

⁴⁸ FÁREK, František: *Stopy mizí v archivu...* Vyšehrad, Praha 1975, s. 169–172; VÚA-VHA, f. Nejvyšší rada obrany státu, k. 3, inv. č. 19, *Návrh na povýšení v generálských hodnostech*; VÚA-VHA, f. 2. oddělení HŠ MNO, k. 377, inv. č. 298, *Informace o spálení tajných spisů 2. odděl. hlavního štábu před příchodem německého vojska*.

⁴⁹ VÚA-VHA, Sb. Kvalifikačních listin, Kvalifikační listina Jana Reindla, *Kvalifikační listina za rok 1938*.

⁵⁰ ŠOLTA, Josef: *Odboj se svým počátkem v 2. odděl. hl. štábu a u plk. gšt. Šimona Drgače* (nepublikovaný rukopis mjr. let. Josefa Šolty v držení Bohuslavy Kocmánkové).

Vojenští zpravodajci měli v předmnichovském období prostřednictvím přímého referátu náčelníka Hlavního štábu u prezidenta a vlády možnost dát odpovědným ústavním činitelům k dispozici nejdůležitější zprávy urgentního charakteru. Případná pochybení vojenského zpravodajství byli ústavní činitelé připraveni navenek obhajovat. Se změnou politických poměrů po Mnichovu tento stav ale zanikl. Jako nejvýraznější odpůrce vojenského zpravodajství se v nových poměrech projevoval ministr zahraničních věcí František Chvalkovský (1885–1945). Jeho vztah ke zpravodajcům můžeme interpretovat jako neskrývanou averzi. Ministr si byl patrně vědom, že část vojenského zpravodajství nadále pokračuje navzdory oficiálnímu zákazu v ofenzivní zpravodajské práci proti Německu. Tento fakt narušoval zahraničně-politický koncept budování nekonfliktních vztahů s Hitlerovou říší.⁵¹

⁵¹ STRAKA, Karel: *Vojáci, politici, diplomaté. Československá vojenská delegace na jednáních mezinárodního výboru v Berlíně a odstoupení českého pohraničí v říjnu 1938*. AVIS, Praha 2008, s. 113.

4 OKUPACE ČESKÝCH ZEMÍ, PROTINACISTICKÝ ODBOJ A VĚZNĚNÍ (1939–1945)

4.1 Okupace českých zemí (březen 1939)

Mnichov jako by předznamenal události příští. Jepičí život Česko-slovenské republiky, jak zněl celý oficiální název nového státu, se jistě blížil ke svému konci. V březnu roku 1939 se politická situace vyhroutil natolik, že bylo jen otázkou času, kdy dojde k okupaci zbytku zmrzačené republiky.

O dnes již známém odletu Moravcovy zpravodajské jedenáctky do Velké Británie neměli mít jejich zbývající kolegové z 2. oddělení HŠ MNO povědomí. V předvečer jejich odletu, tedy 14. března 1939, se podle přednosta studijní skupiny Moravec na svém pracovišti na HŠ MNO neobjevil a měl se ukrývat někde v Praze.⁵² Havlova slova potvrzuje i František Fárek: „*Přednostu II. oddělení plukovníka Moravce jsem vůbec nezahlédl. Bud' se vůbec nedostavil na své místo, nebo byl někde služebně zaneprázdněn.*“⁵³

Kolem 15. hodiny stejného dne podnáčelník HŠ brig. gen. Bohuslav Fiala (1890–1964) plk. gšt. Havla informoval o Moravcově odletu a předal mu funkci přednosta 2. oddělení HŠ MNO. Současně dostal příkaz zjistit, v jakém stavu Moravec oddělení zanechal.⁵⁴

Následující okamžiky je díky značnému množství dochovaných pramenů a zachycených vzpomínek poměrně snadné rekonstruovat. Po podivném odjezdu Moravcovy jedenáctky z budovy HŠ přednosta odposlouchávací skupiny škpt. děl. Alois Čáslavka (1899–1963) z poslechu vládních linek zjistil, že 15. března kolem 7. hodiny začne obsazování českých zemí.⁵⁵ Prostřednictvím službu konajícího důstojníka škpt. Jana Reindla pak došlo v budově generálního štábu na Vítězném náměstí k vyhlášení poplachu. V podstatě ihned se

⁵² HAVEL, František: *Agent A-54 a Moravcovo zpravodajství bez legend. Z historie naší vojenské agentury před Mnichovem a za okupace* (nepublikovaný strojopis v držení Ing. Jiřího Havla), s. 23.

⁵³ FÁREK, František: *Stopy mizí v archívu...* Vyšehrad, Praha 1975, s. 178.

⁵⁴ HAVEL, František: *Agent A-54 a Moravcovo zpravodajství bez legend. Z historie naší vojenské agentury před Mnichovem a za okupace* (nepublikovaný strojopis v držení Ing. Jiřího Havla), Příloha, s. 24.

⁵⁵ K osudům Aloise Čáslavky viz zejména PROCHÁZKOVÁ, Klára: *Životní osudy zpravodajského důstojníka a vojenského diplomata plukovníka Aloise Čáslavky (1899–1963)*. Magisterská diplomová práce, FF UP, Olomouc 2015.

začalo s likvidací zpravodajského materiálu. Po zářijové mobilizaci se jednalo o druhou a v podstatě definitivní vlnu ničení zpravodajského materiálu.⁵⁶

Další zpravodajští důstojníci se dostavili po 1. hodině ráno. Muselo se co nejdříve zlikvidovat vše, z čeho by nepřítel mohl těžit. Spisy, které nestačili zničit ve spalovací peci, narovnali na dvoře a podpálili. Pec samotná nestačila a pálení na ohništích ústředního topení přidělávalo nové starosti – zuhelnatělé zbytky papíru létaly komínem ven a zvyšovaly zmatek mezi lidmi na náměstí. K dodatečnému ničení se požívalo i klozetů. Dokumenty se trhaly na malé kousky a splachovaly. Plameny údajně hravě dosahovaly výšky budovy hlavního štábu, hlavně když se páčil fotoarchiv. Souběžně postupovala demontáž fotolaboratoře a odposlechového zařízení. Nahrávací válečky byly rozdrčeny a naházeny do odpadových nádob. Filmový archiv beze zbytku skončil na ohništi. Zpravodajci rozebrali hlavní radiostanici. Dvanáct agenturních vysílaček se i s příslušenstvím podařilo dopravit do garáží HŠ a v brzké budoucnosti posloužily domácímu odboji. Část z nich se naopak přes francouzského vojenského přidělence dostala do rukou vznikajícímu zahraničnímu odboji.⁵⁷

Likvidace zpravodajského materiálu se účastnil i Jan Reindl. Poté na základě rozkazu nového přednosta 2. oddělení plk. gšt. Havla zahájil analýzu vysílání německého a slovenského rozhlasu. Muselo mu být hrozně, když v těchto okamžicích ve své kanceláři poslouchal říšskoněmecké vysílání o postupném obsazování republiky a když se slovenský rozhlas přidal se svou rozsáhlou protičeskou kampaní.⁵⁸

Dokumenty 2. oddělení HŠ MNO se podařilo zničit a budoucí badatelé tak ztratili možnost podrobným způsobem zmapovat činnost československých předválečných

⁵⁶ ABS, f. H, a. č. H-664, podsvazek č. 4, Generál (František Moravec) materiály o práci bývalé vojenské rozvědky, *Opis zprávy Aloise Čáslavky pro neznámého adresáta, nedatováno – z doby poválečné*, s. 41.

⁵⁷ ABS, f. H, a. č. H-664, podsvazek č. 4, Generál (František Moravec) materiály o práci bývalé vojenské rozvědky, *Opis zprávy Aloise Čáslavky pro neznámého adresáta, nedatováno – z doby poválečné*, s. 41; VÚA-VHA, f. 2. oddělení HŠ MNO, k. 377, inv. č. 298, *Informace o spálení tajných spisů 2. odděl. hlavního štábu před příchodem německého vojska*. Například krátkovlnné radiotelegrafní přijímače 2. oddělení HŠ MNO zakoupilo v roce 1938 ve Spojených státech amerických. Objednávku učinilo přes ministerstvo pošt a telegrafů, které aparáty dodalo v květnu 1938. Část z nich pak skutečně posloužila pro organizovanou zahraniční radiotelegrafní síť. Pro potřeby odboje z HŠ dva krátkovlnné americké přijímače Sky rider a dva americké přijímače typu HRO vynesl referent 2. oddělení HŠ MNO škt. Karel Divina. VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Karla Diviny, *Doplňek k přihlášce pro důstojníky a rotmistry z pov. podle § 15 zákona o úpravě právních poměrů důstojníků*.

⁵⁸ ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-66-4, fol. 29.

zpravodajců. V dané době to však bylo nezbytné, protože v 10 hodin dopoledne se na Vítězném náměstí objevily první německé jednotky.

S menšími nepřesnostmi, které snad způsobil čas, na uvedené okamžiky vzpomíná přednosta letecké sekce mjr. let. Josef Šolta. Ve svých dosud nepublikovaných vzpomínkách upozorňuje na zvýšený ruch v kancelářích pátrací skupiny v předvečer okupace. Plk. gšt. František Havel ho několikrát poslal zjistit situaci u tzv. pátračů o patro níže. Šolta se stal svědkem přenášení a třídění různých spisů. Jeden z příslušníků pátrací skupiny přivezl kufr se zlatými tabatěrkami a rozdal je. Jak Šolta dále uvedl: „*Jinak všichni provinile mlčí. Kolem poledne se kanceláře vyprázdňují, všichni někam odjeli.*“ Až kolem půlnoci pro Šoltu do jeho bytu na Hanspaulce přijel kolega ze studijní skupiny mjr. gšt. Josef Zuska (1902–1973)⁵⁹. Na hlavním štábu se posléze všichni dověděli o počínající okupaci českých zemí. Šolta dále popisuje poměrně známý běh událostí: „*Začali jsme ihned prohlížet a pálit akta a ostatní materiál, o který by okupanti mohli mít zájem. Pálení se dělo na dvoře na 2 hromadách. Byly objednané 2 vozy Kuka [tehdejší označení pro popelářské automobily – pozn. aut.], které doutnající zbytky odváželi. [...] Během dopoledne obsadily něm. jednotky budovu hlavního štábu a postavily ke vchodu a k vratům stráž. Tyto strážné nebránily dalšímu pálení a otvíraly vrata vozům Kuka.*“⁶⁰

V Havlově skupině byl písemný materiál zničen, kromě nástupového plánu a důležitých studijních elaborátů⁶¹, které byly připraveny k převozu na vyhlédnutá místa v Praze a okolí. Nepodařilo se ale zjistit, zda Moravec vydal příkaz ke zničení zpravodajských dokumentů vyšším velitelstvím. Služby konající Jan Reindl spolu s pplk. gšt. Tomášem Houškou se měli střídat ve vydávání rozkazů pro jejich ničení telefonicky i dálnopisem tak dlouho, dokud si nebudou jisti, že byl adresátům dodán. Nicméně šlo o velice složitou věc. Radioprovoz na vojenské síti byl v té době již přerušen, telefonní linky přetěžovaly hovory všeho druhu, spojení se Slovenskem se definitivně zhroutilo. Ráno 15. března si byli jisti

⁵⁹ Zuskův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

⁶⁰ ŠOLTA, Josef: *Odboj se svým počátkem v 2. odděl. hl. štábu a u plk. gšt. Šimona Drgače* (nepublikovaný rukopis mjr. let. Josefa Šolty v držení Bohuslavy Kocmánkové).

⁶¹ Například podle poválečných informací měl npor. Jaroslav Drtílek z letecké sekce z budovy HŠ vynést dokumenty týkající se organizace německého letectva a mapy možných leteckých cílů v Německu a Maďarsku a předat je pplk. gšt. Tomáši Houškovi. VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jaroslava Drtílka, *Místo pro životopis*.

o proniknutí rozkazu k vyšším velitelstvím v Čechách a na Moravě. Zda se však dostal k podřízeným jednotkám, nikdo nevěděl.⁶²

Právě problém se včasným zničením zpravodajského materiálu šel na vrub plk. gšt. Moravce. Jeden z jeho hlavních kritiků a předválečných rivalů plk. Havel na jeho adresu po válce uvedl: „*Plukovník Moravec měl dosti času, aby zařídil vše, co vyžadovala situace. Dopustil se však řady chyb a nedomyšleností, které pozůstalým zpravodajcům v Praze připravily horké chvíle a negativně ovlivnily počátek odboje.*“⁶³

Sám František Moravec je diskutabilní osobností československého zpravodajství. Obecně byly známy jeho vzájemně špatné vztahy s přednostou studijní skupiny plk. gšt. Havlem. Podle špkt. Františka Fárka plk. gšt. Moravec nedosahoval svými zkušenostmi, rozhledem a hlavně charakterovými vlastnostmi žádoucího formátu. Vše pak mělo nepříznivý vliv na koordinaci práce klíčových složek 2. oddělení – pátrací a studijní skupiny. Po střetnutí s plk. Havlem si dokonce začal budovat vlastní studijní skupinu, aby se v budoucnu vyhnul případné kritice.⁶⁴

Na druhou stranu i Havlova studijní skupina před válkou disponovala možnostmi kvalitního získávání informací ze zahraničí, kterého, jak víme z případu květnové mobilizace, využívala při potvrzování svých závěrů a komparovala je s informacemi poskytnutých pátrací skupinou. V první řadě šlo o specifickou činnost letecké sekce studijní skupiny, která se mimo analýzy zpráv o leteckých silách možných nepřátelských států účastnila i aktivního sběru informací a poznatků přímo v zahraničí, když se její důstojníci včetně Jana Reindla zabývali zpravodajskou činností ze svých častých leteckých cest mimo Československo. K zajímavým epizodám z kapitol československého zpravodajství patří i zapomenutá mise příslušníka studijní skupiny mjr. Karla Vosátky v Rakousku. Experta na německý vojenský průmysl zadrželi v předvečer zářijové mobilizace v Salzburgu a podle přednosta studijní skupiny plk. gšt. Františka Havla patřil před svým zatčením k významnému zdroji zpráv v době zářijové

⁶² HAVEL, František: *Agent A-54 a Moravcovo zpravodajství bez legend. Z historie naší vojenské agentury před Mnichovem a za okupace* (nepublikovaný strojepis v držení Ing. Jiřího Havla), s. 24–25; HAVEL, František: *Kárné řízení 1946 – I. část událostí 14. a 15. března 1939* (nepublikované materiály v držení Ing. Jiřího Havla), s. 2.

⁶³ FÁREK, František: *Stopy mizí v archívu...* Vyšehrad, Praha 1975, s. 181.

⁶⁴ FÁREK, František: *Stopy mizí v archívu...* Vyšehrad, Praha 1975, s. 174.

krize. Poslední zprávy od něj do Prahy přišly 29. září 1938 a domů, do okleštěného Československa, se Vosátka vrátil až v prosinci roku 1938.⁶⁵

Jan Reindl byl přímým svědkem i aktivním účastníkem dramatických událostí březnových dnů roku 1938. Jeho vzpomínky určitým způsobem zachytil dopis adresovaný po osvobození jeho předválečnému nadřízenému plk. gšt. Havlovi, ve kterém Reindl reagoval a doplňoval Havlovy rozborů tehdejší situace. Vzhledem k důležitosti uvedených okamžiků a také k faktu, že uvedené události se staly jedním z předpokladů pro vzájemnou nevráživost zpravodajských důstojníků, kterou do krajnosti vybičovala ještě válka, obsah dopisu citujeme v nezkrácené podobě. Je nutné podotknout, že i když jde o subjektivní hodnocení, tak se podstatných rysech shoduje se svědectvím dalších důstojníků:

„Vážený pane plukovníku,

s obsahem Vašeho rozboru [jde o Havlovo poválečné líčení březnových událostí – pozn. aut.] úplně souhlasím a dovoluji si přidat několik poznámek:

1) 14. března odpoledne asi ve 13–14 hod. byl jsem sám dole u pátrací skupiny, kde jsem viděl, jak tam plní narychlo kufry penězi, škpt. Fárek [důstojník pátrací skupiny škpt. František Fárek – pozn. aut.], který zde zůstal, měl na stole hromady bankovek. Co s nimi dále dělal, nevím. Všichni byli v cestovních oblecích a bylo zřejmé, že jim nejde o nic jiného nežli o vlastní zájmy.

Pravděpodobně dopoledne dostali velmi přesné zprávy, co se stane 15/III. Že utekli a vzali si prostředky, aby mohli v cizině žít, to jim jako pátračům, které by Němci asi hned zajistili, jistě nikdo z nás nezazlívá. Je ale neodpuštělné, že nikomu nic neřekli. 2/3 našeho letectva mohlo uletět do ciziny (na letištích byla několik dnů před tím již vyhlášena stálá pohotovost). A situace naší vlády v zahraničí mohla být mnohem snazší.

⁶⁵ HAVEL, František: *Agent A-54 a Moravcovo zpravodajství bez legend. Z historie naší vojenské agentury před Mnichovem a za okupace* (nepublikovaný strojopis v držení Ing. Jiřího Havla), s. 21; VÚA-VHA, Sběrka žádostí o vydání osvědčení podle zákona č. 255/46 Sb., Osobní spis Karla Vosátky. Více k úloze Karla Vosátky viz VYHLÍDAL, Milan: *Zapomenutá mise mjr. Karla Vosátky. Příspěvek k fungování československého zpravodajství před 2. světovou válkou* (nepublikovaný rukopis v držení autora).

Naši pátrači ale utekli, vykašlali se na armádu i stát, provedli to z naprosto sobeckých a egoistických důvodů, a to jim naprosto nelze odpustit. Já pevně věřím, že jednou dojde k spravedlivému projednání této smutné epizody. Za to dosáhli těch závratných hodnotí?

2) Háchovu rozmluvu v noci ze 14.–15/III jsem sám odposlouchal (snad asi ve 2 hod. ráno) [Reindl byl o uvedené věci informován telefonicky – pozn. aut.]. Vás jsem ihned vyrozuměl, také jste zakrátko přijel. To už jsem se spojil se službu majícím důst. gšt. 3. odděl. (nějaký major gšt.) a hned sami jsme správu podávali všemi prostředky vyšším velitelstvím, s příkazem ničit spisy.

3) Na dvoře hl. št. byla ihned rozdělána ohromná hranice a benzinem se polévaly spisy, takže úplně všechno u nás bylo zničeno. Podle mého soudu mohla i podřízená velitelství všechno včas spálit.

4) Do hl. št. přišli Němci asi kol. 10 hod. a s vojáky přišlo již také Gestapo, to vím zcela určitě, měli odznaky a byli v civilu, sám jsem jim předával moji prázdnou kasu.

5) Já vždycky a každému musím prohlásiti, že kritického dne 14., noc na 15. a 15. března jste byl velmi agilním [plk. gšt. František Havel – pozn. aut.] (až asi na 2–3 hod. v noci, kdy jste odjel domů) a že jste se zajisté staral ze všech sil, aby se závažný materiál nedostal do rukou Němcům, jak u nás, tak u podřízených vyšších velitelství. Jestliže to u podřízených jednotek nešlo tak hladce jako u nás, na to jste nemohl mít přímý vliv.

Komorní Hrádek u Chocerad

(voj. let. ozdravovna)

25/VII 1945

Reindl⁶⁶

Zpravodajská činnost 2. oddělení HŠ MNO se nezastavila ani po nacistické okupaci. Jednotlivé složky armády v likvidaci se staly vhodným podhoubím pro vznik prvních odbojových snah a celých skupin. Vyšší jednotky likvidované armády stále posílaly přes své kurýry hlášení a zprávy a velká pozornost se věnovala výběru osob pro různé úkoly

⁶⁶ HAVEL, František: HAVEL, František: *Kárné řízení 1946* – Dopis Jana Reindla z 25. července 1945 (nepublikované materiály v držení Ing. Jiřího Havla).

a sledování českého fašistického hnutí, německých okupačních jednotek až po přípravu dalšího rozšíření akce.⁶⁷

Právě bývalí zpravodajští důstojníci měli mít díky specifické povaze svého předchozího zařazení ty nejlepší předpoklady pro budoucí odbojovou činnost. Německá okupační správa měla prvořadý zájem, aby se příslušníci likvidované armády nestávali bezprizorními, a tak byli postupně umisťováni na různé pozice státní správy. V jejich nových úřadech se začalo s budováním stínových zpravodajských orgánů, s jasným cílem pracovat proti německé okupační moci. Často naivní představy o německém protivníku ruku v ruce s nedostatečnou konspirací osudovým způsobem zasáhly do života desítek bývalých zpravodajských důstojníků. Citelně se dotkly i života Jana Reindla.

4.2 Členem pronacistického odboje (1939)

Okupace se stala konečným předpokladem pro vznik odbojových hnutí. V očekávání světového konfliktu se do popředí dostávala zpravodajská činnost. Jedna ze vzniklých stínových zpravodajských organizací měla být ale skryta za oficiální činnost tzv. tiskových referentů. K prezídiu ministerského rady bylo již před okupací přičleněno tiskové oddělení pod vedením ministerského rady Zdeňka Schmoranze (1896–1942)⁶⁸, které se dělilo na Českou tiskovou kancelář (ČTK), vedenou odborovým radou Arnoštem Barešem (1898–1974), a tiskovou dozorčí službu, v čele s JUDr. Osvaldem Svobodou (1904–1942). Již v březnu 1939 padlo rozhodnutí zřídit kvůli dohledu nad protektorátním tiskem místa tiskových referentů.⁶⁹

K jejich organizování došlo od druhé poloviny dubna 1939. Akce byla dohodnuta s bývalými důstojníky – plk. gšt. Šimonem Drgáčem (1892–1980), který již od 20. září 1938 působil jako zástupce MNO u nově zřízeného ministerstva propagandy Hugo Vavrečky (1880–1952) a setrval zde i po mnichovských událostech, a pplk. gšt. Janem Třebickým (1895–1940) z téhož ministerstva. Vše probíhalo s vědomím ministerského předsedy Aloise

⁶⁷ *Odboj se svým počátkem v 2. odděl. hl. štábu a u plk. gšt. Šimona Drgače* (nepublikovaný rukopis mjr. let. Josefa Šolty v držení Bohuslavy Kocmánkové).

⁶⁸ Schmoranzův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

⁶⁹ KOKOŠKA, Stanislav – PIVCOVÁ, Zuzana: *Generál Eliáš a Schmoranzova skupina tiskových důvěrníků*. In: *Historie a vojenství* 1996, č. 6, s. 146.

Eliáše (1890–1942) a u německých úřadů se organizace prosadila potřebou sjednocení tiskové dozorcí služby a výkonem tiskového dozoru. Úkolem, který měl ale zůstat před okupanty skryt, bylo shromažďování informací politického, hospodářského, a hlavně vojenského charakteru pro potřeby zahraničního odboje a informačního zpravodajství rady Schmoranze.⁷⁰

Výběr budoucích referentů ovlivnil vedoucí tiskové dozorcí služby JUDr. Oswald Svoboda a jeho zástupce, bývalý major československé armády Josef Vais (1897–1942). Ze seznamu asi devadesáti důstojníků, který poskytlo likvidované 2. oddělení HŠ MNO, dostal Vais za úkol vybrat několik desítek spolehlivých osob.⁷¹

Jan Reindl po okupaci zahájil studium Svobodné školy politických nauk v Praze. Ne zcela potvrzená informace hovoří také o tom, že v dubnu roku 1939 měli přivést Janu Reindlovi do Roztok u Prahy další důstojníci likvidované armády, plk. gšt. Bruno Sklenovský (1893–1957) a mjr. děl. Jan Studlar (1896–1969), pět pušek a neupřesněný počet pistolí. Reindl údajně tyto zbraně spolu s škpt. Stanislavem Pallou ukryl. Sklenovský se Studlarem později odešli do zahraničí, a co se s uvedenými zbraněmi přesně stalo, není z dochovaných pramenů zcela zřejmé.⁷²

Nepochybné ovšem je, že plk. gšt. Bruno Sklenovský v rámci vznikající vojenské odbojové organizace Obrana národa řídil materiální a zásobovací oddělení, které mělo na starosti skutečně shromažďování zbraní. Dalším, kdo iniciativně shromažďoval zbraně, byl již zmíněný mjr. Studlar. Při budování stínové armády bylo úkolem uvedeného oddělení zajištění potřebného množství zbraní a dalšího vybavení pro ozbrojené vystoupení. Nutno říci, že šlo o nejslabší místo připravované akce, protože převážná část moderní výzbroje byla odevzdána německým okupantům.⁷³

⁷⁰ BAREŠ, Arnošt – PASÁK, Tomáš: *Odbojová organizace Zdeňka Schmoranze v roce 1939*. In: *Historie a vojenství* 1968, č. 6–7, s. 1017–1018; STEHLÍK, Eduard: *Armádní generál Šimon Drgáč*. In: *Vojenské rozhledy* 2015, č. 4, s. 115.

⁷¹ ABS, f. Z (Mapy zpráv zpracované Studijním ústavem ministerstva vnitra), sign. Z-6-314-1; STEHLÍK, Eduard – LACH, Jan: *Vlast a čest jim byly dražší nežli život*. Fortprint, Dvůr Králové nad Labem 2000, s. 203.

⁷² VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Stanislava Pally, *Dotazník důstojníků gšt. – doplnění; Plk. děl. Studlar Jan, Praha XIX, Na Viničních horách 22 – Potvrzení*; VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Prohlášení plk. děl. Jana Studlara, Vysoká škola vojenská, leden 1946*.

⁷³ GEBHART, Jan: *Nacistická okupace a počátky české domácí rezistence*. In: *Okupace, kolaborace, retribuice*. MO ČR, Praha 2010, s. 77; JIRÁNEK, Tomáš: *Generála Čeněk Kudláček a je zpráva o počátcích Obrany národa*. In: *Okupace, kolaborace, retribuice*. MO ČR, Praha 2010, s. 88, 90.

S jistotou víme, že od dubna do června 1939 Reindl pracoval v sekretariátu generálního tajemníka Národního souručenství (NS). Generální tajemník Šimon Drgač do NS přišel z likvidovaného ministerstva propagandy na návrh ministra Jiřího Havelky a ve shodě s názorem prezidenta Emila Háchy (1872–1945). Koncem června roku 1939 Reindla z armády propustili a likvidační oddělení MNO ho vyzvalo, aby se ve dnech 7.–15. července 1939 hlásil ve Štefánikově domě v Praze do kurzu pořádaného Ústředím dozorcí služby předsednictva ministerské rady.⁷⁴

Protože po uvedeném kurzu měl hned 17. července nastoupit jako tiskový referent u Okresního úřadu v Mladé Boleslavi, obdržel od generálního tajemníka Národního souručenství Šimona Drgače dobrozdání pro tiskového funkcionáře krajského vedení NS v Mladé Boleslavi: „Potvrzují, že br. Reindl Jan, tiskový referent u okresního úřadu v Ml. Boleslavi pracoval od 1. dubna do června t. r. [1939 – pozn. aut.] v ústředí Národního souručenství v mém úřadu. Doporučuji Ti ho, bratře, k navázání úzké spolupráce.“⁷⁵

Již v uvedené době byl Drgač zapojen do odboje s napojením na ministerského předsedu Aloise Eliáše. Otázkou patrně navždy zůstane, do jaké míry o skrytých aktivitách svého představeného věděl Jan Reindl. Vzhledem ke všem vylíčeným skutečnostem mu výzva z MNO v likvidaci na dalších šest let dramaticky ovlivnila život.

V průběhu kurzu vedoucí školení, JUDr. Svoboda a mjr. Vais, budoucí tiskové referenty seznámili s povinnostmi při okresních úřadech. Josef Vais mimoto přednášel o potřebách a formách ilegální práce. Všem se dostalo informace, že nikdo nesmí odejít do zahraničí bez výslovného rozkazu. Jan Reindl dostal umístěnku na Okresní úřad v Mladé Boleslavi a pro budoucí komunikaci s nadřízenými obdržel krycí značku B-12.⁷⁶

Vlivem nedostatečné konspirace nezůstaly zpravodajské aktivity tiskových důvěrníků dlouho utajeny před německými bezpečnostními složkami a již 25. srpna 1939 pražské gestapo provedlo akci proti několika desítkám osob. Pro vzájemnou provázanost gestapo po

⁷⁴ ABS, f. Z (Mapy zpráv zpracované Studijním ústavem ministerstva vnitra), sign. Z-6-314-2, fol. 475–479; STEHLÍK, Eduard: *Armádní generál Šimon Drgáč*. In: *Vojenské rozhledy* 2015, č. 4, s. 115; VÚA-VHA, f. 2. oddělení HŠ MNO, k. 377, inv. č. 338, *Věc: Důstojníci gšt. povolání do kursu a služby tiskových referentů u okresních úřadů*.

⁷⁵ ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-66-4, fol. 14–16.

⁷⁶ BAREŠ, Arnošt – PASÁK, Tomáš: *Odbojová organizace Zdeňka Schmoranze v roce 1939*. In: *Historie a vojenství* 1968, č. 6–7, s. 1020.

prvních výsleších zasáhlo i v okruhu spolupracovníků plk. gšt. Františka Havla a pplk. gšt. Jana Třebického. Následné výslechy vedly k odhalení další zpravodajské ústředny v Havelkově úřadě. V trezoru JUDr. Svobody německá policie navíc objevila mapu popisující síť referentů spolu s krycími jmény a asi stem zpráv vojenského charakteru. Něco se podařilo včas zlikvidovat, ale i tak byl úlovek gestapa dost bohatý. Očekávané šetření mělo také posvětit možný zákrok proti členům protektorátní vlády, ministerskému předsedovi Eliášovi a ministru Havelkovi. Současně došlo do značné míry k vyřazení celé řady profesionálních vojenských zpravodajců, která v roce 1939 tvořila základ výzvědné práce v rámci domácího odboje.⁷⁷

Poslední otázkou je, co stálo za bezprostředním zásahem Gestapa. Podle obžalovacího spisu Schmoranze a jeho skupiny měl na jejím odhalení největší podíl nejmenovaný agent kategorie V, tzv. *V-Man*⁷⁸. Objevují se také dohady, zda gestapo na stopu nepřivedl legendami opředený Paul Thümmel (1902–1945), neboli také agent A-54, nebo zda k odhalení ilegálních zpravodajských aktivit došlo kvůli zradě jednoho z tiskových důvěrníků. Právě podle poválečných dokumentů k rozkrytí aktivit této tajné zpravodajské sítě pomohly informace od bývalého štábního kapitána československé armády Václava Menerta, který své místo zaujal dodatečně jako náhradník poličského tiskového referenta Václava Mauera až 19. srpna 1939 a při procesu s tiskovými důvěrníky se stal jedním z korunních svědků.⁷⁹

Ve vojenských odbojových kruzích od počátku o Schmoranzových schopnostech panovaly vážné pochyby. Konspiraci skupiny ztěžovalo i zaangažování bývalých

⁷⁷ KOKOŠKA, Stanislav – PIVCOVÁ, Zuzana: *Generál Eliáš a Schmoranzova skupina tiskových důvěrníků*. In: *Historie a vojenství* 1996, č. 6, s. 148–149; BAREŠ, Arnošt – PASÁK, Tomáš: *Odbojová organizace Zdeňka Schmoranze v roce 1939*. In: *Historie a vojenství* 1968, č. 6–7, s. 1022–1023; KOUTEK, Jaroslav: *Tichá fronta. Naše vojsko*, Praha 1985, s. 57.

⁷⁸ Agenti kategorie V byli nejlepší, osvědčení a pravidelně placení důvěrníci.

⁷⁹ VAJSKEBR, Jan – ŠUSTROVÁ, Radka: *Německá bezpečnostní opatření v Protektorátu Čechy a Morava na začátku války*. In: *Paměť a dějiny* 2009, č. 3, s. 103; KOKOŠKA, Jaroslav – KOKOŠKA, Stanislav: *Spor o agenta A-54*. *Naše vojsko*, Praha 1994, s. 150; NA, f. Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze (f. 207), k. 936, sign. 207-936-1, *Seznam zajištěných zaměstnanců politické správy a vládní policejní služby v Čechách*; VÚA-VHA, Sb. Nacistické procesní spisy, k. 12, sign. 128, *Anklageschrift, Berlin 15. Oktober 1941*. Jeden ze zadržených tiskových referentů, pplk. gšt. Eduard Šindler (po válce si změnil příjmení na Svatoň) v roce 1946 ve své přihlášce pro důstojníky a rotmistry z povolání jako původce svého neštěstí uvedl právě špkt. Menerta, který „... udal asi ze zjištěných důvodů skupinu asi 40 důstojníků, tzv. tiskových referentů v srpnu 1939 býv. gestapu. Dotyčný s ženou (oženil se asi koncem 1939 neb během 1940) byli také hlavními svědky proti nám u tzv. Lidového soudu v Berlíně ve dnech 10. a 11. XII. 1941. Jmenovaný se má zdržovati někde v Rakousku.“ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Eduarda Svatoně (Šindlera), *Přihláška pro důstojníky a rotmistry z povolání*.

československých důstojníků na místa tiskových důvěrníků a nebezpečné podceňování schopností gestapa.⁸⁰

Uvedená slova ve svých vzpomínkách potvrzoval bývalý přednosta studijní skupiny 2. oddělení HŠ MNO plk. gšt. František Havel. Po svém zatčení a pobytu ve vazbě na Pankráci uvažoval a docházel k závěru, že je určitě nečeká nic dobrého, protože: „... *hrozilo nebezpečí, že se ze Schmoranzovy skupiny vedené konspirativními analfabety (mezi nimiž se Třebický zatížený lehkomyšlností pohyboval jako doma) a z různých složek ON, v nichž se tu a tam porušovala základní pravidla práce v podzemí, musí brzo něco provalit.*“⁸¹

Podobně uvažoval i další zpravodajský důstojník 2. oddělení škpt. František Fárek: „*Věděli jsme poměrně hodně o síti ‚tiskařů‘ a cosi nás varovalo, abychom s nimi nevstupovali ve spojení. Zpravodajský čich nám napovídal, že by to špatně dopadlo.*“⁸²

Přehled tiskových důvěrníků⁸³

Hodnost, jméno	Narozen	Značka	Místo činnosti	Trest
Zdeněk Schmoranz	27. 7. 1896		Praha	trest smrti
JUDr. Osvald Svoboda	4. 11. 1904		Praha	trest smrti
mjr. Josef Vais	1. 6. 1897		Praha	trest smrti
Arnošt Bareš	22. 12. 1898		Praha	10 let káznice
škpt. František Vítovec	4. 10. 1896			5 let káznice, zemřel v KT
August Starý	16. 12. 1889			-
škpt. Josef Matějo	22. 10. 1896	B-1	Plzeň	8 let káznice
mjr. Miloslav Stehlík	10. 7. 1898	B-2	Benešov	3 roky vězení, zemřel

⁸⁰ VAJSKEBR, Jan – ŠUSTROVÁ, Radka: *Německá bezpečnostní opatření v Protektorátu Čechy a Morava na začátku války*. In: Paměť a dějiny 2009, č. 3, s. 103.

⁸¹ HAVEL, František: *Převedení zprav. fondu 2. odd. hl. štábu do propagačního úřadu v Dušní ulici a souvislost této akce s gen. Eliášem* (nepublikovaný strojopis v držení Ing. Jiřího Havla), s. 4.

⁸² FÁREK, František: *Stopy mizí v archívu...* Vyšehrad, Praha 1975, s. 211–212.

⁸³ Rekonstrukce provedena podle: BAREŠ, Arnošt – PASÁK, Tomáš: *Odbojová organizace Zdenka Schmoranze v roce 1939*. In: Historie a vojenství 1968, č. 6–7, s. 1003–1033 a ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-63-1, fol. 28–73, 171; sign. 141-66-2, fol. 2–3.

				ve vazbě
kpt. gšt. Miroslav Chlajn	1. 3. 1904	B-3	České Budějovice	3 roky vězení, zemřel v KT
mjr. Adalbert Černý	28. 7. 1893	B-4	Domažlice	3 roky vězení, zemřel v KT
mjr. gšt. Jaroslav Ťokan	28. 12. 1898	B-5	Hradec Králové	neusvědčen, do konce války v KT
pplk. gšt. Eduard Šindler	1. 12. 1896	B-6	Jičín	3 roky vězení, propuštěn 1943
škpt. František Ťopka	4. 5. 1894	B-7	Jindřichův Hradec	3 roky vězení, zemřel po návratu 1943
pplk. gšt. Jan Veselý	24. 5. 1898	B-8	Kladno	3 roky vězení, KT do konce války
pplk. František Šantora	10. 1. 1894	B-9	Klatovy	3 roky vězení, zemřel v KT
kpt. gšt. Jaroslav Kouba	16. 2. 1907	B-10	Kolín	3 roky vězení, zemřel v KT
pplk. gšt. František Janda	28. 11. 1898	B-11	Louny	8 let káznice
škpt. gšt. Jan Reindl	18. 6. 1902	B-12	Mladá Boleslav	8 let káznice
pplk. Josef Nemasta	18. 12. 1893	B-13	Náchod	3 roky vězení, zemřel v KT
škpt. Albert Hellriegel	9. 8. 1902	B-14	Německý Brod	3 roky vězení, zemřel v KT
kpt. gšt. Josef Zavřel	7. 5. 1906	B-15	Pardubice	neusvědčen, KT do konce války
mjr. Adolf Černý	17. 6. 1898	B-16	Písek	3 roky vězení, zemřel v KT

škpt. Václav Mauer ⁸⁴	1. 4. 1899	B-17	Polička	3 roky vězení, zemřel v KT
škpt. Jan Barták	14. 5. 1895	B-18	Rychnov	3 roky vězení, zemřel v KT
mjr. gšt. Stanislav Mašek	30. 8. 1897	B-19	Strakonice	neusvědčen, zemřel v KT
škpt. František Částka	1. 11. 1900	B-20	Sušice	3 roky vězení, propuštěn 1943
mjr. Václav Stojánek	12. 9. 1896	B-21	Tábor	8 let káznice, zemřel v káznici na Mírově
pplk. gšt. Josef Hanuš	14. 9. 1898	B-22	Turnov	3 roky vězení, propuštěn 1943
mjr. gšt. Bohumil Klein	25. 7. 1898	C-1	Brno	sebevražda na Pankráci v říjnu 1939
npor. Štěpán Kareš ⁸⁵	15. 8. 1898	C-2	Moravská Ostrava	12 let káznice
škpt. Jaroslav Hess	28. 1. 1896	C-3	Olomouc	neusvědčen, zemřel 1940 v KT
mjr. Hugo Vachler	10. 6. 1903	C-4	Hodonín	neusvědčen, v KT do konce války
škpt. gšt. Rudolf Dlouhý	11. 4. 1904	C-5	Hranice	3 roky vězení, propuštěn 1943
kpt. gšt. František Gregor	31. 5. 1905	C-6	Jihlava	3 roky vězení, propuštěn 1943
mjr. Vladimír Krečmer	8. 6. 1897	C-7	Kroměříž	3 roky vězení, KT do

⁸⁴ Václav Mauer nemohl z rodinných důvodů do uvedeného místa nastoupit. Na jeho doporučení Svoboda s mjr. Vaisem jako náhradníka akceptovali škpt. Václava Menerta (1903–?), který na uvedené místo skutečně nastoupil. To mělo pro fungování skupiny doslova fatální následky, protože o její utajené zpravodajské činnosti předal informace Gestapu. BAREŠ, Arnošt – PASÁK, Tomáš: *Odbojová organizace Zdeňka Schmoranze v roce 1939*. In: *Historie a vojenství 1968*, č. 6–7, s. 1026.

⁸⁵ Před npor. Štěpánem Karešem vykonával funkci důvěrníka v Moravské Ostravě JUDr. Oldřich Maláč. Záhy poté odešel do Polska, kde se stal jedním ze zakládajících členů čs. zahraničního odboje – byl členem tzv. krakovské šestky. POSPÍŠILOVÁ, Hana: *Životní osudy policisty a zpravodajského důstojníka JUDr. Oldřicha Maláče (1910–1991)*. Magisterská diplomová práce, FF UP, Olomouc 2016, s. 23–24.

				konce války
mjr. Karel Šafář	25. 4. 1893	C-8	Litovel	2 roky vězení, KT do konce války
škpt. gšt. Vladimír Šoffer	11. 12. 1904	C-9	Moravské Budějovice	3 roky vězení, KT do konce války
npor. Albín Hejtmánek ⁸⁶	4. 3. 1906	C-10	Nové Město na Moravě	3 roky vězení, propuštěn 1943
škpt. Jan Šmolík	16. 6. 1897	C-11	Prostějov	3 roky vězení, propuštěn 1943
mjr. Martin Brumla	6. 10. 1897	C-12	Přerov	
npor. Jaroslav Drtílek ⁸⁷	8. 2. 1908	C-13	Třebíč	3 roky vězení, propuštěn 1943
kpt. gšt. František Bureš	14. 8. 1905	C-14	Uherské Hradiště	neusvědčen, KT do konce války
škpt. gšt. František Škarka	25. 8. 1900	C-15	Velké Meziříčí	neusvědčen, KT do konce války
mjr. gšt. František Zelinka	22. 4. 1898	C-16	Zlín	3 roky vězení, propuštěn 1943

Gestapo si Jana Reindla odvedlo ze zaměstnání hned v den hlavní zatýkací vlny, prozatím s informací, že musí k výslechu. Až kolem 14. hodiny téhož dne došla zpráva o jeho zatčení.⁸⁸ Souběžně proběhla prohlídka v jeho domě v Roztokách u Prahy, který spolu

⁸⁶ Vzájemné styky mezi uvedenými důstojníky zůstaly zachovány i po osvobození. Není bez zajímavosti, že Jan Reindl Albína Hejtmánka po válce získal pro službu u 5. oddělení (OBZ). ABS, Sb. Ministerstvo národní bezpečnosti, sign. MNB-8 (dle původního značení a. č. ZV-1408 MV), podsvazek č. 59 (Reicin Bedřich I.), *Protokol výslechu sepsaný dnešního dne se zajištěným Reicinem Bedřichem* (3. září 1951), s. 1.

⁸⁷ Taktéž Jaroslava Drtílka do služby u 5. oddělení po válce přivedl Jan Reindl. VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Věc: Reindl Jan, pplk. gšt. – přemístění*; Vojenský osobní spis Jaroslava Drtílka, *Pplk. let. Jar. Drtílek (zpráva Jana Reindla)*.

⁸⁸ NA, f. Zemský úřad Praha-Prezidium zemského úřadu v Praze (f. 207), sign. 207-935-17, fol. 20, sign. 207-935-17, fol. 4; f. Úřad říšského protektora Praha (114), sign. 114-262-1/98.

s manželkou před nedávnem dostavěli. Podle vzpomínek Reindlovy dcery gestapo jejich dům v průběhu války navštívilo šestnáctkrát, a co mohli, tak rozbili nebo zcizili.⁸⁹

Reindl své zatčení zpočátku chybně přičítal několik dnů staré události, kdy se stal rozpačitým svědkem toho, jak se jeho přítel z armády a tiskový referent v Turnově Josef Hanuš (1898–1953)⁹⁰ v hospodě opil a na celý lokál vykřikoval, že „... *ty pacholky německý jednou Rudá armáda vymlátí, že půjde s ní*“.⁹¹

Zásadními se ale staly dokumenty zabavené při prohlídce Reindlovy kanceláře. Mimo běžných poznámek týkajících se např. nálad dělnictva a jeho poměru k Národnímu souručenství gestapo zaujaly především poznámky, které šly evidentně nad rámec povinností tiskového referenta. Úředníci například zabavili zprávu, ve které se hovořilo o tom, že „... *v Sudetech se rekvírují auta (nákladní i osobní)*“. Reindl mimo to nadřízené informoval o posilování Schutzpolizei (německé ochranné policie) v Mladé Boleslavi.⁹²

Do rukou Gestapa se bohužel dostaly i výpisky, jež si Reindl zcela neprozřetelně pořídil během školení v Praze. Protože se v nich hovořilo o tiskových a zpravodajských úkolech tiskových referentů, tak jejich existence se vši určitostí Reindlovu pozici zhoršovala. I když se v nich výslovně nehovořilo o získávání informací rázu vojenského, bylo zajímavé, že důležité zprávy se měli podávat jako soukromé dopisy přímo Svobodovi nebo Vaisovi. Nezajímavá pro úředníky Gestapa nebyla ani část, kterou Reindl označil jako „*Pomůcky*“. Hovořilo se zde o styku mezi tiskovými referenty, čtení novin (i „*druhých*“) a hlavně získání známostí – „*i s druhým břehem*“. Uvedenou skutečnost nacistická tajná policie interpretovala jako instrukci k získávání informací o dění v oblastech, které muselo Československo na

⁸⁹ Rozhovor autora s Marií Pekárkovou dne 4. února 2016 v Praze.

⁹⁰ Hanušův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

⁹¹ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Josefa Hanuše, *Věc: div. gen. Josef Hanuš, náč. štábu vel. letectva – souhrnná zpráva (osobní posudek plk. let. vel. I. Reindla)*.

⁹² ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-66-4, fol. 6–9, 20. Podobně jako Reindl, tak další tiskoví referenti v předvečer tažení proti Polsku informovali o vojenských záležitostech. Například škpt. Josef Matějo sděloval 24. července 1939 z Plzně, že v noci odjelo z tohoto města 735 německých vojáků s plnou výzbrojí. Další zprávy pocházely především z Ostravska, např. o německých opevněních, hlídaných mostech, pohybech německé armády, stavu její výzbroje a o politických náladách mezi vojáky. Zpravodaj C-2 npor. Štěpán Kareš z Moravské Ostravy dne 13. srpna 1939 oznámil, že Valašským Meziříčím projelo 32 vojenských transportů. BAREŠ, Arnošt – PASÁK, Tomáš: *Odbojová organizace Zdeňka Schmoranze v roce 1939*. In: *Historie a vojenství* 1968, č. 6–7, s. 1023. Jako důležité vynikaly zprávy mjr. gšt. Bohumila Kleina (1898–1939), který působil v Brně. Zatčen byl 25. srpna 1939. Po převozu do pankrácké věznice v Praze dne 14. října 1939 spáchal sebevraždu. KOKOŠKA, Stanislav – PIVCOVÁ, Zuzana: *Generál Eliáš a Schmoranzova skupina tiskových důvěrníků*. In: *Historie a vojenství* 1996, č. 6, s. 147–148, 157.

základě Mnichovské dohody odstoupit, v tzv. Sudetech. Nicméně tuto poznámku můžeme chápat také jako snahu o získání kontaktů v německém okupačním aparátu.⁹³

Dne 25. září 1939 Reindl během výslechu začal mluvit o Vaisových instrukcích k získávání politických a vojenských zpráv. Nicméně odmítal přijetí pokynů k provádění vojenského zpravodajství. Po tom, co byl konfrontován s výslechovými protokoly mjr. Vaise a dalších zatčených, přiznal, že byly požadovány i vojenské zprávy z Protektorátu a z území odstoupeného pohraničí. Gestapo také zaujaly krycí značky, které všichni účastníci školení obdrželi. Jan Reindl svoji značku B-12 také ve svém styku používal. Reindlovy zprávy politické povahy osobně odevzdané JUDr. Svobodovi úředníci gestapa naštěstí nenalezli.⁹⁴

Výslechy dalších důstojníků daly ucelenější obraz o fungování celé organizace. Reindlovi mnoho nepomohly informace z výslechů jeho bývalých kolegů. Třebický do protokolu z 12. září 1939 uvedl některé zmínky o zpravodajské činnosti proti nacistickému režimu a Reindla označil za zpravodajského spolupracovníka plk. gšt. Tomáše Houšky (1896–1939).⁹⁵ Neurčitě o Reindlovi mluvil samotný Houška. Během výslechu 21. prosince 1939 se zmínil o Reindlově povědomí o zpravodajské činnosti a odesílání zpráv do zahraničí.⁹⁶ Více ale říci nestihl, protože spáchal sebevraždu skokem z okna řídicí úřadovny gestapa v Petschkově paláci v Praze.⁹⁷ Nejednalo se o prvního ani posledního mrtvého majícího vztah ke Schmoranzově skupině. Jako první v říjnu 1939 spáchal sebevraždu mjr. gšt. Bohumil Klein (1898–1939). Dne 20. března 1940 pak zemřel pplk. gšt. Třebický.⁹⁸

Zrekonstruovat tehdejší události je vzhledem k povaze a okolnostem vzniku zachovalých dokumentů nadmíru složité. Jan Reindl Houšku zcela určitě znal ze služby na 2. oddělení HŠ MNO. Ovšem ještě v lednu 1940 při výsleších popíral, že by na jeho příkazy získával vojenské či jiné zprávy. Údajně neměl ani povědomí o Houškově činnosti.⁹⁹

⁹³ ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-66-4, fol. 10–12.

⁹⁴ ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-66-4, fol. 22–25.

⁹⁵ ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-66-4, fol. 26.

⁹⁶ ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-66-4, fol. 27.

⁹⁷ BAREŠ, Arnošt – PASÁK, Tomáš: *Odbojová organizace Zdeňka Schmoranze v roce 1939*. In: *Historie a vojenství 1968*, č. 6–7, s. 1027–1028. Podle závěrečné zprávy pražského gestapa z 20. dubna 1940 Houška 21. prosince 1939 spáchal sebevraždu. ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-63-1, fol. 81.

⁹⁸ ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-63-1, fol. 75. Podle závěrečné zprávy pražského Gestapa z 20. dubna 1940 zemřel Třebický v důsledku žaludečního onemocnění v SS lazaretu v Praze. ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-63-1, fol. 75.

⁹⁹ ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-66-4, fol. 29.

Nicméně Reindlovu odbojovou činnost v lednu roku 1946 potvrdil bývalý šéf ČTK a jedna z exponovaných osob Schmoranzovy organizace Arnošt Bareš. Podle něj Reindl shromažďoval informace a zprávy předával již zmíněnému pplk. gšt. Houškovi a pplk. gšt. Třebickému. Od nich zprávy přebíral také Bareš do ČTK a odtud šly několika cestami do zahraničí.¹⁰⁰

Německá policie tiskové referenty od počátku podrobila velice tvrdým výslechům. Gestapo ještě neznalo všechny souvislosti týkající se jejich činnosti a až díky srovnávání výslechových protokolů se dařilo odhalit podstatnou část jejich úkolů. Vyslýchající úředníci si mohli navíc odškrtnout a konstatovat, že řada zadržených osob má kvalifikaci absolventů Vysoké školy válečné, a patří tudíž k československé vojenské elitě. Mimo škpt. Reindla šlo například o Reindlova přítele pplk. Josefa Hanuše, dále pplk. Eduarda Šindlera, pplk. Jana Veselého, majory Stanislava Maška a Jaroslava Ťokana, škpt. Vladimíra Šoffra a o kapitány Františka Bureše, Miloslava Chlajna a Jaroslava Koubu a další.¹⁰¹

Přes vlnu zatýkání a surové výslechy gestapo ještě nemělo v ruce důkazy umožňující bezproblémový průběh soudního řízení. Proto bylo rozhodnuto nepředkládat zatím Eliášův případ Adolfu Hitlerovi k rozhodnutí o případném zatčení.¹⁰²

4.3 Politickým vězněm nacistické Třetí říše (1939–1945)

Jan Reindl byl v době svého zadržení a věznění v určitém kontaktu se svou ženou Marií. V únoru 1940 měli zatčení příslušníci Schmoranzovy skupiny povolenou návštěvu manželek. Při té příležitosti Reindl manželce řekl, aby od něj čekala moták. Koncem února 1940 byli všichni k dalšímu vyšetřování převezeni do věznice v Drážďanech. Odtud v balíku s prádlem měl své ženě poslat moták s varováním pro další osoby.¹⁰³

¹⁰⁰ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Prohlášení rady ČTK Arnošta Bareše, Praha XII, Lucemburská 24.*

¹⁰¹ BAREŠ, Arnošt – PASÁK, Tomáš: *Odbojová organizace Zdeňka Schmoranze v roce 1939.* In: *Historie a vojenství 1968*, č. 6–7, s. 1024–1025; KOKOŠKA, Jaroslav – KOKOŠKA, Stanislav: *Spor o agenta A-54.* *Naše vojsko, Naše vojsko, Praha 1994*, s. 150.

¹⁰² KOKOŠKA, Stanislav – PIVCOVÁ, Zuzana: *Generál Eliáš a Schmoranzova skupina tiskových důvěrníků.* In: *Historie a vojenství 1996*, č. 6, s. 141.

¹⁰³ VÚA-VHA, Sbírká žádostí o vydání osvědčení podle zákona č. 255/46 Sb., Osobní spis Marie Reindlové, *Prohlášení Jana Reindla z dubna 1969.*

Další možnost se naskytla v létě roku 1941, když se Reindl nacházel ve vyšetřovací vazbě v káznici Gollnow nedaleko Štětína. Tehdy měl manželce zanechat moták u silničního patníku, kolem kterého chodil s dalšími vězni na práci do lesa. Vězni si pak mohli od ní a ženy kpt. gšt. Miroslava Chlajna (1904–1943), který s Reindlem sdílel podobný osud, na stejném místě vyzvednout zprávy pro vězně a cigarety.¹⁰⁴

Vlastní proces s ústředím tiskových referentů proběhl 12. až 13. listopadu 1941. Tzv. Volksgerichtshof (VGH), tedy Lidový soudní dvůr, odsoudil vedoucí členy organizace Schmoranze, Svobodu a Vaise k trestu smrti a Bareše k deseti letům káznice.¹⁰⁵

Proces s českou devatenáctičlennou skupinou tiskových referentů proběhl ve dnech 10.–12. prosince 1941. V žalobě se uvádělo, že Reindl popírá vědomí o špionážní činnosti. Současně popíral odevzdávání zpráv vojenské povahy a svého místa se nechtěl vzdát z obavy ze ztráty příjmů. Poslední den přelíčení si Reindl z úst předsedy senátu vyslechl „*Im Namen des Deutsches Volkes*“ osmiletý trest káznice se ztrátou občanských práv pro přípravu velezrady a spiknutí za účelem zemězrady. Špionáž mu tedy německá strana neprokázala. Se stejným trestem od soudu odešli i další tiskoví referenti: Josef Matějo, František Janda a také Václav Stojánek, se kterým se Jan Reindl v závěru války potkal v mírovské věznici.¹⁰⁶

Konečně se 14.–15. ledna 1942 konal proces s moravskou skupinou, který skončil rozmezím trestů od 3 do 12 let. Tresty ale nebyly konečné. Řadu tiskových referentů po odpykání trestu transportovali do koncentračních táborů, kde často z důvodu prožitých útrap zemřeli.¹⁰⁷

Bez zajímavosti nejsou ani důvody, pro které soudy s tiskovými důvěrníky započaly s takovým časovým odstupem. Po jednání říšského protektora Konstantina von Neuratha

¹⁰⁴ VÚA-VHA, Sbírka žádostí o vydání osvědčení podle zákona č. 255/46 Sb., Osobní spis Marie Reindlové, *Prohlášení Jana Reindla z dubna 1969; Potvrzení Marie Chlajnové ze dne 27. června 1969.*

¹⁰⁵ BAREŠ, Arnošt – PASÁK, Tomáš: *Odbojová organizace Zdeňka Schmoranze v roce 1939.* In: *Historie a vojenství 1968*, č. 6–7, s. 1029.

¹⁰⁶ ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-66-2, fol. 2–3; VLČEK, Lukáš: *Lidový soudní dvůr v Berlíně – Volksgerichtshof – a jeho historie.* In: *Securitas Imperii 2011*, č. 1, s. 145–147; Miloslav Stehlík, Miroslav Chlajn, Adalbert Černý, Eduard Šindler, František Ťopka, Jan Veselý, František Šantora, Jaroslav Kouba, Josef Nemasta, Albert Hellriegel, Adolf Černý, Václav Mauer, Jan Barták, František Částka a Josef Hanuš kvůli nižší kvalifikaci svého provinění od soudu odešli s tříletým trestem. ABS, f. Německé soudy v Říši (f. 141), sign. 141-66-2, fol. 3; VÚA-VHA, Sb. Nacistické procesní spisy, k. 12, sign. 128, *Anklageschrift, Berlin 15. Oktober 1941.*

¹⁰⁷ BAREŠ, Arnošt – PASÁK, Tomáš: *Odbojová organizace Zdeňka Schmoranze v roce 1939.* In: *Historie a vojenství 1968*, č. 6–7, s. 1029.

a K. H. Franka u Hitlera koncem roku 1940 o postoji k Čechům Hitler na základě informací o přípravě procesů s příslušníky odboje tyto s poukázáním, že by ze souzených dělaly mučedníky, prozatím odmítl. Hitlerovo stanovisko bylo závazné až do příchodu Reinharda Heydricha (1904–1942) do Prahy. Teprve Heydrich přesvědčil Hitlera o nutnosti procesů s českou rezistencí. V oné době se připravovalo soudní stání proti předsedovi protektorátní vlády Aloisi Eliášovi.¹⁰⁸

Po odsouzení Jana Reindla z Berlína transportovali do káznice v Ebrachu. Zde podle dochovaných lékařských záznamů v lednu 1943 začal trpět nepříjemnými pocity na hrudníku, kašlem a nočním pocením. Kvůli vážnému stavu ho museli odeslat do vězeňské nemocnice. Rentgenové snímky naneštěstí odhalily rozsáhlá tuberkulózní ložiska na plicích.¹⁰⁹

Uvedená skutečnost předznamenala další stěhování vězně Jana Reindla. Věznice Mírov, která se stala jeho posledním místem žalářování, se nacházela v obvodu landrátu Zábřeh nedaleko Mohelnice a patřila k největším nacistickým věznicím na území říšské župy Sudety. Důvod, proč se Reindl dočkal odeslání právě sem, je ten, že se z Mírova koncem roku 1942 stalo vězení pro tuberkulózní trestance.¹¹⁰

Nesmíme si dělat iluze o účinné léčbě nemocných vězňů. Mírovská věznice, do jejíhož stavu se Reindl spolu s dalšími šesti vězni dostal 13. ledna 1944, byla pro pobyt nemocných vězňů nevhodná již svou povahou. Prostory starého hradu se silnými zdmi a vlhkými celami se daly jen těžko vytápět a dozorcí na tom neměli ani zájem. Nejhorší dilema však bylo rozdělení vězňů na pracující a nepracující. Druzí jmenovaní dostávali menší dávky jídla, a proto se často hlásili do práce i při horečkách. Dozorcí tento trend podporovali a odpírali zdravotní péči i těm, kteří se bez ní již nemohli obejít.¹¹¹ Byla to nejvýraznější metoda

¹⁰⁸ VLČEK, Lukáš: *Lidový soudní dvůr v Berlíně – Volksgerichtshof – a jeho historie*. In: *Securitas Imperii* 2011, č. 1, s. 163–164.

¹⁰⁹ ZAO-O, f. Trestnice Mírov (f. 1512), karton 53, chorobopisy vězňů (1938–1945), *chorobopis Johann Reindl*.

¹¹⁰ Koncem roku 1942 bylo po dohodě říšského ministerstva spravedlnosti a zdravotnictví rozhodnuto, že zde budou nadále umístováni z ostatních věznic tuberkulózní vězni převážně slovanského původu, hlavně Češi a Poláci. BARTOŠ, Josef: *Nacistická věznice Mírov*. In: *Terezínské listy*, 13/1984, s. 1–3.

¹¹¹ Čtveřice mírovských dozorců (včetně zastupujícího inspektora W. Bartla) byla po válce odsouzena Mimořádným lidovým soudem v Olomouci k trestu smrti a v roce 1947 popravena. Podrobněji viz BLATECKÁ, Anna: *Nacističtí vězeňští dozorcí před Mimořádným lidovým soudem v Olomouci*. Bakalářská diplomová práce, FF UP, Olomouc 2016.

likvidace vězňů, protože umírali vlastně přirozenou smrtí.¹¹² Tento osud postihl bývalého majora a pozdějšího tiskového referenta Václava Stojánka (1895–1944), který se na Mírov dostal se stejnou skupinou jako Reindl a 14. června 1944 zde zemřel.¹¹³

Umístění nemocných vězňů na Mírově vůbec neznamenal, že by jim měla být věnována lepší péče. O všem svědčí i otřesný počet zemřelých, který je většinou uváděn v počtu 666, z toho pak 516 Poláků, 137 Čechů a zbytek tvoří trestanci jiných národností. V dubnu roku 1944 dosáhl počet vězňů čísla 550, v květnu již 650 a v posledních měsících války zde bylo až 700 vězňů. Přibližná polovina vězňů byla vykazována jako nepracující, druhá polovina pracovala ve vězeňských dílnách a venkovních komandech, případně v různých vězeňských službách. Podle národnosti zde byly asi dvě třetiny Poláků, zbytek tvořili Češi. Koncem války vězně hlídalo čtyřicet sedm dozorců a dalších zaměstnanců v čele s Walterem Bartlem, Němcem z Vejprtu, který zde zůstal až do května 1945.¹¹⁴

V roce 1946 spatřila světlo světa kniha publicistky Libuše Hájkové s všeřikajícím názvem Mírov. Spolupracoval na ni i Jan Reindl. Ačkoli nejsou jednotlivé vzpomínky v knize citované a je těžší určit autora, můžeme na základě znalosti širších souvislostí jednu ze vzpomínek týkající se cesty na Mírov přisoudit právě Reindlovi:

„Odjížděl jsem na Mírov spolu s osmi kamarády počátkem ledna 1944. Transport byl hrozný. Většina z nás byla těžce nemocna, jeden z transportovaných dostal noc před odjezdem chrlení krve. Hodili nás na slámu ve vagonu pro dobytek, připnuli k nákladnímu vlaku a tak jsme jeli. Nevěděli jsme, kde jsme, kudy jedeme, kde zastavujeme, kde nás přepojují. Nepoznali jsme, jdeme-li zase jednou po mnoha letech vyhnanství a věznění daleko v cizině přes území své vlasti. Nezahlédli jsme ani kousek nebe, ani slunce, které by svítilo na Čechy, na Prahu. Snad nás vláčeli někudy okolo, snad měli strach, že by nás doma mohli politovat, že by nám chtěli pomoci. Nevěděli jsme nic. Byla jen strašlivá zima. Transport byl vypočítán na dva dni, za dva dny jsme měli být na Mírově. Na tuto dobu nás také zásobili chlebem a kávou.

¹¹² BARTOŠ, Josef: *Nacistická věznice Mírov*. In: Terezínské listy 1984, č. 13, s. 4; ZAO-O, f. Trestnice Mírov (f. 1512), kniha přírůstků 38 (1944–1945).

¹¹³ ZAO-O, f. Trestnice Mírov (f. 1512), kniha přírůstků 38 (1944–1945); KUREK, Andrzej: *Czesi w więzieniach okupowanej Europy*. IPN, Wrocław 2006, Dodatek č. 10 – Seznam českých vězňů zemřelých ve věznici na Mírově v letech 1943-1945, s. 405.

¹¹⁴ BARTOŠ, Josef: *Nacistická věznice Mírov*. In: Terezínské listy, 13/1984, s. 3.

Avšak jeli jsme 6 dní, jsouce postrkovaní sem a tam, jak právě některý vlak jel, k němuž jsme mohli být připojeni, abychom se dostali zase kousek kupředu. A tak těžce nemocní, kteří ovšem snědli všechny své zásoby u vědomí, že jedou do sanatoria, kde se jim dostane pomoci, musili čtyři dni hladovět a dozorce se nepostaral nejen ani o kousíček chleba, ale ani dokonce ani ne o trochu čisté vody pro ty, kteří měli rty okoralé horečkou a marně toužili po osvěžujícím doušku. Více mrtví nežli živí, dojeli jsme v horečkách na Mírov. Jen dva jsme transport přežili.“¹¹⁵

Toliko tedy k vlastnímu přesunu nemocných trestanců na Mírov. Ponechme stranou informaci o dvou přeživších vězňích. Uvedená pasáž je totiž poznamenána publicistickou úpravou zřejmě ze strany Libuše Hájkové. Na základě záznamů z vězeňské přírůstkové knihy víme, že Jan Reindl přibyl do vězení s dalšími šesti osobami.¹¹⁶

Mírovský vězeň měl povolenou jednu návštěvu blízkého příbuzného za čtvrt roku. Ta ale netrvala déle než 15 minut. Existovaly však i jiné možnosti spojení s domovem. Nemusíme zdůrazňovat, že šlo o značně nebezpečnou záležitost. V případě prozrazení hrozily ty nejtěžší postihy.¹¹⁷

V době, kdy byl Jan Reindl přijat do stavu tohoto severomoravského vězení, měla řada vězňů zaměstnaných v kanceláři jako písaři oficiální styk s poštovním úřadem v Mohelnici. Na základě domluvy Reindlova manželka přijímala poštovní balíčky s motáky mírovských vězňů a dále je doručovala daným adresátům. Paní Reindlové v uvedené činnosti významně pomáhal poštovní zaměstnanec v Roztokách u Prahy Tomáš Jungwirth, který zajistil, aby se s mírovskými zásilkami neseznámil nikdo kromě Reindlové.¹¹⁸

S koncem války se lepšila nálada vězňů a také chování dozorců. Začali lidštěji zacházet s vězni a navazovali rozhovory, v nichž se každý snažil vymluvit své dřívější jednání. Z vězeňských oken bylo možné vidět proudy uprchlíků, jakožto první předzvěsti blížící se fronty. Dne 8. května 1945 došlo k osvobození města Zábřehu a nedaleké

¹¹⁵ HÁJKOVÁ, Miluše: *Mírov*. Nakladatelství Edvard Fastr, Praha 1946, s. 14.

¹¹⁶ ZAO-O, f. Trestnice Mírov (f. 1512), kniha přírůstků 38 (1944–1945).

¹¹⁷ HÁJKOVÁ, Miluše: *Mírov*. Nakladatelství Edvard Fastr, Praha 1946, s. 51.

¹¹⁸ VÚA-VHA, Sběrka žádostí o vydání osvědčení podle zákona č. 255/46 Sb., Osobní spis Marie Reindlové, *Prohlášení Jana Reindla z dubna 1969; Potvrzení a ověření Karla Kubáta ze dne 20. dubna 1953; Prohlášení Františka Habarta ze dne 18. června 1969.*

Mohelnice. Vězni dne 9. května převzali správu věznice do svých rukou a v 16 hodin přijeli první rudoarmějci. Vězni se konečně dočkali vysněné svobody a s nimi i Jan Reindl.¹¹⁹

¹¹⁹ BARTOŠ, Josef: *Nacistická věznice Mírov*. In: Terezínské listy 1984, č. 13, s. 5; HÁJKOVÁ, Miluše: *Mírov*. Nakladatelství Edvard Fastr, Praha 1946, s. 55–56.

5 SLUŽBA V POVÁLEČNÉ ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDĚ (1945–1957)

5.1 Důstojníkem Obranného zpravodajství (1945–1949)

Jan Reindl se podle vlastní výpovědi z věznění vrátil 15. května 1945. Z Mírova do svého bydliště v Roztokách u Prahy přijel v doprovodu vojenského lékaře Rudé armády, který ho v nejbližší době také několikrát týdně navštěvoval. Reindlova manželka hovořila výborně rusky a v Roztokách působila jako tlumočnice. Jeho dcera si vzpomíná, jak ruští vojáci před jejich vilku pro Reindla přitáhli krávu a uvázali ji u plotu.¹²⁰

Košický vládní program skoncoval s předválečnou apolitičností vojáků a Jan Reindl tak za pět dnů po svém návratu vstoupil do Komunistické strany Československa (KSČ).¹²¹ Co se přesně stalo motivem ke vstupu do komunistické strany, není zřejmé. Patrně za tím stály prožitky z nacistického věznění a všeobecná lidová euforie z osvobození Československa Rudou armádou.

Atmosféra se pod vlivem politické reality měnila nejen v poválečné společnosti, ale také v poválečné armádě. Na přímý sovětský nátlak museli ze svých vysokých funkcí odejít významní armádní činitelé a současně představitelé západního vojenského odboje – londýnský ministr národní obrany div. gen. Sergěj Ingr (1894–1956), z dalších významných generálů například div. gen. Bedřich Neumann (1891–1964) či významná osoba československého zpravodajství a Reindlův představený z předválečného 2. oddělení HŠ MNO brig. gen. František Moravec. Jen na přímý zákrok prezidenta Edvarda Beneše (1884–1948) neproběhlo s těmito generály soudní řízení.¹²²

V československém letectvu se na nejvyšší místa podařilo prosadit dva výrazné prokomunistické exponenty – div. gen. Aloise Vicherka (1892–1956)¹²³, který sice působil

¹²⁰ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Věc: plk. let. vel. 1 Jan Reindl, NVA – souhrnná zpráva*; Rozhovor autora s Marií Pekárkovou dne 4. února 2016 v Praze.

¹²¹ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Věc: plk. let. vel. 1 Jan Reindl, NVA – souhrnná zpráva*. Zajímavá, ale ne zcela podložená informace z Reindlova vojenského osobního spisu hovoří o údajném členství jeho manželky již v předválečné KSČ. Doslova se zde uvádí: „*Za 1. republiky byla asi od r. 1926 do r. 1932 (do sňatku s Reindlem) organizovanou členkou KSČ.*“ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Věc: plk. let. vel. 1 Jan Reindl, NVA – souhrnná zpráva*.

¹²² KUDRNA, Ladislav: *Jeden ze zapomenutých mužů. Plukovník letectva Petr Uruba, pilot 311. československé bombardovací peruti, jako průvodce „krátkým“ 20. stoletím*. Ústav pro studium totalitních režimů, Praha 2008, s. 119.

¹²³ Vicherkův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

v zahraničním odboji na Západě, ale od roku 1941 mimo rámec letectva, a dále již zmíněného Reindlova starého přítele plk. let. Josefa Hanuše, který pocházel z řad domácích důstojníků za války vězněných v nacistických káznících. V armádě se vedle sovětských poradců nově objevili osvětoví důstojníci a svou činností a aktivitami nahrávali především stále sílící komunistické straně.¹²⁴

V době rodící se tzv. lidové demokracie, kdy hlavní politický směr určovali právě komunisté, byli tak mnozí velitelé ze Západu shledáni zcela nevhodnými pro službu v nové armádě. Nutno ale podotknout, že se tak dělo za nemalé podpory významné části domácího obyvatelstva.¹²⁵

Jan Reindl se přes ne zcela uspokojivý zdravotní stav vrátil krátce po osvobození do armády. Nejprve působil jako styčný důstojník u leteckého odboru ministerstva dopravy. Současně si v reakci na výzvu HŠ MNO zažádal o přijetí do Vyšší akademie generálního štábu v Moskvě. Velitel letectva div. gen. Vicherek Reindlovi pomínil Reindlovy nedostatky ve znalosti ruského jazyka a žádost doporučoval ke kladnému vyřízení. Vzhledem k jeho dalšímu služebnímu zařazení a zvláště zdravotnímu stavu k jeho vyslání do Sovětského svazu nikdy nedošlo.¹²⁶

Ve stejné době v armádě došlo k zavádění organizační struktury nové zpravodajské služby. Tzv. obranné zpravodajství (OBZ) vzniklo na přímou žádost představitelů Rudé armády u 1. československého armádního sboru v SSSR a mělo v blízké budoucnosti získat v ozbrojených silách vlivnou pozici. Při vzniku nové struktury OBZ (5. oddělení) se ale projevoval akutní nedostatek důstojníků k obsazení nových funkcí. Jak později ve svých výpovědích uváděl přednosta 5. oddělení HŠ MNO a pozdější div. gen. Bedřich Reicin (1911–1952), do funkcí museli být jmenováni důstojníci předmnichovské armády, často

¹²⁴ DUDA, Miloš Zbyněk: *Sborový generál Ing. Alois Vicherek*. Svět křídel, Cheb 2010, s. 318 a 337.

¹²⁵ KUDRNA, Ladislav: *Zpráva divizního generála Ing. Aloise Vicherka o událostech od československé mobilizace do 4. března 1941. Neznámý archivní dokument ve světle faktů*. In: *Securitas imperii* 2011, č. 1, s. 102–103. Faksimile Reicinova dokumentu nalezneme v KUDRNA, Ladislav: *Jeden ze zapomenutých mužů. Plukovník letectva Petr Uruba, pilot 311. československé bombardovací perutě, jako průvodce „krátkým“ 20. stoletím*. Ústav pro studium totalitních režimů, Praha 2008, s. 131–135.

¹²⁶ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Žádost o přijetí do vyšší akademie gen. štábu v Moskvě ze dne 16. 7. 1945*. Podle pozdějších údajů hned v létě roku 1945 začal létat. Pro neschopnost samostatné pilotáže nejprve jako navigátor. VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla *Věc: žádost o přiznání příslušnosti do kategorie výkonných letců*.

bývalí příslušníci zpravodajské služby, kteří se zúčastnili domácího odboje nebo se v průběhu války stali oběťmi nacistické perzekuce. Jedním z nich se stal povýšený mjr. gšt. Jan Reindl. Nutno podotknout, že OBZ u letectva vzniklo již 22. května 1945 a sloužili v něm i někteří bývalí českoslovenští příslušníci RAF, kteří se pak po únorových událostech roku 1948 sami stávali oběťmi perzekucí.¹²⁷

Již koncem roku 1945 Reindl přišel na Velitelství letectva HŠ MNO jako nový přednosta 5. oddělení (obránného zpravodajství), posléze krátce působil jako vojenský znalec u Národního soudu v Praze a až v září roku 1946 došlo k jeho zařazení do funkce přednosta 5. oddělení u Velitelství letectva Vojenské oblasti 1. Zanedlouho poté došlo k jeho povýšení do hodnosti podplukovníka generálního štábu (pplk. gšt.).¹²⁸

Co Jana Reindla vehnalo do služeb obranného zpravodajství, zůstane zřejmě navždy tajemstvím. Jisté je, že vzhledem k jeho fyzickému věku a neuspokojivému zdravotnímu stavu nehrozil již jeho návrat k aktivní letecké službě a taktéž velitelské funkce v letectvu přebírali bývalí českoslovenští příslušníci RAF s čerstvými válečnými zkušenostmi z Velké Británie.

Jan Reindl měl v poválečné realitě ke službě u obranného zpravodajství několik předpokladů. Jak bylo zmíněno, velitelské funkce u letectva pro něho byly kvůli personálnímu přetlaku těžko dosažitelné. Naopak jako předválečný zpravodajský důstojník a čerstvý člen KSČ, který se svým způsobem nezprofanoval v rámci západního zahraničního odboje, mohl být ke službě u OBZ více než vhodný. Je známo, že většinu důstojníků si pro službu u OBZ vybíral sám Bedřich Reicin. Často se jednalo o osoby, na které měl kompromitující informace. Vzhledem k úkolům, které mělo OBZ v brzké době plnit, tak mistrně využíval třenic a napětí mezi domácími důstojníky, často za války vězněných nacisty, a vojáky, kteří se vraceli z různých bojišť a v armádě zaujíмали významné pozice.

¹²⁷ HANZLÍK, František: *Bez milosti a slitování. B. Reicin – fanatik rudého teroru*. Nakladatelství Ostrov. Praha, 2011, s. 123; KUDRNA, Ladislav: *Jeden ze zapomenutých mužů. Plukovník letectva Petr Uruba, pilot 311. československé bombardovací peruté, jako průvodce „krátkým“ 20. stoletím*. Ústav pro studium totalitních režimů, Praha 2008, s. 131.

¹²⁸ Československé vojenství. http://vojenství.cz/vasedotazy_117.htm [citováno dne 8. ledna 2017]. Dotaz autora č. 1754 týkající se stručného životopisu genmjr. Jana Reindla byl zodpovězen vojenským historikem Dr. Pavlem Minaříkem, CSc.; VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Kmenový list Reindl Jan; Návrh na vyznamenání za výsluhu 9 let 11 měsíců*.

Není jisté, že by Jan Reindl spadl do kategorie příslušníků OBZ, na které měl Reicin kompromitující informace. V dokumentech, které v padesátých letech 20. století vypracovali pracovníci ministerstva vnitra k problematice fungování československé zpravodajské služby, se sice v jeho osobní části uvádí, že po svém zatčení „*při výslechu na gestapu v Praze Reindl učinil prohlášení, ve kterém objasnil celou organizaci [tzv. tiskových důvěrníků – pozn. aut.] od jejího založení*“.¹²⁹ O pravdivé konstatování ale nejde. Reindl se o organizaci rozhovořil, ale až poté, co mu úředníci gestapa, kteří výslechy vedli s největší brutalitou, předložili výslechové protokoly Reindlových kolegů. Zřejmě ani při nejlepší vůli nemohl fungování celé skupiny odkrýt, protože o ní jako řadový referent informace neměl. Další možné diskuze a spekulace týkající se pevnosti Reindla a dalších zatčených u výslechů můžeme s plným vědomím vyšetřovacích metod gestapa s klidem opustit a být zároveň vděční, že jsme podobné životní zkušenosti nikdy vystaveni nebyli.

Nabízí se ovšem další možná úvaha týkající se cesty Jana Reindla do OBZ. Bohužel ani tuto se zřejmě nepodaří zcela potvrdit ani vyvrátit. Jak již bylo výše uvedeno, do orgánů obranného zpravodajství se dostávalo více důstojníků předmnichovské armády. Podle výslechových protokolů Bedřicha Reicina z konce roku 1951 se mělo dít na základě výslovného příkazu tehdejšího ministra národní obrany arm. gen. Ludvíka Svobody. Reicin ve svých výpovědích mimo jiné mezi takto přijatými uvedl i tehdejšího špkt. Jana Reindla.¹³⁰

Jisté je, že se obranné zpravodajství v Československu stalo nástrojem cílené perzekuce vybraných příslušníků důstojnického sboru a po převzetí moci komunisty také významným činitelem manipulovaných soudních procesů. Politicky se měnilo nejen Československo, ale v podstatě celá východní Evropa, a například v Jugoslávii politické procesy proti vlastním občanům odstartovaly ihned po skončení války. Snad jednou z nejznámějších obětí politické represe se stal příslušník nekomunistického odboje, srbský generál Dragoljub „Draž“ Mihailović (1893–1946), který mimo jiné před 2. světovou válkou působil jako vojenský přidělenec v Praze. Při té příležitosti se udála také menší epizoda

¹²⁹ ABS, f. Z (Mapy zpráv zpracované Studijním ústavem ministerstva vnitra), sign. Z-6-314-2, fol. 477.

¹³⁰ ABS, Sb. Ministerstvo národní bezpečnosti, sign. MNB-8 (dle původního značení a. č. ZV-1408 MV), podsvazek č. 60 (Reicin Bedřich II.), *Zápis o výpovědi sepsaný dne 1. prosince 1951 s obviněným Reicinem Bedřichem*, s. 5–6.

Reindlova profesního života. Právě kvůli Mihailovičově pražské stopě se přednosta 5. oddělení HŠ MNO Bedřich Reicin domluvil s jugoslávským poválečným vojenským atašé na vyslání pplk. Jana Reindla do Jugoslávie s úkolem zatčeného generála k jeho předválečným stykům v Československu vyslechnout. Jak již bylo nastíněno, příslušníci obranného zpravodajství se zajímali o celé spektrum informací týkající se vojenského zpravodajství, kam tedy spadali i vojenští přidělenci všech zemí. Pplk. Reindl do Bělehradu odcestoval, ale ani týdenní pobyt v dubnu roku 1946 nestačil ke kýženému cíli. Jugoslávská strana Reindla bez bližších vysvětlení nepřijala, a tak se do Prahy vrátil bez jakéhokoli výsledku. Zbývá jen dodat, že Mihailović byl ve zmanipulovaném soudním stání odsouzen k trestu smrti a v červenci roku 1946 popraven.¹³¹

V domácích podmínkách se nechtěná pozornost OBZ měla nejprve obrátit proti bývalým letcům ze Západu. Na jaře roku 1946 se do rukou plk. Reicina dostala anonymní zpráva¹³² o chování bývalých československých příslušníků RAF a o poměrech v československém letectvu. Začátkem hlášení pisatel z důvodu potvrzení své kompetentnosti shrnuje svoji vojenskou kariéru. Historici Ladislav Kudrna a Jiří Rajlich¹³³ zprávu připisali tehdejšímu náčelníkovi štábu VL plk. gšt. Josefu Hanušovi, nicméně na základě indicií z úvodu zprávy je možné, že pisatelem by mohl být z titulu své funkce (přednosta 5. oddělení VL HŠ MNO) sám Jan Reindl.

Pro úplnou představu je nutné uvést komentovanou úvodní část zprávy: „*Jsa voj. letcem od konce r. 1926 [Reindl do kurzu leteckých pozorovatelů přišel v lednu 1927 – pozn. aut.], tedy nedlouho poté, kdy se skutečně začalo budovati voj. letectvo I. Republiky, a jsa zároveň důstojníkem gen. št. [Reindl byl důstojníkem gšt. – pozn. aut.], domnívám se, že mám dosti jak praktických zkušeností, tak i vyšších teoretických znalostí, abych mohl kriticky posouditi, nezávisle na ostatních, vývoj a budování našeho nového letectva. A to již i z těch*

¹³¹ ABS, Sb. Ministerstvo národní bezpečnosti, sign. MNB-8 (dle původního značení a. č. ZV-1408 MV), podsvazek č. 59 (Reicin Bedřich I.), *Zápis o výpovědi sepsaný dnešního dne s Bedřichem Reicinem (16. května 1951)*, s. 16; VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Věc: plk. let. vel. 1 Jan Reindl, NVA – souhrnná zpráva; Základní osobní list*.

¹³² Faksimile uvedené zprávy je prezentovaná v podkapitole *Obrazová příloha* v závěru předložené práce.

¹³³ KUDRNA, Ladislav: *Jeden ze zapomenutých mužů. Plukovník letectva Petr Uruba, pilot 311. československé bombardovací perutě, jako průvodce „krátkým“ 20. stoletím*. Ústav pro studium totalitních režimů, Praha 2008, s. 131.

důvodů, že jako letec prošel jsem všemi kategoriemi let. výcviku, od pozorovatele až k noč. let. výcviku, od pilota až k pilotu stíhacímu [Reindl prošel všemi uvedenými funkcemi – pozn. aut.], který se zúčastnil i armádních let. dnů jako akrobat. Jako důstojník gšt. prošel jsem tehdy nevídanou let. kariérou, za rok po absolvování VŠV přidělen k 2. odděl. hl. št. k zpracování nástupových plánů pro letectvo za války, jemuž jsem připravil první úkoly [Reindl VŠV absolvoval v letech 1934–1936, v roce 1937 skutečně nastoupil do letecké sekce 2. oddělení HŠ MNO – pozn. aut.]. Zároveň jsem měl být aspoň externím učitelem na VŠV. Nejsa milcem gen. Moravce, nebyl jsem vzat letounem do Anglie, když hrozil vpád nacistů a byl jsem obětován. Ještě plných 8 měsíců po mém zatčení odcházeli naši letci do zahraničí [v době okupace zbytku ČSR Reindl sloužil stále u 2. oddělení HŠ MNO, zatčen byl koncem srpna 1939 – pozn. aut.]“.¹³⁴

Dokument, který beze vší pochybnosti vznikl v některé z velitelských struktur letectva (bezesporu v některém z jejich 5. oddělení), západní piloty dále označil za nespolehlivé elementy a nenalézal na nich prakticky žádnou pozitivní stránku. O vztahu ke klíčovému spojenci, Sovětskému svazu, pisatel zprávy uvedl: „*O úctě k SSSR svědčí např. ta okolnost, že při osvětových přednáškách veřejně volali po tom [bývalí příslušníci RAF – pozn. aut.], aby se už přestalo mluvit o SSSR, ať se také mluví o Anglii. Zarážející je případ jednoho rotmistra let. v Č. Budějovicích, který strhl se zdi obraz generalissima Stalina a vykřikoval, že ho nechce mít vedle obrazu našeho prezidenta.*“¹³⁵

Kritika však šla mnohem dále a dosahovala mnohdy až absurdních rozměrů: „*Mnozí hrdě tvrdí [bývalí příslušníci RAF – pozn. aut.], že přísaha, kterou složili anglickému králi, je nezrušitelná ani našimi zákony. Cítí se býti Angličany v ČSR. Je jistě zarážející, že v Anglii, kdy mohli volně volit mezi nošením našeho nebo angl. let. odznaku, volili anglický.*“¹³⁶

Ze zprávy je cítit řada výčitek vůči příslušníkům západního zahraničního odboje, zvláště k neustále připomínanému postavení tzv. domácích důstojníků, tedy těch, kteří se v průběhu 2. světové války zapojili do odboje a dobu konfliktu strávili převážně

¹³⁴ ABS, f. HS VKR (f. 302), sign. 302-584-8, *Chování našich letců z V. Británie – zpráva*, s. 1. Za poskytnutí uvedeného dokumentu autor děkuje doc. Ladislavu Kudrnovi.

¹³⁵ ABS, f. HS VKR (f. 302), sign. 302-584-8, *Chování našich letců z V. Británie – zpráva*, s. 2.

¹³⁶ ABS, f. HS VKR (f. 302), sign. 302-584-8, *Chování našich letců z V. Británie – zpráva*, s. 2.

v nacistických věznicích, káznicích či koncentračních táborech. K představě bývalých příslušníků RAF ve vztahu k další vojenské službě autor zprávy uvádí: „*Heslo s trvalou platností bylo vydáno. Nadělali jsme se dost, teď budeme velet, vládnout, ale rozhodně málo dělat. Maximum požitků a hodností za minimum práce. To se důkladně ujalo a svědomitě dodržuje od rotmistra počínaje, zvláště mimo Prahu, kde nejsou tak pod dohledem. Do zaměstnání se chodí kolem 9. hodiny, i později, ve 14 hod. se končí.*“¹³⁷

Zpráva se dotkla také ožehavých problémů v samotném velení letectva. Nebylo tajemstvím, že západní piloti stáli především za odstaveným div. gen. Karlem Janouškem (1893–1971)¹³⁸ a dosavadního velitele letectva div. gen. Vicherka považovali za jakési dočasné řešení. Zpráva Aloise Vicherka charakterizovala sice jako pracovitého a svědomitého důstojníka, avšak s nedostatkem potřebné energie. Dokument konstatoval, že kdyby neměl výtečného a energického náčelníka štábu, tedy nám již známého plk. Josefa Hanuše, dávno by bylo „*letectvo jen spolkem bez kázně a plánu do budoucnosti*“.¹³⁹

Dokument ale zcela oprávněně kritizoval výstavbu letectva, které se potýkalo s nedostatkem provozuschopného materiálu i letounů, zato s předimenzovaným velitelským sborem. K dispozici letci měli materiál hlavně německého, britského a ruského původu, který rychle zastarával, a hlavně s německými letouny piloti odmítali létat.¹⁴⁰

Je nesporné, že situace v letectvu byla vzhledem k počtu západních letců pro komunisty daleko méně příznivá než například u pozemních jednotek.¹⁴¹ Uvedená zpráva jen potvrzuje vážný zájem příslušníků OBZ o bývalé československé příslušníky RAF. Již v průběhu let 1945–1946 pracovníci obranného zpravodajství vypracovali podrobnou kartotéku s fotografiemi, a to včetně příslušníků pozemního personálu. Ta se v úplnosti dochovala až do dnešních dnů.¹⁴²

¹³⁷ ABS, f. HS VKR (f. 302), sign. 302-584-8, *Chování našich letců z V. Británie – zpráva*, s. 5.

¹³⁸ Janouškův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

¹³⁹ ABS, f. HS VKR (f. 302), sign. 302-584-8, *Chování našich letců z V. Británie – zpráva*, s. 6–7.

¹⁴⁰ ABS, f. HS VKR (f. 302), sign. 302-584-8, *Chování našich letců z V. Británie – zpráva*, s. 8 a 11.

¹⁴¹ Pokud jde o československé letectvo, tak 58,7 % jeho příslušníků pocházelo z tzv. řad domácích důstojníků, 30,7 % tvořili bývalí příslušníci československého letectva ze západu a 10,6 % z Východu. Velitelské funkce na vyšších a středních úrovních byly zcela pochopitelně obsazeny většinou důstojníky, kteří za války bojovali ve Velké Británii, neboť v největší míře splňovali náročná odborná kritéria pro výkon těchto funkcí. RAJLICH, Jiří: *Karel Janoušek. Jediný československý maršál*. Jota, Brno 2016, s. 240.

¹⁴² HANZLÍK, František: *Diskriminace a perzekuce vojáků v Československu v letech 1945–1955*. Powerprint, Praha 2015, s. 53.

V podstatě od návratu domů Reindla pronásledovaly vleklé zdravotní potíže. Po neustálém ujišťování vojenských lékařů, že jde o úporný případ ischiasu, bolestem nevěnoval přílišnou pozornost. Situace ale po půldruhém roce ambulantního léčení dospěla do fáze, kdy skoro nebyl schopen chůze. Vyhledal pomoc civilního lékaře prof. Jaroslava Teissingera, který mu diagnostikoval tuberkulózu páteře v kritickém stádiu. Potíže se zády si pravděpodobně přinesl z mírovského vězení, kde musel s dalšími vězni vyprazdňovat septik. Kvůli vážnému nebezpečí ho lékaři okamžitě uložili do sádrového krunýře a od konce listopadu 1946 se trvale upoután na lůžku léčil v Masarykově sanatoriu ve slovenských Vyšných Hágách, v zařízení určeném právě pro pacienty postižené kostní TBC.¹⁴³

V poválečném období léčbu komplikoval nedostatek jediného možného léku – streptomycinu. Jan Reindl ve svých podáních na MNO v šedesátých letech 20. století uváděl, že jeho písemné prosby o dovoz léků z Velké Británie adresované div. gen. Aloisi Vicherkovi (mimo jiné předsedovi Československého červeného kříže) a náčelníkovi zdravotnické služby u letectva plk. MUDr. Janu Bergmannovi (1893–1955) byly marné. Jak Reindl později uvedl, o obou přitom věděl, že za války sloužili ve Velké Británii a na ostrovy měly v uvedené době navíc létat letouny bývalé 311. bombardovací perutě. Reindlova rodina se léky v Británii pokusila sehnat sama, bohužel neúspěšně. Streptomycin nakonec zakoupili za vysokou částku ve Švýcarsku.¹⁴⁴

V době Reindlova léčení probíhal neustálý zápas o prohlubování vlivu KSČ v armádě. V souvislosti s vnitropolitickým vývojem došlo v důstojnickém sboru v létě a na podzim roku 1947 k další diferenciaci v názorech a postojích důstojníků. Komunisté se snažili prostřednictvím svých členů a hlavně osvětového aparátu získat co největší část důstojníků na svoji stranu. Tyto snahy ale narážely na silný odpor části důstojnického sboru, která byla buď protikomunisticky orientována, nebo měla obavy z důsledků možného vítězství komunistů pro svoji další existenci. Akutní nebezpečí pro ně představovaly snahy komunistů o odstranění

¹⁴³ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Věc: žádost o přiznání příslušnosti do kategorie výkonných letců ze dne 24. března 1966*; Rozhovor autora s Marií Pekárkovou dne 4. února 2016 v Praze.

¹⁴⁴ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Věc: žádost o přiznání příslušnosti do kategorie výkonných letců ze dne 24. března 1966*; Rozhovor autora s Marií Pekárkovou dne 4. února 2016 v Praze.

důstojníků předmnichovské armády a západního odboje z jakýchkoliv významnějších míst v armádě. Část důstojníků stále více a veřejně kritizovala aktivity příslušníků obranného zpravodajství a osvětové služby. Současně se projevovala i kritika vojenské části Košického vládního programu a z ní vyplývající orientace na SSSR a budování armády podle sovětského vzoru. Tyto tendence se ve větší míře vyskytovaly právě u útvarů letectva, kde sloužila značná část důstojníků západního odboje.¹⁴⁵

Reindl byl z léčení propuštěn po více než roce v prosinci roku 1947, tedy nedlouho před definitivním uchopením moci komunistickou stranou. Po návratu domů mu byl vyhotoven ještě speciální korzet, se kterým mohl chodit. Vzhledem k tomu ho ošetřující lékař propustil jako „*práceschopného pre lahču pracu*“ s nutností další lékařské péče.¹⁴⁶

Únorovými událostmi roku 1948 skončilo krátké období v rámci možností ještě demokratického vývoje v Československu, byť výrazně ovlivňované snahami nejsilnější politické strany obrátit kormidlo k východu. Republika byla koncem února 1948 definitivně včleněna do sovětského bloku a postupně se mohly rozběhnout čistky napříč všemi vrstvami československé společnosti. Vítězná KSČ si byla velmi dobře vědoma nutnosti zabezpečit získanou moc vnitřně i zvenčí. Prvořadým úkolem tedy byla rekonstrukce mocenských rezortů, tedy ministerstva vnitra a také ministerstva národní obrany, i když oba rezorty komunistická strana ovládala již před únorem 1948.¹⁴⁷

Klíčovou otázkou se naplno stala personální problematika, což v praxi znamenalo odstartování kádrových čistek. Hned 26. února 1948 vydal ÚV KSČ směrnici k odvolání všech tzv. reakčních důstojníků z armády. Dne 3. března 1948 podepsal náčelník HŠ arm. gen. Bohumil Boček (1894–1952) směrnici o „*zvláštních opatřeních u některých důstojníků a rotmistrů z povolání*“, včetně příslušných seznamů osob, jichž se opatření měla týkat. Prozatím jim byla udělena dovolená ze služebních důvodů až do dalšího rozhodnutí o jejich

¹⁴⁵ HANZLÍK, František: *Bez milosti a slitování. B. Reicin – fanatik rudého teroru*. Nakladatelství Ostrov, Praha 2011, s. 187.

¹⁴⁶ Sběrka rodiny, *Opis lékařského potvrzení z Masarykova sanatoria Vyšné Hágy*.

¹⁴⁷ IRRÁ, Miroslav: *Československé vojenské letectvo 1945–1950. Organizační vývoj a personální výstavba*. Svět křídel, Cheb 2006, s. 148–149.

osudu. Není bez zajímavosti, že tyto seznamy vypracovalo Reicinovo 5. oddělení HŠ MNO již v letech 1946–1948.¹⁴⁸

V čele letectva v poúnorovém období stál příslušník západního odboje a dodnes diskutovaný sbor. gen. Alois Vicherek. Je otázkou, jak velký vliv na dění v letectvu skutečně měl či zda velitelskou pravomoc reálně vykonával náčelník štábu VL brig. gen Josef Hanuš. Jan Reindl tehdy ve svých zprávách přinášel zajímavý pohled na velení tehdejšího letectva, který v dnešní době potvrzuje řada historiků. V jednom z nich poukázal na Hanušovo zvláštní postavení. Podle Reindla Vicherek nikdy „[...] nejevil vážnou snahu velet a starat se. Nejprve říkával, že je technik, že taktika mu vůbec nesedí, ale přitom náš výzkumný ústav nestojí za nic, potom po únoru si zvykl říkat, že je to dnes všechno politické a tomu on nerozumí, ať to udělá Hanuš [náčelník štábu VL – pozn. aut.]. Mně sám [Janu Reindlovi – pozn. aut.] Vicherek říkal, že hodlá 5letku dosloužit, myslím ale, že by s radostí sloužil i další pětiletky, protože veliteluje opravdu s nejmenším vypjetím energie a pobočník nad to je skoro stále zaměstnán účtováním jeho příjmů z Červeného kříže, jehož návštěvy se u něj střídají skoro denně.“¹⁴⁹

Podobně vyzněl i Vicherkův posudek z 5. oddělení HŠ MNO ze září roku 1949. Přímá inspirace Reindlovou zprávou je zde nesporná: „[...] veškerou velitelskou tíhu a odpovědnost za budování letectva přenesl na svého náč. štábu [Josefa Hanuše – pozn. aut.], který je de facto vel. letectva. Gen. Vicherek se všemi rozhodnutími, návrhy vždy souhlasí a nezasahuje do nich, neboť říká, že dnešní budování armády je věc politická a on sám stojí mimo pol. život. Vysedává v kanceláři téměř denně po úředních hodinách, ale řeší jenom méně důležité otázky. Věci zásadní, jako organizační, tak i výcvikové i materiální, dále plánování výstavby letectva řeší náč. štábu a Vicherek s tím jen souhlasí a schvaluje to. Při rozhodování v záležitostech operačních gen. Vicherek říká, že není taktik, nýbrž technik.“¹⁵⁰

¹⁴⁸ IRRÁ, Miroslav: *Československé vojenské letectvo 1945–1950. Organizační vývoj a personální výstavba. Svět křidel*, Cheb 2006, s. 149.

¹⁴⁹ VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Josefa Hanuše, *Věc: div. gen. Josef Hanuš, náč. štábu vel. letectva – souhrnná zpráva (osobní posudek plk. let. vel. I. Reindla)*.

¹⁵⁰ VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Aloise Vicherka, *Věc: sbor. gen. Alois Vicherek, vel. letectva – souhrnná zpráva*.

Reindlovy postřehy potvrzují laxnost dosavadního velitele letectva a podtrhují Vicherkovu roli pasivního aktéra tehdejších událostí. Do popředí se mezitím dral dosavadní náčelník štábu VL a Reindlův starý přítel Josef Hanuš.

Je zajímavé, že po dobu vážné nemoci Jana Reindla stále vedli jako přednostu 5. oddělení Velitelství letectva Vojenské oblasti 1, i když funkci nemohl reálně vykonávat. V předvečer únorových událostí, po svém návratu do služby, byl na základě Reicinovy žádosti přemístěn na funkci přednosty 5. oddělení Velitelství letectva HŠ. Funkce jeho zástupce s největší pravděpodobností byla na Reindlovo doporučení obsazena jeho předválečným kolegou z letecké sekce 2. oddělení HŠ MNO, nyní již pplk. let. Jaroslavem Drtílkem.¹⁵¹

V pozici přednosty 5. oddělení VL Reindl setrval pouze rok. Již 31. ledna 1949 funkci předal svému dosavadnímu zástupci Jaroslavu Drtílkovi, který oddělení vedl do ledna roku 1950.¹⁵² Provést detailní zhodnocení činnosti Jana Reindla na 5. oddělení Velitelství letectva je vzhledem k nedostatku relevantních pramenů nesnadným úkolem. Nicméně mechanismus a průběh nezákonností vůči příslušníkům důstojnického sboru je v současné době naší historiografií dobře popsán a jisté tak je, že sama funkce přednosty tohoto represivního vojenského aparátu¹⁵³ ho k výše uvedeným skutečnostem činí částečně zodpovědným za tehdejší nezákonné chování proti vybraným příslušníkům armády. V zájmu objektivy je důležité mít na paměti, že z čela 5. oddělení VL odešel před započítáním největší vlny nezákonností v ozbrojených silách.

¹⁵¹ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Věc: Reindl Jan, pplk. gšt. – přemístění*; Vojenský osobní spis Jaroslava Drtílka, *Pplk. let. Jar. Drtílek (zpráva Jana Reindla)*; HANZLÍK, František: *Bez milosti a slitování. B. Reicin – fanatik rudého teroru*. Nakladatelství Ostrov, Praha 2011, s. 123.

Složení aparátu OBZ na Velitelství letectva HŠ MNO k 15. červnu 1948 – pplk. gšt. Jan Reindl (přednosta), mjr. let. Augustín Žáček, škpt. let. Bohuslav Černoch, škpt. let. Rudolf Dvořák, kpt. Jan Šandera, npor. let. Josef Sucharda, šrtm. let. Antonín Škach. IRRA, Miroslav: *Československé vojenské letectvo 1945–1950. Organizační vývoj a personální výstavba*. Svět křídel, Cheb 2006, s. 653.

¹⁵² VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jaroslava Drtílka, *Služba v nové armádě ČSR; Průběh vojenské služby v nové čs. armádě*; ABS, osobní evidenční karta VKR č. 64 na jméno Jan Reindl.

¹⁵³ K samotnému návrhu kompetence jednotlivých složek letectva z roku 1946 se uvádělo, že přednosta oddělení OBZ u Velitelství letectva: „*Je řídicím a kontrolním orgánem OBZ u letectva. Řídí obranné zpravodajství u letectva a kontroluje jeho činnost podle pokynů náčelníka hlavního úřadu OBZ nebo jeho zástupce v rozsahu vydaných směrnic nebo podle zvláštních instrukcí. Odborně podléhá přímo náčelníkovi HSOBZ nebo jeho zástupci, po stránce velitelské veliteli letectva, prostřednictvím náčelníka štábu.*“ IRRA, Miroslav: *Československé vojenské letectvo 1945–1950. Organizační vývoj a personální výstavba*. Svět křídel, Cheb 2006, s. 142.

K Reindlovu zhodnocení z oné doby se dochovalo pouze zcela strohé konstatování ve zpravodajském posudku z 19. května 1949, tedy z doby, kdy pole obranného zpravodajství již opustil: „*Je jedním z důstojníků, kteří se zúčastnili prováděné očisty u vel. letectva a odstranil tak mnoho škodlivých a reakčně smýšlejících škůdců našeho letectva, a tím celé naší armády...*“.¹⁵⁴

Právě v době Reindlova odchodu z čela obranného zpravodajství došlo k rozpoutání další a větší vlny tažení proti letcům ze Západu. Dne 15. ledna 1949 sbor. gen. Vicherek poslal dopis¹⁵⁵ ministrovi národní obrany arm. gen. Ludvíku Svobodovi (1895–1979), náčelníkovi hlavního štábu sbor. gen. Šimonu Drgáčovi a náměstkovi ministra národní obrany plk. Bedřichu Reicinovi, ve kterém označil působení zbývajících veteránů z RAF v armádě vzhledem k jejich tzv. politické nespolehlivosti za neúnosné. Dne 28. ledna 1949 následovala tvrdá Reicinová odpověď, ve které jmenovitě určil 137 letců ze Západu, kteří měli být okamžitě propuštěni z armády.¹⁵⁶

Tón i forma Vicherkova dopisu jsou podle historika Ladislava Kudrny velmi podobné zprávě, kterou na jaře 1946 obdrželo Reicinovo obranné zpravodajství, a která byla původně připsána náčelníkovi štábu Velitelství letectva Josefu Hanušovi.¹⁵⁷ Zde si opět můžeme dovolit menší spekulaci, zda za skutečným autorstvím nemůže stát odcházející přednosta 5. oddělení Velitelství letectva plk. Jan Reindl. Je pravděpodobné, že skutečný původce nebude nikdy se stoprocentní jistotou odhalen.

¹⁵⁴ VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Reindl Jan, *Zpravodajský posudek z 19. května 1949*.

¹⁵⁵ Dopis cituje ve své monografii o Karlu Janouškovi historik PhDr. Zdeněk Vališ. VALIŠ, Zdeněk: *Generál Karel Janoušek*. V RÁJI, Praha 1997, s. 132–135.

¹⁵⁶ KUDRNA, Ladislav: *Zpráva divizního generála Ing. Aloise Vicherka o událostech od československé mobilizace do 4. března 1941. Neznámý archivní dokument ve světle faktů*. In: *Securitas imperii* 2011, č. 1, s. 102–103. Faksimile Reicinova dokumentu nalezneme v KUDRNA, Ladislav: *Jeden ze zapomenutých mužů. Plukovník letectva Petr Uruba, pilot 311. československé bombardovací perutě, jako průvodce „krátkým“ 20. stoletím*. Ústav pro studium totalitních režimů, Praha 2008, s. 131–135. Po demobilizaci zůstalo v československé armádě 444 letců (důstojníků a rotmistrů), kteří za války sloužili v RAF. Do konce dubna 1948 jich bylo z československé armády vyhozeno 106. Plných 105 bývalých příslušníků RAF vlivem únorových událostí roku 1948 uteklo opět do zahraničí, ve většině případů do Velké Británie. K 20. říjnu 1950 sloužilo v armádě ještě 96 „Západáků“. Následovala ovšem poslední čistka, kterou přečkalo pouhých 13 z nich. Podrobněji k čistkám po únoru 1948 ve vojenském i dopravním letectvu KUDRNA, Ladislav: *Jeden ze zapomenutých mužů. Plukovník letectva Petr Uruba, pilot 311. československé bombardovací perutě, jako průvodce „krátkým“ 20. stoletím*. Ústav pro studium totalitních režimů, Praha 2009, s. 141–158.

¹⁵⁷ KUDRNA, Ladislav: *Zpráva divizního generála Ing. Aloise Vicherka o událostech od československé mobilizace do 4. března 1941. Neznámý archivní dokument ve světle faktů*. In: *Securitas imperii* 2011, č. 1, s. 103.

5.2 Náčelníkem štábu Velitelství letectva, zástupcem velitele letectva (1950– 1956)

Poúnorové období se v důsledku uvolnění množství funkcí na všech stupních velení stalo příležitostí ke služebnímu postupu zástupců domácí složky letectva, včetně těch, kteří se na perzekucích sami podíleli. Z absolventů prvorepublikových leteckých škol se v tomto období prosazují první z nich do funkcí velitelů pluků, například Oldřich Štangl (1912–1983) či Josef Vosáhlo (1916–1983). Oba později v padesátých a šedesátých letech 20. století dosáhli v letectvu vysokých funkcí a tomu odpovídajících generálských hodností. K nim se v generálských hodnostech přiřadil mimo zmíněného Jana Reindla a Josefa Hanuše ještě Vladimír Hlavatý (1910–1982) a Jaroslav Týkal (1912–1983).¹⁵⁸

Represe ale nakonec dosáhly na nejvyšší posty velení armády, rezortu MNO a také na osoby, které samy byly aktivními činiteli předcházející nezákonné činnosti. V první řadě došlo k uvěznění náčelníka HŠ z let 1945–1948 arm. gen. Bohumila Bočka (1894–1952), který nakonec v roce 1952 zemřel ve valdickém vězení, a i jeho nástupce z let 1948–1950 arm. gen. Šimona Drgače. Rostla nedůvěra vůči samotnému ministru národní obrany arm. gen. Ludvíku Svobodovi (1895–1979), který byl z funkce odvolán v roce 1950.¹⁵⁹

Zlomové události spojené s příchodem nového ministra národní obrany a Gottwaldova zetě JUDr. Alexeje Čepičky (1910–1990) v dubnu roku 1950 nutně zamíchaly strukturou velitelství letectva. Mezi chráněnce bývalého ministra obrany Svobody patřil mimo jiné také velitel letectva sbor. gen. Alois Vicherek. Ten musel pod vlivem událostí ze své funkce odstoupit k 1. červenci 1950. Jeho místo týž den zaujal dosavadní náčelník štábu VL a Reindlův přítel z předválečných dob div. gen. Josef Hanuš. Není tak bez zajímavosti, že v rámci personální rošády na Hanušovu pozici náčelníka štábu přišel plk. let. Jan Reindl.¹⁶⁰

¹⁵⁸ IRRA, Miroslav: *Československé vojenské letectvo 1945–1950. Organizační vývoj a personální výstavba. Svět křídel*, Cheb 2006, s. 179.

¹⁵⁹ IRRA, Miroslav: *Československé vojenské letectvo 1945–1950. Organizační vývoj a personální výstavba. Svět křídel*, Cheb 2006, s. 172.

¹⁶⁰ IRRA, Miroslav: *Československé vojenské letectvo 1945–1950. Organizační vývoj a personální výstavba. Svět křídel*, Cheb 2006, s. 172.

Jana Reindla stále sužovaly vleklé zdravotní potíže. Lékařské vysvědčení ho již dříve kvůli nálezům na plicích a páteři dokonce označilo stupněm „*naprosto neschopen*“.¹⁶¹

Reindl měl až do roku 1945 kvalifikaci denního i nočního stíhacího pilota (do konce roku 1938 nalétal 1 750 hodin). Na jaře roku 1949 zahájil školení na cvičné a kurýrní typy letounů. Jeho návrat mezi stíhací piloty vzhledem k jeho věku a zdravotnímu stavu ovšem nepřipadal v úvahu. V roce 1946 nalétal pouze 25 hodin, v roce 1947 z důvodu léčení nelétal vůbec a v roce 1948 měl nalétáno 27 hodin. Od dubna do června 1949 prošel školením na cvičné a kurýrní typy letounů (C-3, C-6, C-106, C-2, K-55, K-68). Výcvik na stíhacích letounech S-99 (původně německý Messerschmitt Bf 109) a S-199 (německý Messerschmitt Bf 109 s motorem motoru Jumo 211F) nedokončil.¹⁶²

Nicméně s Reindlem se delší dobu počítalo pro vyšší velitelské funkce. Možná zde zapůsobilo Hanušovo lepší povědomí o připravovaných personálních změnách ve velitelství letectva, protože Reindl byl již v září roku 1949 vyslán ke studiu na Nejvyšší vojenské akademii v Praze. Tuto obdobu prvorepublikového kurzu vyšších velitelů také v červnu 1950 absolvoval s výtečným prospěchem, a mohl tak v podstatě okamžitě zaujmout uvolněnou pozici náčelníka štábu. V září roku 1950 byl Jan Reindl povýšen do hodnosti brigádního generála (brig. gen.).¹⁶³

Rok 1950 lze i ohledem k posledním velkým personálním změnám označit za poslední rok poválečného provizoria, v němž se letectvo nacházelo od roku 1945. V onom roce bylo dokončeno formování nového velitelského sboru, ovšem plně v souladu s politickou linií komunistické strany.¹⁶⁴

¹⁶¹ VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Lékařské vysvědčení ze dne 7. ledna 1949*.

¹⁶² VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Reindl Jan, plk. gšt.* (příloha k rubrice 21 zákl. osobního listu).

¹⁶³ VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Reindl Jan, Výkaz o prospěchu - Vysoké vojenské učiliště*.

¹⁶⁴ IRRÁ, Miroslav: *Československé vojenské letectvo 1945–1950. Organizační vývoj a personální výstavba*. Svět křídla, Cheb 2006, s. 189. Jan Reindl byl navržen na povýšení do hodnosti brigádního generála na základě návrhu komise MNO. Při celkovém zhodnocení byly zmíněny pouze dva zápory: „... před válkou byl příslušníkem 2. odděl. hl. št.“ a „je přecitlivělý (snad v důsledku konc. tábora) a není dosti rázný a náročný vůči svým podřízeným“. VÚA-VHA, f. Nejvyšší rada obrany státu, k. 3, inv. č. 19, *Návrh na povýšení v generálských hodnostech*.

V uvedené době kariéra Jana Reindla dosáhla v podstatě svého vrcholu. Velitel letectva div. gen. Josef Hanuš navíc patřil k jeho dlouholetým přátelům a s největší pravděpodobností nad tím v uvedené době držel ochrannou ruku, když přehlížel řadu jeho nedostatků. V posudcích ho přes jeho ne zcela uspokojivý zdravotní stav překvapivě označoval za nadšeného pilota a prosazoval ho spíše do velitelské funkce než k řízení svého štábu.¹⁶⁵

Situace se pozvolna měnila v průběhu roku 1952. Reindl se od března 1952 nacházel v nově zavedené funkci zástupce velitele letectva pro vzdušnou obranu státních hranic republiky a u Josefa Hanuše propukla těžká plicní choroba (již v době svého věznění za 2. světové války se nakazil tuberkulózou a problémy se zdravím se přenesly také do poválečného období). V květnu roku 1952 ho dokonce po těžkém záchvatu museli převézt do nemocnice. Po dvouměsíčním léčení se sice vrátil do služby, ale krátce nato se nemoc projevila znovu. Podle lékařů nebyla v dohledné době naděje na zlepšení jeho stavu. Jeho chorobou nastala vzhledem k aktuálním úkolům a výcviku v letectvu velice vážná situace, na kterou náčelník jeho štábu brig. gen. Jan Reindl prostě nemohl stačit. Situaci komplikoval fakt, že Hanuš neměl svého zástupce. Ožehavým úkolem se stalo nalezení vhodného kandidáta na funkci zástupce velitele letectva, který by byl řízením alespoň dočasně pověřen. V úvahu přicházel poměrně mladý a ambiciózní dosavadní velitel 5. letecké stíhací divize plk. let. Josef Vosáhlo (1916–1983).¹⁶⁶

Protože Hanuš nemohl svou funkci reálně vykonávat, byl následně trvale zastupován právě svým čerstvým zástupcem, nyní již povýšeným brig. gen. Vosáhlem. Ten patřil ke generaci mladších a dravějších generálů sovětského ražení a své spolupracovníky si chtěl vybírat především podle své vlastní vůle. Bylo jisté, že mu o čtrnáct let starší generál nemůže vyhovovat, a proto také jeho hodnocení Reindla nebylo tak příznivé jako Hanušovo. Mimo jiné mu vytýkal, že „... přestože má značné vojenské vzdělání, nedosahuje v práci náležitých výsledků. Toto se projevilo zejména při výkonu funkce náčelníka štábu velitelství letectva, kde

¹⁶⁵ VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Velitelský posudek na brig. gen. Jana Reindla ze dne 15. listopadu 1951; Záznam o zhodnocení za období 1. října 1949 až 30. září 1950.*

¹⁶⁶ VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Josefa Vosáhla, *Návrh na obsazení funkce zástupce velitele let. MNO.*

nedokázal smelit štáb v organisovaný pracovní kolektiv.“ Dokonce i funkci zástupce velitele letectva pro vzdušnou obranu státního území měly podle něj poznamenávat Reindlovy horší organizační schopnosti. Nicméně doporučoval Jana Reindla ve funkci prozatím ponechat.¹⁶⁷

Reindlova pozice v letectvu se otřásla po Hanušově smrti v květnu roku 1953. Josef Vosáhlo definitivně dosáhl další mocenské mety, když byl po smrti svého předchůdce řádně stvrzen ve funkci velitele letectva. Naplno tak mohl začít uplatňovat vlastní personální politiku. V květnu 1953 k profesním kvalitám svého zástupce uvedl: *„Po stránce odborné jako velitel nedosahuje žádoucích výsledků. Odborné vědomosti má, schází mu organizační schopnosti, rozhodnost a iniciativa. Nedovede rozlišit důležitější úkoly před podřadnějšími. Ve výkonu funkce má značné nedostatky. Seznámil se s problémy vzdušné obrany státního území a jsou předpoklady, jakož i náznaky, že svoji práci zlepší. Potřebuje kontrolu a pomoc.*“ O půl roku později již ale připouštěl možnost Reindla z funkce svého zástupce pro vzdušnou obranu státní hranice uvolnit do jiné pozice úměrné jeho vojenskému vzdělání, klidně mimo letectvo. Uvažovalo se o Svazarmu, případně o nějakém vhodném místě ve vojenském školství. Tak či tak by to pro Jana Reindla znamenalo jistý karierní sestup.¹⁶⁸

5.3 Velitelem instruktorských skupin v Egyptě a odchod do výslužby (1956-1957)

Od poloviny padesátých let 20. století proudily do Egypta ze zemí Východního bloku dodávky zbraní. Zajímavou úlohu významného zbrojního exportéra mladému Násirovskému režimu převzalo se svolením Sovětského svazu právě Československo.¹⁶⁹

V souvislosti s tím v Egyptě zahájila svoji činnost celá řada různých instruktorských skupin s úkolem příslušníky egyptských ozbrojených sil naučit zacházet s moderní vojenskou technikou. S dodávkami zbraní se realizovala také první školení s egyptskými vojáky

¹⁶⁷ VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Zhodnocení od 1. 10. 1949 do 30. srpna 1952.*

¹⁶⁸ VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Zhodnocení od 30. srpna 1952 do 1. listopadu 1953; Charakteristika z 15. června 1953.*

¹⁶⁹ Více k uvedenému tématu například: VYHLÍDAL, Milan: *Českoslovenští instruktoři při výstavbě egyptského letectva a protivzdušné obrany. Káhirská akce generálmajora letectva Vladimíra Hlavatého.* In: *Historie a vojenství* 2011, č. 3, s. 56–72 a VYHLÍDAL, Milan: *Československá pomoc syrským ozbrojeným silám v letech 1955–1958.* In: *Historie a vojenství* 2016, č. 1, s. 54–67.

a důstojníky. Je zajímavé, že tato činnost probíhala přímo v Československu a měla ji na starosti zvláštní egyptská delegace, která své konkrétní požadavky předkládala československému ministerstvu zahraničního obchodu. Pracovníci ministerstva je následně projednávali s dalšími zainteresovanými rezorty. Na základě požadavku například Vojenská technická akademie Antonína Zápotockého v Brně zorganizovala několika kurzů pro vybrané egyptské specialisty. Brněnská akademie se pak na dlouhá léta stala školicím pracovištěm pro velké množství zahraničních studentů – vojáků.¹⁷⁰

Současně s probíhajícími kurzy se vážně zvažovalo, zda by se instruktáž na vojenskou techniku dodávanou Káhiře neměla organizovat, s ohledem na místní specifické podmínky, přímo na egyptské půdě. Školení v Československu totiž vyžadovalo přístup egyptských pracovníků do vojenských základen a zbrojních závodů, jejichž prostory a výrobní programy v té době podléhaly přísnému utajení.¹⁷¹

Od padesátých let 20. století začala pro Káhiru pracovat celá řada takových skupin, jejichž činnost na sebe navazovala nebo se vzájemně kryla. Právě při realizaci uvedených akcí se začala psát poslední kapitola Reindlova profesního života. Reindl do prosince roku 1955 zastával ještě funkci zástupce velitele letectva pro vzdušnou obranu státních hranic. Následně byl převeden do kádrové dispozice, aby se v únoru 1956 opět vrátil na funkci zástupce velitele letectva pro vzdušnou obranu státního území VL MNO.¹⁷² Měsíc po uvedené rošádě Hlavní kádrová správa MNO rozhodla o Reindlově vyslání do zahraničí jako vedoucího tzv. taktického školení.¹⁷³

¹⁷⁰ VONDRÁŠEK, Václav – CHRASTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: *Dějiny Vojenské akademie v Brně 1951–2001*. AVIS, Praha 2001, s. 74.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 75.

¹⁷² VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Souhrnná zpráva č. 1 (Chronologicky uspořádaná služební dráha od doby samostatné práce)*; VÚA-SA MO, Osobní karta Jana Reindla, *Činnost před vstupem do armády a v armádě*. V uvedené době byl dokonce velitelem letectva genmjr. Jaroslavem Týkalem potrestán výstrahou pro nepostačující služební způsobilost, protože svým jednáním dopustil, že do velmi důležitých listin mohly nahlížet i nepovolené osoby. Bohužel není zřejmá spojitost s tímto potrestáním a jeho přeložením do kádrové dispozice. VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Návrh na vyznamenání za výsluhu 9 let 11 měsíců*. Ve věci opětovného uvedení do služby se pro změnu uvádí: „Vzhledem k nedostatku vhodných a schopných kandidátů doporučuje velitele letectva jeho ustanovení do navrhované funkce [zástupce velitele letectva pro vzdušnou obranu státního území – pozn. aut.]. Pod dobrým a stálým vedením je předpoklad, že navrhovanou funkci zvládne.“ VÚA-VHA, f. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Návrh do ustanovení do funkce zástupce velitele letectva pro vzdušnou obranu státního území*.

¹⁷³ http://vojenstvi.cz/vasedotazy_117.htm (dotaz č. 1754, citováno 3. dubna 2016).

Oproti dříve zastávaným pozicím se jednalo o zjevný kariérní sestup. Nicméně nastala doba, kdy mohla být řada starých odborníků z předmnichovské armády pomalu vyměňována za mnohem mladší a hlavně starými pořádky nezatížené důstojníky.

Dne 10. července 1956 do Egypta pod Reindlovým vedením přiletěla skupina leteckých instruktorů. Jejím prvořadým úkolem se stal výcvik vybraných egyptských důstojníků v taktickém a bojovém použití exportovaných proudových stíhacích letounů MiG-15bis.¹⁷⁴ Ministr národní obrany genplk. Bohumír Lomský (1914–1982) současně pověřil genmjr. Reindla velitelem všech československých leteckých skupin v Egyptě a Sýrii.¹⁷⁵

O den později na letišti Almaha nedaleko Káhiry přistálo letadlo s další skupinou leteckých instruktorů, kteří spadali pod velitelskou pravomoc genmjr. Jana Reindla. Letci pod přímým velením mjr. Josefa Meduny měli vycvičit skoro devadesát syrských pilotů. Sýrie tehdy ještě nedisponovala letištěm způsobilým provozovat proudové letouny MiG-15, a tak letiště poskytla egyptská strana. Dne 12. července 1956 se přepravili na sever země na leteckou základnu El Dikheila u Alexandrie, kde od 25. července zahájili teoretický výcvik.¹⁷⁶

Po příletu Reindlovi lidé vzhledem k probíhajícím náboženským svátkům obdrželi několik automobilů a po dobu dvou týdnů jim Egyptané ukazovali krásy Egypta. Teprve potom se mohli instruktoři přesunout na svá pracoviště na letišti v Abú Sueiru. K úžasu všech egyptská strana na letišti nic nepřipravila, a navíc se na základně nacházela skupina příslušníků britské RAF, která podle dohody o předání Suezského průplavu řídila přistávání svých letounů přelétávajících přes egyptské území. Nutně došlo k dalšímu nepříjemnému zdržení.¹⁷⁷

¹⁷⁴ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Zpráva o činnosti čs. leteckých instruktorů v Egyptě*.

¹⁷⁵ VYHLÍDAL, Milan: *Československá pomoc syrským ozbrojeným silám v letech 1955–1958*. In: *Historie a vojenství* 2016, č. 1, s. 65.

¹⁷⁶ VYHLÍDAL, Milan: *Československá pomoc syrským ozbrojeným silám v letech 1955–1958*. In: *Historie a vojenství* 2016, č. 1, s. 62.

¹⁷⁷ NA, f. Branné a bezpečnostní oddělení ÚV KSČ (05/11), č. j. 006643, *Zpráva o činnosti skupiny generála Reindla v Egyptě*.

Složení instruktorské skupiny generálmajora Jana Reindla

Hodnost, jméno	Funkce	Poznámka
genmjr. Jan Reindl	vedoucí skupiny	
pplk. Ludovít Solár ¹⁷⁸	pilot–zástupce vedoucího skupiny	odvolán do ČSR 18. října 1956
kpt. Egon Skála	pilot–instruktor, střelecký důstojník	
mjr. Jiří Plzák	pilot–instruktor, navigační důstojník	
mjr. Jaroslav Šebek	inženýr–technik	odvolán do ČSR 18. října 1956
mjr. Josef Sůsa	tlumočník	
mjr. v z. Karel Štrégl	tlumočník	
mjr. MUDr. Jiří Heller	lékař skupiny	1. září 1956 přešel ke skupině mjr. Josefa Meduny
kpt. Vladimír Nechanický	technik	náhrada za majora Šebka
čet. Václav Kupka	kuchař	

Po intervenci československého vojenského přidělence plk. Jaroslava Kněbla Egyptané Reindlovy instruktory rychle přesunuli na letiště Al Kabrid. Nutno podotknout, že skupina do této doby neprováděla ani teoretickou výuku a až v Al Kabridu jim přidělili egyptskou letku o dvanácti pilotech s jedním velitelem. Výcvik tak započal téměř s měsíčním zpožděním.¹⁷⁹

¹⁷⁸ Pplk. Ludovít Solár se stal vůbec prvním československým pilotem, který zalétl letoun Mig-15. Bylo to v roce 1951. ZAHRADNÍK, Luboš a kol.: *Půlstoletí MiGů. Budování československého a českého proudového letectva*. AVIS, Praha 2005, s. 33.

¹⁷⁹ NA, f. Branné a bezpečnostní oddělení ÚV KSČ (05/11), č. j. 006643, *Zpráva o činnosti skupiny generála Reindla v Egyptě*.

Počátek výcviku 26. července 1956 navíc narušily důsledky znárodnění Suezského průplavu, které vážně hrozily přerůst ve válečný konflikt. Práci komplikovaly i klimatické poměry umocněné faktem, že letiště a střelnice se nacházely v okrajových pouštních oblastech.¹⁸⁰

Přes komplikace školení podle zpráv zasílaných do Prahy probíhalo v rámci možností v souladu s upraveným plánem. Reindl proto na podzim 1956 svým nadřízeným hlásil úplné vycvičení přidělené letky. Druhá letka se nacházela ve fázi před ukončením výcviku. Výcvik třetí letky egyptských pilotů naši instruktoři zahájili počátkem listopadu 1956, a kvůli následnému konfliktu ho nedokončili.¹⁸¹

MNO ovšem znepokojovaly zprávy vojenského přidělence plk. Jaroslava Kněbla (1924–?)¹⁸², podle kterých skupinu sužovaly konflikty mezi genmjr. Reindlem na jedné straně a jeho zástupcem pplk. Solárem na straně druhé. Při slavnostním vyřazování egyptských důstojníků v září 1956 Reindl Kněbloví přiznal hádku s dalším členem skupiny mjr. Šebkem. Solár si Kněbloví naopak stěžoval, že mu nebylo jasno, za jakým účelem skupina do Egypta přišla. V Praze byli informováni o školení na štábu letectva, ale ve skutečnosti provádějí výcvik pilotů. Genmjr. Reindl na sebe bral podle Solára veliké závazky, aniž by se s ním poradil. Výsledkem měly být vleklé spory a Solárova nervozita. Situaci navíc umocnilo nevyžadování vojenské kázně ze strany velitele skupiny.¹⁸³

Ve zprávách pro MNO šel plk. Kněbl tak daleko, že navrhoval odvolání genmjr. Reindla a s ním také pplk. Solára a mjr. Šebka. Dále žádal prošetření činnosti tlumočníka a kromě toho i Reindlova známého z dob vojenské služby u 5. oddělení Karla Štrégla (1920–2001)¹⁸⁴. Přidělence zajímalo, jakým způsobem se do Egypta dostal, protože v průběhu

¹⁸⁰ VÚA-VHA, f. MNO – Kancelář generálního štábu 1957, k. 311, sign. 15/1, *Zpráva o činnosti skupiny, která provedla taktický a bojový výcvik egyptského letectva.*

¹⁸¹ VÚA-VHA, f. MNO – Kancelář generálního štábu 1957, k. 311, sign. 15/1, *Zpráva o činnosti skupiny, která provedla taktický a bojový výcvik egyptského letectva.*

¹⁸² Kněblův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

¹⁸³ NA, f. Branné a bezpečnostní oddělení ÚV KSČ (05/11), č. j. 006643, *Zpráva o činnosti skupiny generála Reindla v Egyptě.*

¹⁸⁴ Štréglův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

2. světové války sloužil u československých jednotek na Blízkém východě a následně u RAF.¹⁸⁵

Štrégl se svou vojenskou minulostí nebyl výjimkou. Vzhledem ke slabé jazykové kompetenci jednotlivých členů skupiny, kdy ani genmjr. Reindl anglický jazyk neovládal, skupina disponovala ještě jedním tlumočníkem. Byl jím mjr. Josef Sůsa (1914–1988)¹⁸⁶. Také on patřil k bývalým příslušníkům RAF, a dokonce sloužil u 311. československé bombardovací perute, stejně jako Štrégl.¹⁸⁷

Při následném šetření náčelník GŠ ČSLA genplk. Václav Kratochvíl (1903–1988) došel k závěru, že genmjr. Reindl jako velitel opravdu projevil nedostatečnou náročnost, což mělo za zhoršené situace v Egyptě vliv na ukázněnost skupiny. Měl dokonce připouštět „... *diskuzi o svých vlastních rozkazech, které měly být pro všechny členy skupiny zákonem.*“ To vyvolávalo kritiku některých členů jeho skupiny, kteří svou nespokojenost ventilovali přes osobu vojenského přidělence.¹⁸⁸

Egyptští vojenští přidělenci se při šetření v Praze vyjádřili v rámci diplomatických mantinelů a při pohovorech dali znát svou vážnost k „*práci generálmajora Reindla, která prý beze sporu rychle a vydatně pomohla k přípravě egyptského letectva pro aktivní boj proti agresorům*“, s tím, že práce Jana Reindla nebude v Egyptě nikdy zapomenuta.¹⁸⁹

K největšímu napětí zřejmě docházelo mezi genmjr. Reindlem a tlumočníkem Štréglem na jedné straně a pplk. Solárem a mjr. Šebkem na straně druhé, a to také kvůli názorům na vojensko-odborné otázky související s výcvikem egyptských letců. Řada členů skupiny zastávala názor, že „... *egyptským pilotům není účelné dávat více, než je předepsáno,*

¹⁸⁵ NA, f. Branné a bezpečnostní oddělení ÚV KSČ (05/11), č. j. 006643, *Zpráva o činnosti skupiny generála Reindla v Egyptě.*

¹⁸⁶ Sůsův stručný životopis viz podkapitola *Biografie důležitých osob* v závěru práce.

¹⁸⁷ ABS, f. I. správa SNB, svazek reg. č. 45445 s krycím jménem Kateřina, *Návrh na provedení verbovky.*

¹⁸⁸ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Zpráva o činnosti čs. leteckých instruktorů v Egyptě.* Je zajímavé uvést, že již v Reindlově služební charakteristice z doby před výjezdem do Egypta se uvádělo: „*Generálmajor Reindl Jan je politicky vyspělý a je plně oddán lidově demokratickému zřízení, [...], přesto, že odstranil mnoho svých dřívějších nedostatků, projevujících se stále slabší organizační schopností, nedůsledností ve vyžadování plnění úkolů a malá náročnost. S podřízenými často jedná familiárně a nemá u všech potřebnou autoritu.*“ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, Služebně politická charakteristika.

¹⁸⁹ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Zpráva o činnosti čs. leteckých instruktorů v Egyptě.*

zatímco gen. Reindl se snažil program rozšiřovat – m. j. chtěl zavádět naši organizaci –, což zdůvodňoval svým zvláštním posláním.“¹⁹⁰

V reakci na činnost Reindlových instruktorů plk. Kněbl navrhoval, aby se vysílání skupin neprovádělo narychlo, ale po důkladné rozvaze a jednání mezi všemi zainteresovanými institucemi, tak aby všichni zúčastnění věděli o náplni kurzů a svých úkolech. Protože dosavadní praxe měla být taková, že každý vyjíždějící expert mohl vojenskému přidělení říci pouze to, co uzná za vhodné, tak požadoval plnou informovanost o obsahu činnosti všech instruktorských skupin. Dále neměl být při výcviku překračován stanovený rámec a každá změna měla být konzultována s pražskými nadřízenými orgány.¹⁹¹

Pravděpodobně ne všechna kritika snesená na Reindlovu hlavu byla zcela oprávněná. Všeobecně se vědělo o dlouhodobé neshodě mezi Reindlem a Solárem, které mistrně využíval přidělenec plk. Kněbl. Mezi ním a Reindlem totiž vznikla určitá rivalita. Zástupci egyptské armády přidělenec přehlíželi a obraceli se výhradně na genmjr. Jana Reindla. Z důvodu uklidnění poměrů ve skupině došlo na Reindlovo přání k odvolání pplk. Solára a mjr. Šebka.¹⁹²

Dodávky zbraní a činnost expertních skupin v Egyptě získaly na významu zvláště v době Suezské krize. Roznětkou blížícího se konfliktu se stalo egyptské znárodnění Suezského průplavu, obsazeného egyptskou armádou během zvláštní operace synchronizované s Násirovým projevem 26. července 1956. Egyptský prezident v něm mimo jiné řekl, že do Egypta přicházejí zbraně nejen z Československa, ale i ze Sovětského svazu. Československé vedení egyptský postoj podpořilo prohlášením, že Násirův dekret o znárodnění je „aktem naprosto zákonným, vycházejícím z nezadatelného práva Egyptské

¹⁹⁰ VÚA-VHA, f. MNO 1957, k. 126, sign. 25/11/8, *Výsledek šetření činnosti generála v záloze Jana Reindla jako vedoucího skupiny československých letců-instruktorů v Egyptě.*

¹⁹¹ ABS, f. I. správa SNB, MTH č. 21809 k reg. č. 45445 s krycím jménem Kateřina, *Návrh organizačních opatření při vysílání čs. vojenských specialistů do zahraničí.*

¹⁹² VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Zpráva o činnosti čs. leteckých instruktorů v Egyptě*; VÚA – VHA, f. MNO-GŠ/SMP 1956, k. 522, sign. 26/7/7, *Věc: služební pověření z července 1956*; ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 2257 na jméno Jaroslav Kněbl, *Věc: Plukovník Jaroslav Kněbl – zrušení ustanovení do funkce vojenského přidělenec ČSR v Damašku; Vojenský přidělenec ČSR v Káhiře.*

republiky jako suverénního státu znárodnit tento průplav tvořící integrální součást egyptského státního území a zajistit jeho plné využití ve prospěch egyptského národa.“¹⁹³

Vzhledem k dramatickým událostem souvisejícím s uvedeným krokem proti zájmu britských a francouzských akcionářů Společnosti Suezského průplavu měl genmjr. Reindl ze své vůle vypracovat schéma vzdušné obrany oblasti kolem kanálu. K nelibosti vojenského přidělence byl plán odevzdán na egyptské velitelství letectva. V tomto směru Knébl také informoval své pražské nadřízené.¹⁹⁴

Ačkoli Reindl skutečně neměl mandát k aktivitám nad rámec své služební povinnosti, opět se zde ukazuje příklad zvláštního vztahu mezi plk. Knéblem a velitelem československých instruktorů. Knébl nevynechal jedinou příležitost, aby na něj ve svých zprávách nepodával stížnost či připomínku. Podobný vztah v pozdější době udržoval s velitelem československých vojenských pedagogů na Military Technical College v Káhiře a Reindlovým kolegou z předválečného 2. oddělení HŠ MNO genmjr. Josefem Zuskou. Ve světle uvedených skutečností se nám osoba československého vojenského přidělence musí jevit jako značně disharmonický prvek.¹⁹⁵

V souvislosti se zhoršenou mezinárodní situací souvisí také tragédie jednoho československého pilota. V průběhu první fáze výcviku na letecké základně El Dikheila pod vedením mjr. Meduny technici převzali a složili čtyři cvičné letouny MiG-15UTI. S trojicí uvedených letounů pak českoslovenští piloti, ve složení mjr. Meduna, kpt. Saksún a kpt. Hladil, přeletěli na letiště El Kabrít, kde se původně počítalo s praktickou částí kurzu. V uvedené chvíli začíná smutná epizoda z působení leteckých instruktorů. Čtvrtý cvičný MiG byl rozložen a využíván jako učební pomůcka. Ve zhoršené mezinárodní situaci v noci

¹⁹³ ZÍDEK, Petr – SIEBER, Karel: *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989*. Ústav mezinárodních vztahů, Praha 2009.

¹⁹⁴ NA, f. Branné a bezpečnostní oddělení ÚV KSČ (05/11), č. j. 006643, *Zpráva o činnosti skupiny generála Reindla v Egyptě*. Uvedenými poznatky disponovala vojenská kontrarozvědka s největší pravděpodobností od československého vojenského a leteckého přidělence. Uvádělo se, že „generál Reindl z vlastní iniciativy vypracoval v Egyptě návrh na protivzdušnou obranu Egypta v případě války. V návrhu Reindl doporučoval prohlásit Káhiru, Alexandrii a Port Said za otevřená města. Zpracovaný návrh byl po přeložení předán maršálu Sydkimu.“ VÚA-VHA, f. MNO 1957, k. 126, sign. 25/11/8, *Věc: Reindl, Jan, generál – poznatky o jeho pobytu v Egyptě*.

¹⁹⁵ VÚA-SA AČR, f. VAAZ, k. 421, *Přehled kontraktů*; ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 2257 na jméno Jaroslav Knébl, *vyhodnocení poř. čís. 00920/59*.

z 13. na 14. srpna 1956 českoslovenští technici během poplachu rozložený letoun sestavili a připravili k odletu.¹⁹⁶

Rozkaz provést s letounem zalétávací let dostal kpt. Jozef Saksún až 16. srpna. Další z instruktorů, npor. Pavel Hladil, se nacházel na věži a s kpt. Saksúnem udržoval spojení. Saksún v 11.05 letoun nastartoval a o 15 minut později s MiGem vzlétl. Poté co asi ve 200 metrech přelétl nad letištěm, přistoupil k provedení bojových obrátů. Zprávy hovoří o tom, že sestavu prováděl ve výšce asi 4 000 metrů. Po další sestavě npor. Hladil zachytil z letounu vycházející kouř. Po dotazu však Saksún věži oznámil, že vše je v pořádku, že „*pouze rychle stáhl plyn*“. Pilot následně ukončil přemet a přešel do výkrutu, ale místo toho, aby letoun uvedl do normální polohy, přešel do střemhlavého letu. Věž mu sice nařídila okamžité vyrovnání letounu, ale pilot se již bohužel nehlásil. Jeho letoun údajně ještě pod „*plným plynem*“ zmizel za kopcem, kde narazil do hladiny Solného jezera. Strnulí instruktoři viděli jen stoupající sloup dýmu.¹⁹⁷

Ihned po nehodě se vyrojilo několik verzí neštěstí. První Hladilova domněnka byla, že se pilotovi v letadle udělalo zle a upadl do bezvědomí. Tuto verzi podpořil i lékař ze skupiny genmjr. Jana Reindla MUDr. Heller. Podle něj mohlo jít o „*zatmění vědomí v důsledku návalu krve do hlavy*“. Členové skupiny uváděli, že za nehodou mohlo stát oslnění slunečními paprsky odrazem od hladiny nedalekého Solného jezera, v důsledku čehož mohl pilot ztratit výškový odhad. Kpt. Saksún se stal první obětí z řad československých vojenských instruktorů na Blízkém východě. Ne však poslední, protože již o den později v egyptské nemocnici zemřel Jan Brdičko – tlumočnick dělostřeleckých instruktorů potom, co na dělostřelecké střelnici nedaleko Almahy utrpěl těžký úžeh. Ostatky kpt. Jozefa Saksúna dne 21. srpna 1956 dopravil egyptský vojenský letoun Il-14 do Československa. Jako náhrada za

¹⁹⁶ VYHLÍDAL, Milan: *Československá pomoc syrským ozbrojeným silám v letech 1955–1958*. In: *Historie a vojenství* 2016, č. 1, s. 54–67.

¹⁹⁷ VYHLÍDAL, Milan: *Československá pomoc syrským ozbrojeným silám v letech 1955–1958*. In: *Historie a vojenství* 2016, č. 1, s. 64–65. K leteckému neštěstí kpt. Jozefa Saksúna například i IRRÁ, Miroslav: *Drama na solném jezeře*. In: *Letectví a kosmonautika* 1999, č. 3, s. 25–27.

tragicky zemřelého kpt. Saksúna do Egypta 28. srpna 1956 přiletěl pilot-instruktor npor. Jiří Kunc.¹⁹⁸

¹⁹⁸ VYHLÍDAL, Milan: *Československá pomoc syrským ozbrojeným silám v letech 1955–1958*. In: *Historie a vojenství* 2016, č. 1, s. 64–65. K leteckému neštěstí kpt. Jozefa Saksúna například i IRRA, Miroslav: *Drama na solném jezeře*. In: *Letectví a kosmonautika* 1999, č. 3, s. 25–27.

Skupina leteckých instruktorů mjr. Josefa Meduny

Hodnost, jméno	Funkce	Poznámka
mjr. Josef Meduna	vedoucí skupiny, pilot-instruktor	-
kpt. Jozef Saksún	pilot-instruktor	16. srpna 1956 tragicky zahynul při nehodě MiG-15UTI
npor. Pavel Hladil	pilot-instruktor	-
npor. Josef Drmota	technik	-
npor. Jaroslav Čech	elektrospecialista	-
por. Karel Břečka	technik	-
por. Josef Macek	radiospecialista	-
por. Josef Šus	specialista zbraní	-
npor. Jiří Kunc	pilot-instruktor	od 28. srpna 1956 náhrada za tragicky zesnulého kpt. Jozefa Saksúna
staršina Josef Doulík	kuchař	přiletěl dne 1. září 1956
mjr. MUDr. Jiří Heller	lékař	1. září 1956 přišel ze skupiny genmjr. Jana Reindla
Pavel Werner	tlumočník	-
Josef Lysoněk	tlumočník	-
Jožka Špelina	tlumočník	ke skupině přišel dne 1. srpna 1956

Po znárodnění průplavu se Velká Británie a Francie dohodly na rozhodné akci. Zároveň pro svůj plán získali Izrael, kterému Egypt předtím zablokoval přístav Ejlat. Podle předem dohodnutého scénáře operace Mušketýr zaútočily na konci října izraelské ozbrojené síly na Sinaji a postoupily až k Suez¹⁹⁹. Následně se angažovaly obě západoevropské mocnosti a pod záminkou oddělení válčících stran a zajištění bezpečnosti důležité mezinárodní vodní cesty se jejich jednotky vylodily 5. a 6. listopadu 1956 v Port Saidu na severu Egypta a pokusily se obsadit průplavové pásmo.²⁰⁰

V době vrcholu Suezské krize a napadení Egypta Izraelem se lidé genmjr. Jana Reindla vrátili bez pokynů z prostoru výcviku do Káhiry, kde žádali o urychlený odsun. Opětovně o něj někteří žádali 2. listopadu 1956. Následně se museli přesunout s dalšími československými pracovníky na jih, do súdánského Chartúmu.²⁰¹

Je pravděpodobné, že se Reindlovi egyptští svěřenci účastnili vzdušných soubojů, avšak s jakým konkrétním výsledkem, není pro absenci relevantních pramenů známo. Vlastní aktivita a nasazení egyptského letectva byla z několika hledisek více než problematická. Nabízí se také otázka, zda krátká působnost československých instruktorů mohla v daném okamžiku efektivně přispět ke kvalitativnímu vzrůstu egyptského letectva. Doba vyčleněná na klidný a intenzivní výcvik byla přece jen krátká, o nutné praxi nemluvě.

Ačkoli na začátku konfliktu, 29. října 1956, mělo egyptské letectvo, hlavně nad izraelským, jistou početní a kvalitativní převahu, bránil právě nedostatek vycvičených pilotů spolu s řadou technických obtíží jejich plnému využití. Od večera 31. října se však egyptské letectvo podařilo britským a francouzským silám natolik poškodit, že se dalo mluvit o převzetí nadvlády ve vzduchu. Stroje egyptského letectva byly zničeny na zemi, případně došlo k jejich odletu mimo dosah britských a francouzských letounů. Velikým problémem egyptské armády se staly nedostatky jejího velení. Po válce Jan Reindl ve zprávě nadřízeným

¹⁹⁹ Izraelský postup Sinajskou pouští je také znám jako operace Kadeš. WANNER, Jan: *Bitva o Suez. Studená válka, druhý arabsko-izraelský konflikt a britsko-francouzská intervence v Egyptě*. Libri, Praha 2006, s. 336–337.

²⁰⁰ NÁLEVKA, Vladimír: *Studená válka*. Triton, Praha 2003, s. 137.

²⁰¹ VÚA-VHA, f. MNO – Kancelář generálního štábu 1957, k. 311, sign. 15/1, *Záznam – Věc: Vytěžení mjr. Dr. Hellera - zpráva*.

poukázal na nepřipravenost velitelství egyptského letectva i na neznalost důstojníků letectva technických a taktických možností proudového letectva.²⁰²

Pro představu o stavu egyptského letectva nám může posloužit svědectví pplk. Solára z výcviku egyptských pilotů: *„Pokud jsem měl možnost posoudit připravenost egyptského letectva, vypadá situace tak, že organizace a velení je podprůměrná. Zájem ze strany Egyptanů o zlepšování technických zařízení na letištích nebyl a tato většinou ponechávali ve stavu a na místech, jak jim je přenechali Angličané.“* Výcvik egyptských pilotů pro letouny MiG-15 sice hodnotil dobře, zhruba na úrovni československých pilotů, ale jinak *„všechno zanikalo právě špatnou organizací a velením ze strany egyptského velitelství letectva“*.²⁰³

Podle zpráv genmjr. Reindla Egyptané MiG-15bis hodnotili jako dobrý letoun, který *„snese řadu hladkých průstřelů a může být dále používán v tomto stavu k bojovým letům.“* Ale také u něj docházelo k vážným nehodám. Podle zpráv, které od velitele skupiny mířily do Prahy, se měl jeden stroj během konfliktu z nezjištěných příčin vznítit ve vzduchu. Více problémů údajně způsobovaly závady na palivových nádržích. Genmjr. Reindl k tomu uváděl: *„Několikrát se u tohoto letounu objevil nepříznivý zjev, že při vzdušném boji se pilotovi nepodařilo odhodit obě přídatné nádrže, nýbrž jen jednu. Tato okolnost značně ztěžovala ovladatelnost a manévruschopnost letounu ve vzdušném boji.“*²⁰⁴

Podle československých instruktorů i systém protivzdušné obrany Egyptané převzali zcela od Britů jako *„systém hlásných a naváděcích radarových stanic a vidových hlásek, souřadnicový systém a způsob navádění stíhačů na cíle“*. Stejně jako u umístění letišť, ani u protivzdušné obrany jejich dislokaci Egyptané nezměnili, a proto musela ihned začátkem konfliktu selhat. Egyptský systém protivzdušné obrany nepodal téměř žádné zprávy o letech nepřátelských letounů a nedosáhl ani jednoho navedení. Egyptské letouny byly překvapeny na svých letištích a Egyptané navíc nepřipravili ani polní letiště, na které by se mohly letouny přesunout. Genmjr. Reindl hodnotil nevalně také velitelské struktury egyptského letectva: *„Systém velení egyptskému letectvu byl na válku nepřipravený, štáby byly velmi slabé*

²⁰² VYHLÍDAL, Milan: *Českoslovenští instruktoři při výstavbě egyptského letectva a protivzdušné obrany. Káhirska akce generálmajora letectva Vladimíra Hlavatého*. In: *Historie a vojenství* 2012, č. 3, s. 58.

²⁰³ VÚA-VHA, f. MNO 1957, k. 126, sign. 25/11/8, *Věc: Vytěžení pplk. Solára*.

²⁰⁴ VÚA-VHA, f. MNO – Kancelář generálního štábu 1957, k. 311, sign. 15/1, *Zpráva o činnosti egyptského a anglo-francouzského letectva v tzv. policejní akci v Egyptě*.

a nevyvíčené. Sestávaly většinou ze starších důstojníků, kteří ani neznali dobře technické a taktické možnosti vlastních proudových letounů, a proto většina vydávaných rozkazů byla těžko proveditelná“.²⁰⁵

V politické kritice egyptského důstojnictva šel nejdál lékař československé skupiny MUDr. Heller, když uvedl, že „egyptští důstojníci mají záporný postoj ke všemu, co je cítit socialismem neb komunismem“. O dobré morálce důstojnického sboru se dalo prý dost těžko hovořit. Sám se měl na letištích v Ismaili a Almaze stát svědkem toho, jak „důstojníci čtou a přechovávají u sebe jako bibli *Mein Kampf*, který si volně kupují v prodejních v Káhiře“. Po návratu z Československa si jeden egyptský důstojník Hellerovi stěžoval, že „u nás doma nemáme smysl pro společenské chování a morálku, že v Praze někde v hotelu byl vedle něj posazen při jídle egyptský voják neb seržant, a dokonce jedl stejné jídlo. To že je všechny urazilo.“ Heller se mu údajně snažil oponovat poukázáním na diskutované a podle něj nesmyslné a kruté tělesné tresty, u kterých byl několikrát spolu s egyptským vojenským lékařem přítomen. Šlo o „výkon trestu – tj. do krvava zbití býkovcem z hroší kůže.“²⁰⁶

Válka naštěstí neměla dlouhého trvání. Proti akci se postavily Spojené státy a pod hrozbou otevřeného zásahu přiměly své evropské partnery k ústupu. Bez ohledu na probíhající intervenci proti maďarskému povstání se při Suezské krizi prosadil Sovětský svaz, jehož námořní a pozemní síly demonstrovaly podporu Egyptu. Ve zvláštním poselství Sovětský svaz americkému prezidentovi navrhl společné vystoupení na Blízkém východě, avšak Washington tuto alternativu vyloučil a britskému ministerskému předsedovi Anthony Edenovi (1897–1977) důrazně doporučil akceptovat rezoluci OSN o zastavení bojů, „abychom tak Rusy zbavili možnosti působit potíže“. Dne 7. listopadu útočníci kapitulovali.²⁰⁷

Po válce se Reindlova skupina na pokyn pražských nadřízených vrátila ze Súdánu zpět do Egypta. Její část provedla zhodnocení použitelnosti materiálu, který přečkal válku. Zbylí pak pracovali na organizaci nového letiště, jeho maskování a zřízení radarové stanice.²⁰⁸

²⁰⁵ VÚA-VHA, f. MNO – Kancelář generálního štábu 1957, k. 311, sign. 15/1, *Zpráva o činnosti egyptského a anglo-francouzského letectva v tzv. policejní akci v Egyptě*.

²⁰⁶ VÚA-VHA, f. MNO – Kancelář generálního štábu 1957, k. 311, sign. 15/1, *Záznam – Věc: Vytěžení mjr. Dr. Hellera – zpráva*.

²⁰⁷ NÁLEVKA, Vladimír: *Studená válka*. Praha 2003, s. 137.

²⁰⁸ VÚA-VHA, f. MNO – Kancelář generálního štábu 1957, k. 311, sign. 15/1, *Zpráva o činnosti skupiny, která provedla taktický a bojový výcvik egyptského letectva*.

Jednalo se v podstatě o aktivity směřující k ukončení celé mise, protože jakkoli pokračovat v pilotním výcviku bylo v nepřehledné poválečné situaci nemožné. Stav po konfliktu přesto naznačoval, že egyptská vláda určitě požádá o dodávky bojových a cvičných letounů, nákladních automobilů, cisteren, mobilních dílen, speciálních leteckých vozidel a dalšího vojenského materiálu.

Činnost československých leteckých instruktorů v Egyptě skončila 17. prosince 1956. V době jejího odjezdu přiletěla do Egypta ještě skupina asi patnácti sovětských instruktorů s úkolem provést s egyptskými piloty bojový i taktický výcvik na letounech Il-28. Genmjr. Reindl za své působení obdržel egyptskou stříbrnou Medaili Za zásluhy 2. stupně. Šlo o nejvyšší možné vyznamenání, které mohl jako cizinec v Egyptě získat. V Československu se ale žádného ocenění nedočkal. Již vyšetřující zpráva NGŠ ČSLA Reindla označila ze 40 % neschopného k výkonu služby. V únoru 1957 ho náměstek ministra národní obrany genpor. Josef Vosáhlo doporučil vzhledem k jeho fyzickému věku, zdravotnímu stavu a s přihlédnutím k reorganizaci štábu velitelství letectva a k nastávajícím úkolům k přeložení do zálohy. V květnu roku 1957 Jan Reindl armádu po 35 letech služby opustil.²⁰⁹

Akce podobného druhu ale neskončily. Od následujícího roku 1957 začala v Egyptě působit další skupina s obdobným zaměřením. Tentokrát však pod vedením generálmajora Vladimíra Hlavatého.²¹⁰

²⁰⁹ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Zpráva o činnosti čs. leteckých instruktorů v Egyptě; Návrh na propuštění do zálohy*; VÚA-VHA, f. MNO – Kancelář generálního štábu 1957, k. 311, sign. 15/1, *Zpráva o činnosti skupiny, která provedla taktický a bojový výcvik egyptského letectva*.

²¹⁰ Více k uvedené problematice viz Vyhlídal, Milan: *Českoslovenští instruktoři při výstavbě egyptského letectva a protivzdušné obrany. Káhirska akce generálmajora letectva Vladimíra Hlavatého*. In: *Historie a vojenství*, 3/2011, 56–72.

6 ZÁVĚREM

Po odchodu do výslužby se Jan Reindl přestěhoval do vilky v Roztokách u Prahy a žil životem penzionovaného generála. V první polovině šedesátých let 20. století se ještě neúspěšně snažil o přiznání příslušnosti do kategorie výkonných letců. V této věci jednal se svým někdejším nadřízeným a tehdejším náměstkem ministra národní obrany – náčelníkem PVOS a letectva genpor. Josefem Vosáhlem.²¹¹

Do Reindlova života zasáhla nečekaná emigrace jeho jediné dcery do zahraničí, která v srpnu roku 1969 využila měsíčního turistického pobytu do zahraničí a s rodinou zůstala ve Švýcarsku. V průběhu sedmdesátých let 20. století je tam penzionovaný generál Jan Reindl spolu s manželkou také několikrát navštívili.²¹²

V pozdější době Reindlovi svoji vilku v Roztokách u Prahy prodali a přestěhovali se do bytového domu v Praze-Troji. Mimo to často navštěvovali svou chalupu v jihočeských Frantolách. Životní pouť Jana Reindla se uzavřela tragicky 26. června 1981 při autonehodě nedaleko Českých Budějovic.²¹³

Skončil život vojáka, jehož profesní kariéra se významně prolínala všemi zlomovými okamžiky našich novodobých dějin. Zařadil se k důstojníkům, kteří celý svůj život zasvětili službě v československé armádě. Absolvoval Vojenskou akademii i Vysokou školu válečnou, což bylo nezbytným předpokladem pro činnost ve vysokých armádních funkcích. Jeho profesní bytí vážně poznamenalo zařazení na 2. (zpravodajském) oddělení HŠ MNO a zapojení do odbojové skupiny tzv. Schmoranzových tiskových důvěrníků. Za své protinacistické aktivity byl také v letech 1939–1945 vězněn. Po roce 1945 jeho službu v armádě osvobozeného státu ovlivnila těžká choroba, přesto do začátku roku 1949 pracoval na poli obranného zpravodajství. Následně zastával vysoké funkce na velitelství letectva. V roce 1956, v závěru své profesní kariéry, působil jako velitel skupiny leteckých instruktorů v Egyptě.

²¹¹ VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jana Reindla, *Věc: žádost o přiznání příslušnosti do kategorie výkonných letců.*

²¹² ABS, f. Svazky kontrarozvědného zpracování, svazek PO arch. č. 737719 s krycím jménem Roztoky, *Hlášení.*

²¹³ ABS, f. Svazky kontrarozvědného zpracování, svazek PO arch. č. 737719 s krycím jménem Roztoky, *Záznam s Janem Reindlem; Záznam s Marií Reindlovou; Rozhovor autora s Marií Pekárkovou dne 4. února 2016 v Praze.*

Ohodnotit genmjr. Jana Reindla jako člověka není nikterak snadné a s přihlédnutím k dalším skutečnostem prakticky nemožné. Při snaze o rekonstrukci jeho osobnostního profilu jen těžko vystačíme s hodnocením z vojenských osobních materiálů. V práci jich bylo sice užito, ale plně s vědomím, že si sebou nesou jistou dávku subjektivity. Hodnocení poválečné a zvláště poúnorové je pak zcela spoutáno politickými hledisky.

Nutně se dostáváme k další zajímavé otázce a současně problému, jak odkrýt mechanismus a způsob myšlení, při kterém se důstojník odchovaný Masarykovou demokratickou republikou stane článkem soukolí, které v žádném případě nemohlo být v souladu s principy demokratického systému a na přelomu čtyřicátých a padesátých let 20. století tento systém dokonce pomáhaly zbourat.

Musíme mít na paměti, že všechny etapy Reindlova soukromého i profesního života vždy determinovala konkrétní společensko-politická situace, jež se v průběhu 20. století u nás a v Evropě několikrát radikálně proměnila. Jako hlavního činitele změn lze bezesporu označit 2. světovou válku. Nacistická okupace a následná válka diametrálně změnila nejen lidské osudy, ale do budoucna také lidské myšlení a v Československu se stala nutným předpokladem ke změně celkového politického klimatu. Také Jan Reindl byl celou svou bytostí vystaven válečnému prožitku, i když ne na přímé frontě, ale v zápolí, kde si prošel výslechy na gestapu a nacistickým vězněním.

Jan Reindl se také zřejmě pod vlivem války a následné euforie z osvobození našeho státu Rudou armádou stal členem KSČ. Klíčovou otázkou zůstávají pohnutky k jeho působení u obranného zpravodajství. V rámci OBZ se tak stal součástí soukolí, které se zúčastnilo cílené očisty důstojnického sboru od vybraných kategorií vojáků.

Jedním z možných motivů mohla být určitá zatrpklost domácího důstojníka absolvujícího útrapy nacistického věznění. Válka a poválečné léčení do jeho kariéry negativně zasáhly a mohl se skutečně cítit odstaven od proudu hlavního dění. Nicméně zde se dostáváme na křehkou plochu čisté spekulace, ze které nelze činit žádné platné závěry. Jisté také je, že pole obranného zpravodajství Reindl opustil ještě před zahájením největší vlny represí a nezákonností v československé armádě.

Jan Reindl byl profesí vojákem, který za každé situace plně podléhal politickému vedení republiky, ať již bylo jakékoli. Jeho zásadní zhodnocení jako vojáka, a především jako člověka je v současné době, s odstupem více než třiceti let od jeho smrti, prakticky nemožné. Nicméně se nám podařilo z jeho osoby vytvořit pomyslného průvodce československými dějinami první poloviny 20. století.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ABK	Archiv Bohuslavy Kocmánkové
ABS	Archiv bezpečnostních složek
ADS	Archiv Davida Sedláčka
AJH	Archiv Jiřího Havla
AMP	Archiv Marie Pekárkové
APJ	Archiv Petra Jandouše
APK	Archiv Pavla Kreisingera
arch. č.	archivní číslo
arch. j.	archivní jednotka
arm. gen.	armádní generál
AVIS	Agentura vojenských informací a služeb
brig. gen.	brigádní generál
cit.	citováno
ČLH	Četnická letecká hlídka
ČSLA	Československá lidová armáda
div. gen.	divizní generál
f.	fond
fol.	folio

genmjr.	generálmajor
genplk.	generálplukovník
genpor.	generálporučík
GŠ ČSLA	Generální štáb Československé lidové armády
gšt.	generálního štábu
HPS	hlavní politická správa
HS	hlavní správa
HŠ	hlavní štáb
inv. č.	inventární číslo
k.	karton
kpt.	kapitán
KS	kádrová správa
KSČ	Komunistická strana Československa
KT	koncentrační tábor
let.	letectva
mjr.	major
MNO	ministerstvo národní obrany
MTC	Military Technical College

MTH	materiál trvalé hodnoty
NA	Národní archiv
npor.	nadporučík
NGŠ	náčelník generálního štábu
nrtm.	nadrotmistr
NVA	Nejvyšší vojenská akademie
OBZ	obranné zpravodajství
ON	Obrana národa
OPL	obrana proti letadlům
plk.	plukovník
PO	prověřovaná osoba
por.	poručík
pplk.	podplukovník
PVOS	protivzdušná obrana státu
RAF	Royal Air Force
reg. č.	registrační číslo
SA AČR	Správní archiv Armády české republiky
sbor. gen.	sborový generál

sign.	signatura
SOPVP	Svaz osvobozených politických vězňů a pozůstalých
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
sv.	svazek
škpt.	štábní kapitán
TNP	tábor nucených prací
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
VA	Vojenská akademie
VAAZ	Vojenská akademie Antonína Zápotockého
VKPR	Vojenská kancelář prezidenta republiky
VKR	vojenská kontrarozvědka
VL	velitelství letectva
VŠV	Vysoká škola válečná
VÚA-VHA	Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv
VVU	Vysoké vojenské učiliště
ZAO-O	Zemský archiv v Opavě, pobočka v Olomouci
ZS GŠ	zpravodajská správa generálního štábu

ZVV

Zemské vojenské velitelství

8 PRAMENY A LITERATURA

8.1 Archivní prameny

Archiv bezpečnostních složek (ABS)

- f. Německé soudy v Říši (f. 141)
- f. Historický (f. H)
- f. Hlavní správa vojenské kontrarozvědky (f. 302)
- f. Svazky kontrarozvědného zpracování
- f. Zpravodajská správa Generálního štábu ČSLA
- f. Z (Mapy zpráv zpracované Studijním ústavem ministerstva vnitra)
- f. I. správa SNB
- Sb. Ministerstvo národní bezpečnosti

Národní archiv (NA)

- f. Branné a bezpečnostní oddělení ÚV KSČ (05/11)
- f. Policejní ředitelství Praha
- f. Úřad říšského protektora Praha (f. 114)
- f. Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze (f. 207)
- f. Prezidium ministerstva vnitra (f. 225)

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv (VÚA-VHA)

- Sb. Kvalifikační listiny
- Sb. Vojenské osobní spisy
- Sb. Žádosti o vydání osvědčení podle zákona č. 255/46 Sb.

Sb. Nacistické procesní spisy

f. Ministerstvo národní obrany

f. Nejvyšší rada obrany státu

f. 2. oddělení HŠ MNO

Vojenský ústřední archiv – Správní archiv AČR (VÚA-SA AČR Olomouc)

f. Vojenská akademie Antonína Zápotockého

Sb. Vojenské osobní spisy

Vojenský ústřední archiv – Správní archiv MO (VÚA-SA MO)

Osobní karta Jana Reindla

Zemský archiv v Opavě, pobočka v Olomouci (ZAO-O)

f. Trestnice Mírov

8.2 Literatura

Monografie

CSÉFALVAY, František a kolektiv, *Vojenské osobnosti dejín Slovenska 1939–1945*.

Vojenský historický ústav, Bratislava 2013.

DUDA, Miloš Zbyněk: *Sborový generál Ing. Alois Vicherek*. Svět křídel, Cheb 2010.

FÁREK, František: *Stopy mizí v archívu...* Vyšehrad, Praha 1975.

- FIDLER, Jiří – SLUKA, Václav: *Encyklopedie branné moci Republiky československé 1920–1938*. Libri, Praha 2006.
- HÁJKOVÁ, Libuše: Mírov. Nakladatelství Edvard Fastr, Praha 1946.
- HANZLÍK, František: *Bez milosti a slitování. B. Reicin – fanatic rudého teroru*. Nakladatelství Ostrov, Praha 2011.
- HANZLÍK, František: *Diskriminace a perzekuce vojáků v Československu v letech 1945–1955*. Powerprint, Praha 2015.
- IRRA, Miroslav: *Československé vojenské letectvo 1945–1950. Organizační vývoj a personální výstavba*. Svět křídel, Cheb 2006.
- KOKOŠKA, Jaroslav – KOKOŠKA, Stanislav: *Spor o agenta A-54*. Naše vojsko, Praha 1994.
- KUDRNA, Ladislav: *Jeden ze zapomenutých mužů. Plukovník letectva Petr Uruba, pilot 311. československé bombardovací perutě, jako průvodce „krátkým“ 20. stoletím*. Ústav pro studium totalitních režimů, Praha 2008.
- KUREK, Andrzej: *Czesi w więzieniach okupowanej Europy*. IPN, Wrocław 2006.
- MAREK, Jindřich: *Vzdušní donkichoti*, Svět křídel, Cheb 2001.
- MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HWSK, Košice 2012.
- RAJLICH, Jiří: *Karel Janoušek. Jediný československý maršál*. Jota, Brno 2016.
- RAJLICH, Jiří – SEHNAL, Jiří: *Vzduch je naše moře*. Naše vojsko, Praha 2002.
- STEHLÍK, Eduard – LACH, Jan: *Vlast a čest jim byly dražší nežli život*. Fortprint, Dvůr Králové nad Labem 2000.
- STRAKA, Karel: *Vojáci, politici, diplomaté. Československá vojenská delegace na jednáních mezinárodního výboru v Berlíně a odstoupení českého pohraničí v říjnu 1938*. AVIS, Praha 2008.
- ŠOLC, Jiří: *Po boku prezidenta. František Moravec a jeho zpravodajská služba ve světle archivních dokumentů*. Naše vojsko, Praha 2007.
- NÁLEVKA, Vladimír: *Studená válka*. Triton, Praha 2003.
- VALIŠ, Zdeněk: *Generál Karel Janoušek*. V RÁJI, Praha 1997.

VONDRÁŠEK, Václav – CHRASTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: *Dějiny Vojenské akademie v Brně 1951–2001*. AVIS, Praha 2001.

WANNER, Jan: *Bitva o Suez. Studená válka, druhý arabsko-izraelský konflikt a britsko-francouzská intervence v Egyptě*. Libri, Praha 2006.

ZAHRADNÍK, Luboš a kol.: *Půlstoletí MiGů. Budování československého a českého proudového letectva*. AVIS, Praha 2005.

ZÍDEK, Petr – SIEBER, Karel: *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989. Ústav mezinárodních vztahů*, Praha 2009.

Periodika a sborníky

BARTOŠ, Josef: *Nacistická věznice Mírov*. Terezínské listy 1984

BAREŠ, Arnošt – PASÁK, Tomáš: *Odbojová organizace Zdeňka Schmoranze v roce 1939*. In: *Historie a vojenství*, 6–7/1968, s. 1003–1033.

BARTOŠ, Josef: *Nacistická věznice Mírov*. In: *Terezínské listy*, 13/1984, s. 1–7.

FROLÍK, Jan: *Osud fondů Studijního ústavu MV*. In: *Archivní časopis*, 48, 1/1998, s. 4–17.

GEBHART, Jan: *Nacistická okupace a počátky české domácí rezistence*. In: *Okupace, kolaborace, retribuice*. MO ČR, Praha 2010, s. 67–83.

IRRA, Miroslav: *Drama na solném jezeře*. In: *Letectví a kosmonautika 1999*, č. 3, s. 25–27.

JIRÁNEK, Tomáš: *Generála Čeněk Kudláček a je zpráva o počátcích Obrany národa*. In: *Okupace, kolaborace, retribuice*. MO ČR, Praha 2010, s. 84–93.

KOKOŠKA, Stanislav – PIVCOVÁ, Zuzana: *Generál Eliáš a Schmoranzova skupina tiskových důvěrníků*. In: *Historie a vojenství*, 6. XLV/1996, s. 138–158.

KOUTEK, Jaroslav: *Tichá fronta. Naše vojsko*, Praha 1985.

KREISINGER, Pavel – VYHLÍDAL, Milan: *Životní osudy generála Josefa Zusky (1902–1978). Od důstojníka dělostřelectva přes zpravodajské oddělení Hlavního štábu a nacistické káznice do Egypta (I. část)*. In: *Historie a vojenství 2015*, č. 1, s. 64–76.

KREISINGER, Pavel – VYHLÍDAL, Milan: *Životní osudy generála Josefa Zusky (1902–1978). Od důstojníka dělostřelectva přes zpravodajské oddělení Hlavního štábu a nacistické káznice do Egypta (II. část)*. In: *Historie a vojenství* 2015, č. 2, s. 90–99.

KUDRNA, Ladislav: *Zpráva divizního generála Ing. Aloise Vicherka o událostech od československé mobilizace do 4. března 1941. Neznámý archivní dokument ve světle faktů*. In: *Securitas imperii* 2011, č. 1, s. 70–143.

STEHLÍK, Eduard: *Armádní generál Šimon Drgáč*. In: *Vojenské rozhledy* 2015, č. 4, s. 113–117.

VAJSKEBR, Jan – ŠUSTROVÁ, Radka: *Německá bezpečnostní opatření v Protektorátu Čechy a Morava na začátku války*. In: *Paměť a dějiny* 2009, č. 3, s. 90–107.

VLČEK, Lukáš: *Lidový soudní dvůr v Berlíně – Volksgerichtshof – a jeho historie*. In: *Securitas Imperii* 18, 01/2011, s. 144–167.

VYHLÍDAL, Milan: *Československá pomoc syrským ozbrojeným silám v letech 1955–1958*. In: *Historie a vojenství* 2016, č. 1, s. 54–67.

VYHLÍDAL, Milan: *Českoslovenští instruktoři při výstavbě egyptského letectva a protivzdušné obrany. Káhirska akce generálmajora letectva Vladimíra Hlavatého*. In: *Historie a vojenství* 2012, č. 3, s. 56–72.

8.3 Internetové zdroje

Československé vojenství. http://vojenstvi.cz/vasedotazy_117.htm [citováno dne 8. ledna 2017].

Fórum válka. <https://forum.valka.cz/topic/view/126658#429125> [citováno dne 9. ledna 2017].

8.4 Rozhovory s pamětníky

Rozhovor autora s Marií Pekárkovou dne 4. února 2016 v Praze.

8.5 Nepublikované materiály

HAVEL, František: *Agent A-54 a Moravcovo zpravodajství bez legend. Z historie naší vojenské agentury před Mnichovem a za okupace* (nepublikovaný strojopis v držení Ing. Jiřího Havla).

HAVEL, František: *Kárné řízení 1946* (nepublikované materiály v držení Ing. Jiřího Havla).

HAVEL, František: *Převedení zprav. fondu 2. odd. hl. štábu do propagačního úřadu v Dušní ulici a souvislost této akce s gen. Eliášem* (nepublikovaný strojopis v držení Ing. Jiřího Havla).

HAVEL, František: *Osobní záznam* (nepublikovaný strojopis v držení Ing. Jiřího Havla).

ŠOLTA, Josef: *Odboj se svým počátkem v 2. odděl. hl. štábu a u plk. gšt. Šimona Drgače* (nepublikovaný rukopis v držení Bohuslavy Kocmánkové).

Opis lékařského potvrzení z Masarykova sanatoria Vyšné Hágy (dokument v držení Marie Pekárkové)

9 PŘÍLOHY

9.1 Hodnostní postup Jana Reindla

poručík	1924		
nadporučík	1929		
kapitán let.	1932		
štábní kapitán let.	1936		
štábní kapitán gšt.	1937		
major gšt.	1945		
podplukovník gšt.	1946 (s účinností od 1941)		
plukovník gšt.	1948 (s účinností od 1946)		
brigádní generál	1950 →	generálmajor	1954

9.2 Vojenské vzdělání (školy a kurzy)

Vojenská akademie v Hranicích (1924)

Aplikační škola pro důstojníky pěchoty v Milovicích (1925)

Kurz leteckých pozorovatelů v Chebu (1927)

Padákový a letecký fotokurz v Praze (1928)

Kurz létání za noci v Praze (1929)

Mechanický kurz pro důstojníky letectva v Olomouci (1932)

Pilotní škola elementární v Prostějově (1932)

Pilotní škola pokračovací v Prostějově (1932)

Pilotní škola stíhací v Chebu (1933)

Kurz pro instruktory střelby z letounů v Prostějově (1933)

Zpravodajský kurz při ZVV v Praze (1933)

Armádní plynový kurz pro důstojníky (1934)

Vysoká škola válečná v Praze (1936)

Nejvyšší vojenská akademie v Praze (1950)

9.3 Vybrané medaile, řády a vyznamenání

Československý válečný kříž 1939 (1946)

Československá medaile Za chrabrost před nepřítelem (1946)

Československá vojenská medaile Za zásluhy I. stupně (1946)

Pamětní odznak Čs. dobrovolce z let 1918–1919 (1946)

Pamětní medaile mezinárodní federace starých bojovníků Fidac

Pamětní kříž věrnosti (1948)

Řád 25. února III. stupně (1949)

Medaile Za vítězství nad Německem ve Velké Vlastenecké válce 1941–1945 (1946, SSSR)

Řád 9. září 1944 III. stupně (Bulharsko)

Řád partyzánské hvězdy 3. třídy (1946, Jugoslávie)

9.4 Biografie důležitých osob

Jaroslav Drtílek (1908–1986) v letech 1931–1933 absolvoval Vojenskou akademii v Hranicích. Na 2. oddělení HŠ MNO přišel po těžké letecké havárii, kdy pozbyl kvalifikaci pilota, v listopadu 1937 a setrval zde až do likvidace branné moci v roce 1939. Zapojil se do odboje v rámci tzv. Schmoranzovy skupiny tiskových důvěrníků. Byl zatčen a až do roku 1943 vězněn. Po osvobození se do armády vrátil. V letech 1948–1950 působil v hodnosti podplukovníka na 5. oddělení Velitelství letectva, v letech 1949–1950 dokonce jako přednosta tohoto oddělení. V letech 1955–1962 působil ve vojenském školství. V srpnu 1962 byl v hodnosti plukovníka přeložen do zálohy.

Zdroje: VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Jaroslava Drtílka; Sb. Kvalifikační listiny, Kvalifikační listina Jaroslava Drtílka.

František Hájek (1894–1943) byl v roce 1914 povolán do rakousko-uherské armády. V létě roku 1916 padl do ruského zajetí a v srpnu 1917 vstoupil do československých legií. S prvním transportem odjel do Francie a od ledna 1918 sloužil u 21. střeleckého pluku francouzských legií. Po vzniku samostatného Československa v armádě zůstal. V letech 1921–1922 studoval

na Válečné škole. V listopadu 1929 se stal přednostou zahraniční skupiny 2. oddělení HŠ MNO. Posléze prošel několika vojenskými funkcemi. V roce 1936 se stal přednostou HŠ MNO. Po mnichovských událostech musel z čela zpravodajské služby odejít. V lednu 1939 byl vybrán za vojenského přidělence do Holandska. Po okupaci zbytků Československa zůstal v zahraničí. V březnu 1940 se stal velitelem 3. československého pěšího pluku ve Francii. Po pádu do Francie odešel do Velké Británie, kde v letech 1940–1942 působil jako zvláštní zmocněnec britských ozbrojených sil v Turecku a Indii. Zemřel při dopravní nehodě.

Zdroje: FIDLER, Jiří – SLUKA, Václav: *Encyklopedie branné moci Republiky československé 1920–1938*. Libri, Praha 2006, s. 239–240.

Josef Hanuš (1898–1953) v letech 1929–1932 absolvoval Vysokou školu válečnou v Praze a v letech 1936–1937 odbornou stáž u leteckých útvarů v SSSR. V době mnichovské krize zastával funkci přednosta operačního oddělení Velitelství letectva Hlavního velitelství. Po okupaci se zapojil do odboje a v letech 1939–1942 byl za své aktivity vězněn. Z vězení se vrátil s podlomeným zdravím. Po válce sledoval „východní vítr“ v československé armádě. Již počátkem září 1945 se stal náčelníkem štábu velitelství letectva. V říjnu 1945 byl povýšen na plukovníka a o rok později do hodnosti brigádního generála. Josef Hanuš byl sice druhý muž v letectvu, ale často vystupoval jako jeho velitel. Navíc bytostně nenáviděl letce ze Západu. Podle historika Ladislava Kudrny příčina spočívala v jejich rychlém služebním postupu a společenském renomé. V letech 1950–1953 působil jako velitel letectva. V roce 1952 byl povýšen do hodnosti sborového generála, ale pro svou chorobu musel být ve funkci zastupován. Zemřel v činné službě.

Zdroje: KUDRNA, Ladislav: *Zpráva divizního generála Ing. Aloise Vicherka o událostech od československé mobilizace do 4. března 1941. Neznámý archivní dokument ve světle faktů*. In: *Securitas imperii* 2011, č. 1, s. 126; MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HWSK, Košice 2012, s. 210; VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Josefa Hanuše.

František Havel (1896–1977) narukoval v roce 1915 do rakousko-uherské armády. Padl do zajetí a vstoupil v Rusku do československých legií. Do svobodného Československa se vrátil v srpnu roku 1920 v hodnosti poručíka. V roce 1926 absolvoval Vysokou školu válečnou v Praze. Po službě u různých útvarů byl v prosinci 1933 přemístěn ke 2. (zpravodajskému) oddělení HŠ MNO, kde se v roce 1937 stal přednostou studijní skupiny. Po odletu plk. gšt. Františka Moravce do Velké Británie 14. března 1939 byl pověřen řízením zpravodajského oddělení. Tímto okamžikem se také prohloubily vzájemné antipatie obou důstojníků, které se přelily také do poválečného období. Po vzniku Protektorátu se zpravodajské oddělení dostalo do postupné likvidace, přesto dále velice omezeně fungovalo. U plk. gšt. Havla a pplk. gšt. Tomáše Houšky se zbíhaly zprávy vojenské a politické povahy z Polska. Přes Havlovu osobu do rukou ministerského předsedy Aloise Eliáše mířily i přehledy zahraničního tisku. Z bývalého zpravodajského paušálu se v průběhu likvidace 2. oddělení HŠ MNO Havlovi podařilo část peněz zachránit a ministerskému předsedovi předat k dispozici. Krátce po okupaci navíc začal spolu s dalšími vytvářet skupinu složenou z bývalých zpravodajských důstojníků. Řadu těchto osob později ministerský rada Zdeněk Schmoranz převedl do tiskové dozorcí služby ČTK. V červnu 1939 František Havel přešel jako ministerský rada do úřadu vlády Aloise Eliáše. Kvůli velké koncentraci bývalých důstojníků zde prakticky docházelo ke vzniku ilegálního vojenského štábu. Havlovým úkolem mimo jiné bylo zpravodajské prověřování úředníků z okruhu ministerského předsedy. Neměl však mnoho možností účinně bránit postupnému německému pronikání do struktur vysokých protektorátních úřadů. Pod krytím Aloise Eliáše a s přičiněním bývalých vysokých důstojníků, včetně Františka Havla, se přesto reálně konstituovaly zpravodajské složky pro potřeby odboje (mimo jiné i Schmoranzova skupina tiskových důvěrníků). Dne 14. září 1939 Havla v souvislosti s uvedenou skupinou zatklo gestapo. Lidový soudní dvůr v Berlíně ho poté v prosinci 1941 odsoudil ke čtyřletému trestu káznice. Po jeho vypršení byl odeslán do KT Buchenwald, kde ho věznili po zbytek války. Po osvobození se vrátil do armády. V létě roku 1945 byl vyšetřován OBZ kvůli údajnému vyzrazení vojenského tajemství nepříteli. Současně se proti němu vedlo kárné řízení. Koncem roku 1946 byl všech obvinění zproštěn a ustanoven velitelem 6. divize v Brně. V únoru 1947 byl povýšen do hodnosti brigádního generála, ale již

v červnu 1948 odešel do výslužby. V roce 1950 mu byla odňata hodnost a až do roku 1957 musel pobývat mimo Prahu. Od roku 1967 spolupracoval s Vojenským historickým ústavem na objasnění některých otázek let 1938–1939.

Zdroje: MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HWSK, Košice 2012, s. 216; ŠOLC, Jiří: *Po boku prezidenta. František Moravec a jeho zpravodajská služba ve světle archívních dokumentů*. Naše vojsko, Praha 2007; BAREŠ, Arnošt – PASÁK, Tomáš: *Odbojová organizace Zdeňka Schmoranze v roce 1939*. In: *Historie a vojenství*, 6–7/1968, s. 1003–1033, VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Františka Havla; Sb. Kvalifikační listiny, Kvalifikační listina Františka Havla.

Kornel Janček (1903–?) v letech 1924–1926 absolvoval Vojenskou akademii v Hranicích. V roce 1935 došlo k jeho jmenování pilotem–letcem a v roce 1936 k povýšení do hodnosti kapitána. Na 2. oddělení HŠ MNO přišel v září 1937 a setrval zde do konce roku 1938. V letech 1939–1945 sloužil v armádě Slovenské státní. Po osvobození se vrátil do československé armády. V roce 1948 odeslán na dovolenou s čekáním. Poté si našel úřednické místo. V roce 1949 byl ale zatčen a odsouzen k nepodmíněnému trestu v trvání 6 měsíců. Posléze byl odeslán do TNP na Mírově. Domů se vrátil v roce 1951 a pracoval jako řidič. V roce 1965 došlo k jeho rehabilitaci a byla mu navrácena hodnost majora.

Zdroje: VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Kornela Jančeka; Sb. Kvalifikační listiny, Kvalifikační listina Kornela Jančeka; CSÉFALVAY, František a kolektiv, *Vojenské osobnosti dejín Slovenska 1939–1945*. Vojenský historický ústav, Bratislava 2013, s. 105–106.

RNDr. Karel Janoušek (1893–1971) po vypuknutí 1. světové války narukoval do rakousko-uherské armády. Na východní frontě padl do zajetí a v srpnu 1916 vstoupil do československých legií. Do svobodného Československa se vrátil v roce 1920 v hodnosti kapitána. V prvorepublikové armádě prošel významnými pozicemi v letectvu. V roce 1937 byl povýšen do hodnosti brigádního generála a v době mnichovské krize byl velitelem

letectva 1. armády. Po okupaci odešel do zahraničí. Ve Francii působil jako přednosta Leteckého odboru Československé vojenské správy v Paříži. V letech 1940–1945 působil jako velitel Inspektorátu československého letectva v Londýně. V květnu roku 1945 byl také povýšen do hodnosti britského leteckého maršála. V poválečné republice zaujímal nevýznamné funkce a v roce 1948 byl odeslán do výslužby. V letech 1949–1960 byl nezákonně vězněn.

Zdroje: MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HWSK, Košice 2012, s. 271. Více k problematice například VALIŠ, Zdeněk: *Generál Karel Janoušek*. V RÁJI, Praha 1997, nebo aktuálně RAJLICH, Jiří: *Karel Janoušek. Jediný československý maršál*. Jota, Brno 2016.

Jaroslav Knébl (1924–?) byl vůbec prvním československým vojenským přidělcem v Egyptě. Svoji funkci vojenského přidělence zastával od 1. dubna 1956. Pro výkon úřadu mu MNO propůjčilo hodnost plukovníka. Jinak byl poručíkem v záloze. Vzhledem k rozsahu zbrojních dodávek do Sýrie došlo od ledna 1957 k rozšíření jeho akreditace také na syrský Damašek. V červenci roku 1957 přišel do Sýrie jako vojenský přidělenec mjr. Vladislav Studenovský (1925–1963).

Zdroje: ABS, f. ZS/GŠ ČSLA – operativní svazky, arch. č. 2257 na jméno Jaroslav Knébl, *Věc: Plukovník Jaroslav Knébl – zrušení ustanovení do funkce vojenského přidělence ČSR v Damašku; Vojenský přidělenec ČSR v Káhiře*.

František Moravec (1895–1966) po vypuknutí 1. světové války narukoval do rakousko-uherské armády. V lednu 1916 padl na východní frontě do ruského zajetí. Postupně prošel francouzskými i italskými legiemi a s nimi se také zúčastnil bojů za svobodný stát. Do Československa se vrátil v hodnosti poručíka a zůstal v armádě jako důstojník z povolání. V letech 1925–1928 absolvoval Válečnou školu v Praze, která ho předurčila pro nevyšší štábní funkce v československé armádě. Po krátkém působení v Plzni byl v roce 1930 převelen do Prahy jako přednosta zpravodajského oddělení Zemského vojenského velitelství. Od roku 1934 až do okupace zbytku českých zemí v březnu 1939 byl přednostou pátrací

skupiny 2. oddělení HŠ MNO. František Moravec měl mnoho osobních nepřátel, které si získával svou povahou a jejichž počet postupem let rostl. Zvláště napjatý stav před válkou udržoval s předností studijní skupiny plk. gšt. Františkem Havlem. Moravec byl nezdravě sebevědomý a nekompromisní. Byl obviňován ze snahy po rychlé a vysoké vojenské kariéře. V předvečer německé okupace plk. gšt. Moravec odletěl s jedenáctkou vybraných spolupracovníků a s důležitým zpravodajským materiálem do Velké Británie, kde v exilu řídil československou zpravodajskou službu. V roce 1944 došlo k jeho povýšení do hodnosti brigádního generála. Po osvobození Československa byl vlivem představitelů KSČ poslán na nucenou dovolenou a vyšetřován. Až v červnu 1947 se stal zatímním velitelem 14. divize v Mladé Boleslavi, v podstatě bez využití jeho bohatých vojensko-zpravodajských zkušeností. Po komunistickém převratu v únoru roku 1948 emigroval do zahraničí. Moravec následně zpravodajsky pracoval pro USA ze západního Německa a komunistická tajná služba byla o jeho aktivitách velmi dobře informovaná. V USA poté sepsal své paměti, které však prošly zásadní úpravou ze strany jeho dcery Hany Disherové. Zemřel v červenci roku 1966 ve Washingtonu.

Zdroje: ŠOLC, Jiří: *Po boku prezidenta. František Moravec a jeho zpravodajská služba ve světle archivních dokumentů*. Naše vojsko, Praha 2007; MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HWSK, Košice 2012, s. 420.

Zdeněk Schmoranz (1896–1942) nejprve působil jako archivář a lektor v Národním divadle, které tehdy řídil jeho strýc Gustav Schmoranz. Svůj literární talent potvrdil přijetím na místo redaktora nejprve v Nakladatelství Františka Topiče a později u agrárního Venkova. V listopadu 1930 se stal pracovníkem Československé tiskové kanceláře (ČTK). Jako zahraniční redaktor pracoval v Jugoslávii, Rumunsku, Albánii a Francii. V průběhu třicátých let 20. století přešel do tiskového odboru předsednictva vlády, kde se vypracoval až na ministerského radu a šéfa tiskového odboru.

Zdroje: VAJSKEBR, Jan – ŠUSTROVÁ, Radka: *Německá bezpečnostní opatření v Protektorátu Čechy a Morava na začátku války*. In: Paměť a dějiny 2009, č. 3, s. 102.

Josef Sůsa (1914–1988) před 2. světovou válkou sloužil ve Vojenském leteckém učilišti v Prostějově. Po okupaci odešel do zahraničí a byl prezentován u francouzské cizinecké legie. Po pádu Francie se evakuoval do Velké Británie, kde byl přijat do RAF. Sloužil jako palubní střelec u 311. bombardovací perutě. V roce 1941 bylo při náletu jeho letadlo těžce poškozeno a po nouzovém přistání padl do německého zajetí. Po osvobození se vrátil do Československa v hodnosti podporučíka a nadále sloužil v československém letectvu. Z důvodů znalosti anglického jazyka byl nadále využíván jako tlumočnick při různých akcích. V roce 1956 působil v Egyptě jako tlumočnick v letecké skupině genmjr. Jana Reindla. Od roku 1958 zastával u různých vojenských jednotek oficiální funkci překladatele–tlumočnicka. V roce 1964 působil v Sýrii ve skupině k přecvičení pilotů a technického personálu na československé letouny L-29. V letech 1967–1968 zastával funkci tlumočnicka v Ugandě ve skupině pro výcvik výše uvedených letounů. V roce 1970 došlo k jeho přeložení do zálohy.

Zdroje: VÚA-SA AČR, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Josefa Sůsy, *Služba v čs. armádě, Životopis*.

Josef Šolta (1900–1974) v roce 1918 bojoval jako rakousko-uherský voják na italské a srbské frontě. V letech 1918–1919 byl tzv. vojenským dobrovolcem a zúčastnil se bojů na jižním Slovensku. Ve dvacátých a třicátých letech 20. století prošel různými leteckými funkcemi. Na 2. oddělení HŠ MNO přišel v roce 1934. Nejprve působil v německé sekci. Posléze se stal přednostou zvláštní letecké sekce. Zde setrval až do roku 1939. Počátkem okupace se zapojil do odboje. Od roku 1940 pracoval jako úředník v předsednictvu ministerské rady, následně v kulturním oddělení tiskového odboru předsednictva ministerské rady, kde ze své funkce povoloval ve velkém měřítku vydávání českých knih. V roce 1945 nastoupil opět činnou službu. Prošel různými funkcemi Velitelství letectva HŠ MNO. V roce 1950 byl ale zproštěn výkonu vojenské služby, zbaven vojenské hodnosti a jako vojín přeložen do zálohy. Následně pracoval v dělnických profesích. Plně rehabilitován byl až v roce 2017.

Zdroje: VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Josefa Šolta; Sb. Kvalifikační záznamy důstojníků, Kvalifikační listina Josefa Šolty.

Karel Štrégl (1920–2001) v době 2. světové války působil jako příslušník československé zahraniční armády na Západě. Nejprve u 200. čs. protiletadlového pluku na Blízkém východě a posléze ve Velké Británii jako příslušník RAF (311. čs. bombardovací peruť). Do svobodného Československa se vrátil v hodnosti podporučíka letectva. Vstoupil do KSČ a dále sloužil v československém letectvu, mimo jiné jako důstojník OBZ (5. oddělení) v Pardubicích. Právě při výkonu uvedené funkce navázal známost s plk. Janem Reindlem, který ho měl do uvedené funkce prosadit. V roce 1950, po několika úletech bývalých příslušníků RAF do zahraničí, byl v hodnosti štábního kapitána letectva přeložen do zálohy. V roce 1954 byl povýšen do hodnosti majora. V době svého vyslání do Egypta působil jako asistent na Vysoké škole ekonomické v Praze. Po srpnové okupaci emigroval i se svou rodinou do zahraničí.

Zdroje: ABS, f. I. správa SNB, svazek reg. č. 45445 s krycím jménem Kateřina, *Zpráva o verbovce Karla Štrégla; Životopis*. VÚA-SA AČR, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Karla Štrégla, *Služba v čs. armádě*.

Alois Vicherek (1892–1956) v roce 1915 narukoval do rakousko-uherské armády. Hned následujícího roku padl do ruského zajetí a v roce 1917 vstoupil do československých legií. Počátkem roku 1919 byl na vlastní žádost přeložen k 1. leteckému oddílu Československého vojska na Rusi. Do svobodného Československa se vrátil v roce 1920 a zůstal v armádě. V roce 1922 absolvoval pilotní výcvik a dosáhl hodnosti štábního kapitána. V roce 1925 doprovázel jako pilot letounu československého prezidenta T. G. Masaryka na oficiální návštěvě do Francie. V následujících letech dosáhl několika leteckých rekordů. V roce 1933 dosáhl plukovníkové hodnosti a v roce 1937 hodnosti brigádního generála. Krátce před okupací převzal funkci přednosta leteckého odboru MNO. V průběhu mobilizace byl zástupcem velitele letectva HV. Po okupaci se zapojil do odboje, ale hned v lednu 1940 odešel do zahraničí. Ve Francii se mu podařilo dojednat vytvoření samostatných československých jednotek. Pro rychlý sled událostí ale k realizaci již nemohlo dojít. Po pádu Francie odešel do Velké Británie. Své pozice v letectvu však ztrácel, a to na úkor inspektora československého letectva brig. gen. Karla Janouška, který byl pro britskou stranu přijatelnější. Vicherek byl

jmenován přednostou zvláštních úkolů VKPR a předsedou Československého červeného kříže. V roce 1945 se stal kandidátem na pozici velitele 1. československé smíšené letecké divize, která vznikala v SSSR. K jednotce se dostal až v dubnu 1945. Po osvobození se stal velitelem československého letectva. Ve své pozici zůstal také po únoru 1948 a podle historika Ladislava Kudrny byl osobou obtížně se orientující ve spletité nuanci pavučin nastupujícího totalitního režimu. Faktickou moc ve svých rukou v podstatě držel jeho náčelník štábu plk. Josef Hanuš. V říjnu 1948 došlo k jeho povýšení do hodnosti sborového generála (divizním generálem byl od roku 1945). V létě roku 1950 byl odeslán na dovolenou a nakonec zproštěn své funkce.

Zdroje: KUDRNA, Ladislav: *Zpráva divizního generála Ing. Aloise Vicherka o událostech od československé mobilizace do 4. března 1941. Neznámý archivní dokument ve světle faktů*. In: *Securitas imperii* 2011, č. 1, s. 84–109; MASKALÍK, Alex: *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992*. HSWK, Košice 2012, s. 642; VÚA-VHA, Sb. Vojenské osobní spisy, Vojenský osobní spis Aloise Vicherka.

Josef Zuska (1902–1973) v roce 1924 absolvoval Vojenskou akademii v Hranicích. V letech 1931–1934 studoval Vysokou školu válečnou. Koncem třicátých let 20. století působil jako referent a přednosta základní sekce 2. oddělení (zpravodajského) HŠ MNO. Po okupaci se v rámci Obrany národa zapojil do odboje. Následně byl gestapem zatčen a až do roku 1945 vězněn. Po osvobození se do armády vrátil a od roku 1951 působil na Vojenské akademii Antonína Zápotockého (VAAZ). V letech 1959–1960 vedl československé experty na Military Technical College v Káhiře. Po návratu z Egypta se stal náčelníkem nově vzniklé Zahraniční fakulty VAAZ. Z armády odešel na podzim 1962.

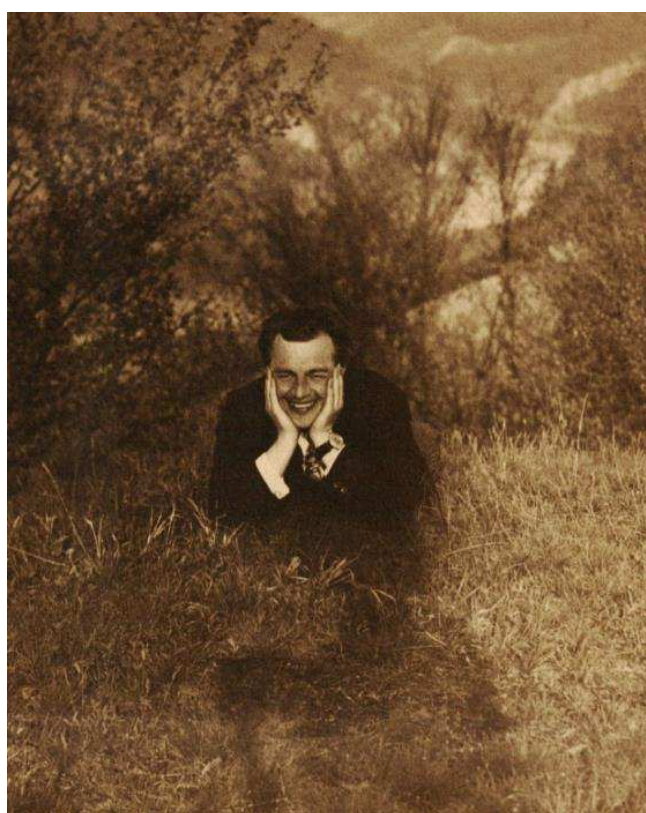
Zdroje: KREISINGER, Pavel – VYHLÍDAL, Milan: *Životní osudy generála Josefa Zusky (1902–1978). Od důstojníka dělostřelectva přes zpravodajské oddělení Hlavního štábu a nacistické káznice do Egypta (I. část)*. In: *Historie a vojenství* 2015, č. 1, s. 64–76; KREISINGER, Pavel – VYHLÍDAL, Milan: *Životní osudy generála Josefa Zusky (1902–1978). Od důstojníka dělostřelectva přes zpravodajské oddělení Hlavního štábu a nacistické*

káznice do Egypta (II. část). In: *Historie a vojenství* 2015, č. 2, s. 90–99; MASKALÍK, Alex:
Elita armády. Československá vojenská generalita 1918–1992. HWSK, Košice 2012, s. 678.

9.5 Obrazová příloha

Jan Reindl v době svých gymnaziálních studií – třetí zprava na lavici (AMP).

Civilní fotografie Jana Reindla z počátku 30. let 20. století. Za povšimnutí zde stojí jeho letecké hodinky (AMP).

Jan Reindl (vpravo) na letišti v Chebu počátkem 30. let 20. století (AMP).

Jan Reindl (první zprava) na blíže nedatovaném snímku (AMP).

Jan Reindl u letounu. Fotografie pravděpodobně pochází z přelomu 20. a 30. let 20. století (AMP).

Ev. čís. 16./nož. 27.

Vysvědčení

XIII kursu pozorovateli

Hodnost: proměně aut.

Jméno a příjmení: Reindl Jan

Narozen: dne 18. června roku 1902

v Tokové-Dviny okres C. Štětějovice

Rok odvodu: 1922

Adresa příbuzných: Reindl Ferdinand - Třeboní - 100.

Do výcviku zařazen výn. M. N. O. č. j. 22518/18-odol. ze dne 13. XII. 1926.

Závazek: důstojník a mandátní

od " " do " "

Odeslán podle výn. M. N. O. č. j. 10795 III. řada, 1927 k let. pl. 1.

Kurs absolvoval: od 15. ledna 1927 do 15. června 1927.

Prospěch:

Teorie: Organizace, radio, zbraně, střelba a bomb., aerodynamika
skoro velmi dobrý, pěchota skoro dobrý, ostatní dobrý.

Prakce: Orientace, pěchota, letlo dobrý, dělostř. skoro dobrý,
radio-přijímání MO znáčen za 1 min.

V roce 1927 Jan Reindl úspěšně absolvoval kurz leteckých pozorovatelů. Konečně se mu tak splnil sen být letcem (VÚA-VHA).

VÝKAZ O PROSPĚCHU.

Jméno a příjmení: Jan Reindl,
hodnost, branný poměr, kmenové těleso: nadporučík aktivní, letecký pluku I. "T.G. Masaryka"
narozen dne 18. / VI. 1902 v Trhové Svini, pol. okres Č. Budějovice, země Čechy
domovská příslušnost Třeboň, pol. okres Třeboň, země Čechy

ABSOLVOVAL MECHAN. KURS PRO DŮSTOJNÍKY LETECTVA
V DOBĚ OD 30. LISTOPADU 1931 do 31. BŘEZNA 1932 A OSVĚDČIL TENTO PROSPĚCH:

P ř e d m ě t	Žnámka	Koeficient	Počet bodů	Poznámka
Nauka o letounech	4	5	20	
Nauka o motorech	4	5	20	
Aerodynamika	4	4	16	
Technologie leteckého materiálu	4	4	16	
Technicko správní služba	5	3	15	
Specielní výcvik	4	3	12	
Mechanika	4	2	8	
Hodnota osobní	4	5	20	
Hodnota vojenská	4	10	40	
Součet bodů			167	

Jeho výsledný prospěch je velmi dobrý; pořadí 9 mezi 18.
Pro funkci pilota je technicky velmi dobře způsobilý.

V Olomouci dne 31. března 1932.

mjr. ing. Fr. Štěpán

.....
předseda zkušební komise.

.....
velitel kursu.

V průběhu služby u letectva musel projít řadou specializovaných kurzů (VÚA-VHA).

VOJ. LETECKÉ UČILIŠTĚ

Pilotní škola elementární.

Školní rok: 1931/32.

Čís. hlav. protokolu: 10.

Výkaz o prospěchu.

Jméno a příjmení: Jan Reindl
 Hodnost, branný poměr, kmen, těleso: kapr. p. pos. let. obl. dust. let. pl. 1. T. V. St.
 Naroděn 18. června 1902 v Přibových Lázních, polit. okr.: České Budějovice
 země: Čechy, dom. příslušnost: Třeboň
 polit. okr.: Třeboň, země: Čechy
 absolvoval: pil. šk. elementární V. L. U.
 v době od 1. dubna 1932 do 7. července 1932.

a osvědčil tento prospěch:

1.

Stupnice známek	STUPĚŇ	1	2	3	4	5
	prospěch	nedostatečný	dostatečný	dobrý	velmi dobrý	výtečný
hodnota osobní a hodnota vojenská	nevyhovující	vyhovující	dobrá	velmi dobrá	výtečná	
způsobilost pro určitou funkci	nevyhovuje	vyhovuje	dobře způsobilý	velmi dobře způsobilý	výtečně způsobilý	

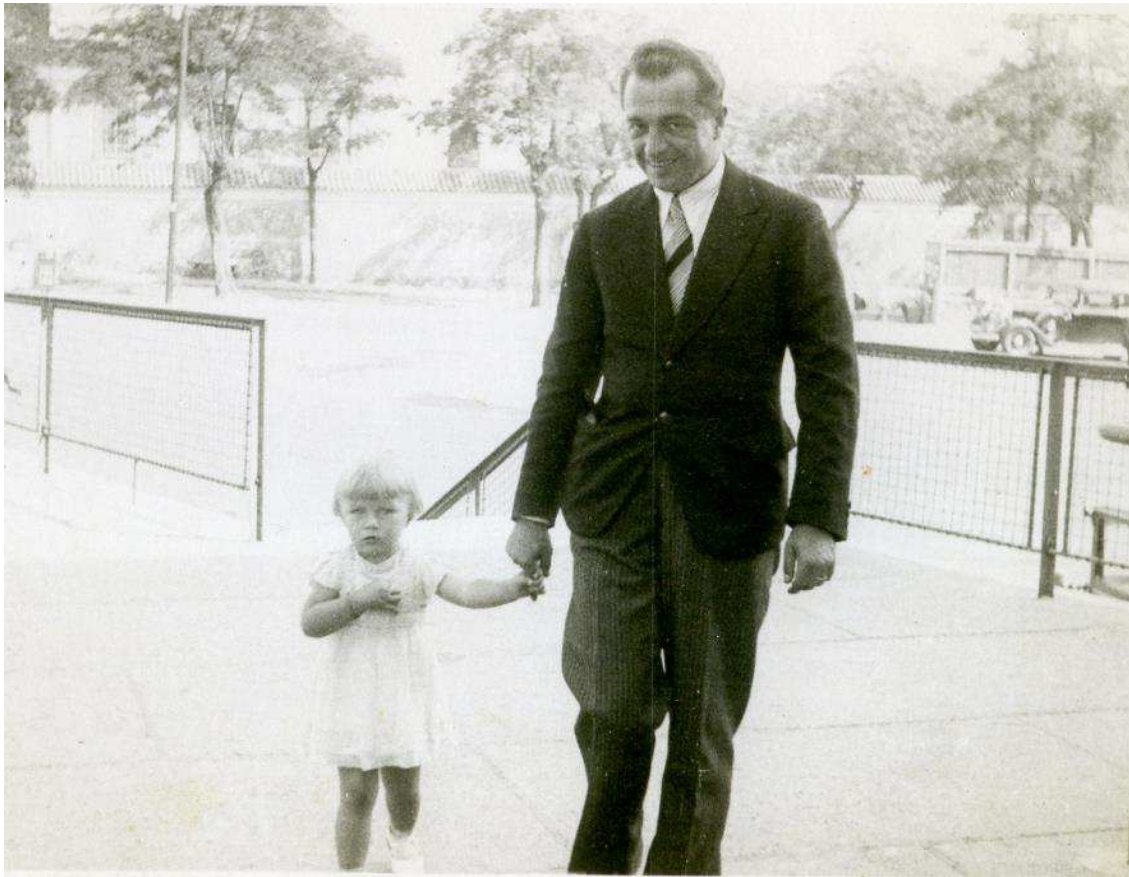
Absolvováním Vojenského leteckého učiliště se Jan Reindl stal v roce 1932 konečně pilotem (VÚA-VHA).

Tablo absolventů XV. ročníku Vysoké školy válečné. Jedním z nich byl i Jan Reindl (APK).

Momentka z cvičení Vysoké školy válečné. Druhý zprava je škpt. Jan Reindl (AMP).

Fotografie z poloviny 30. let 20. století zachycuje Jan Reindla s jeho dcerou (ADS).

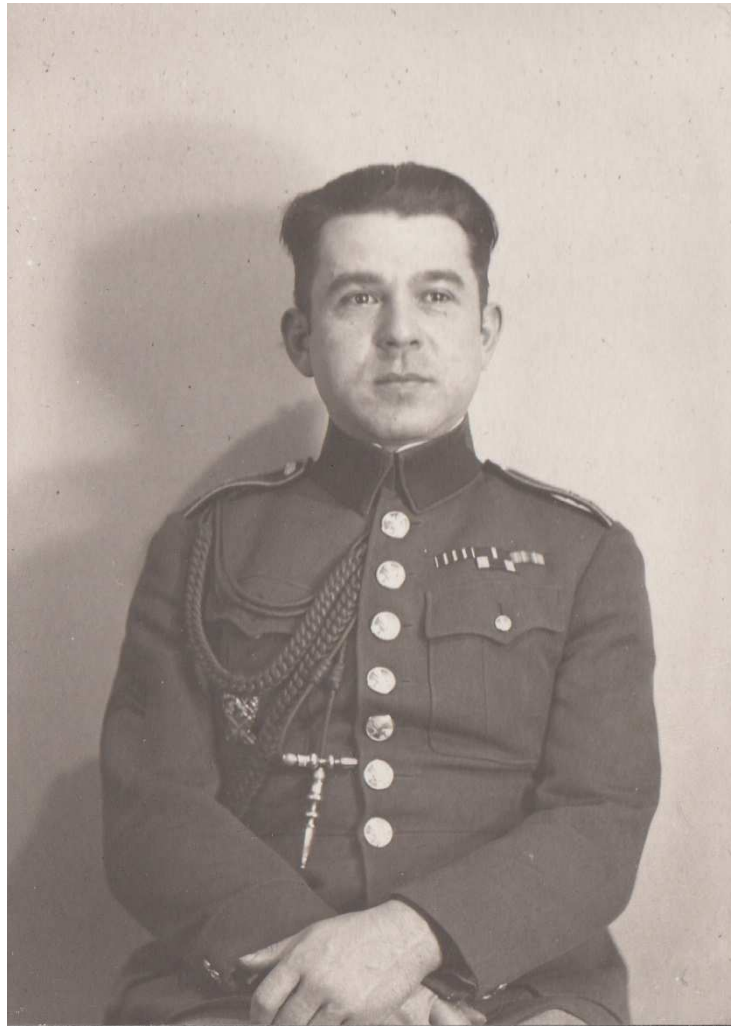
Mjr. let. Josef Šolta – Reindlův představený z letecké sekce studijní skupiny
2. (zpravodajského) oddělení HŠ MNO (ABK).

Reindlův civilní portrét z roku 1936 (NA).

V srpnu roku 1939 Jana Reindla zatklo gestapo. Z uvedené doby pochází i uvedená vězeňská fotografie (ABS).

Přednosta studijní skupiny 2. oddělení HŠ MNO František Havel. Fotografie z roku 1929 ho zachytila v hodnosti majora generálního štábu (AJH).

František Havel zachytila na fotografie o deset let později, po zatčení pražským gestapem (ABS).

63

Škpt.gšt.Jan R E I N D L ,MNO-hl.štáb.styč.důst.vel.let.u min.dopravy.

Věc: Žádost o přijetí do vyšší akademie Praha dne 16.7.1945.
gen.štábu v MOSKVĚ.

22

Ministerstvo národní obrany
hlavní štáb - vel.letectva

P R A H A .

Na výzvu MNO-hl.št.čj.41 dův.náč.št.1945 prosím
o umožnění navštěvovati vyšší akademii gen.štábu v Moskvě.

Narodil jsem se 18.června 1902 v Trhových Svinech
u Čes.Budějovic jako syn podúředníka.

Po maturitě na gymnasiu v Třeboni jsem absolvoval
voj.akademii v Hranicích v r.1922-1924 s velmi dobrým prospě-
chem.Po projití aplikační školy v Milovicích/prospěch velmi
dobrý/ zařazen jako poručík k hor.prap.1.

Koncem r.1926 byl jsem přijat do let.pozorovatel-
ského kursu a po jeho absolvování přidělen k let.pluku 1 v
Praze.

Jako důst.letectva absolvoval jsem všechny u nás
dosažitelné let.školy a kursy/pilotní, stihací, létání v noci,
mechanický a jiné/, všechny s prospěchem velmi dobrým.

V roce 1933 jsem se podrobil zkouškám do Vysoké
školy válečné a ukončil ji v r.1936 s prospěchem velmi dob-
rým.

Jako důst.gen.štábu byl jsem přidělen vel.6.divise,
pak k vel.III.sboru v Brně a v r.1937 k MNO-hl.štábu zpravo-
dajské oddělení.

Tam jako škpt.gšt.jsem působil až do 15.března
1939.

Kvalifikován jsem byl jako por.a npor.velmi dobře,
jako kpt.a škpt.gšt.výtečně.

15.března 1939 zapojil jsem se ihned do podzemní-
ho hnutí proti německým okupantům ve zpravodajské službě.

./.

Nejprve v rámci ministerstva propagandy prováděl jsem přímou špionáž, na popud naší zahraniční vlády. Výsledky byly předávány za hranice spojencům. Důkazy podá plk. gšt. Drgač, nyní vel. voj. akademie a plk. gšt. Havel, nyní náč. štábu vel. l. oblasti. Mnoho z mých spolupracovníků zemřelo již umučením na gestapu v Praze / pplk. gšt. Houška, Třebický, mjr. gšt. Klein a jiní /.

Kromě toho zřídil jsem v Roztokách u Prahy sklad zbraní, které mi tam přivezl nyní gen. Sklenovský / t. č. v Anglii /, neboť již tehdy jsme pomýšleli na pozdější odboj se zbraněmi.

Od počátku července 1939 byl jsem zapojen jako tiskový referent do další špionážní organizace. Zprávy jsem podával i z území mimo Protektorát. Jde tu o známou aféru gen. Eliáše, jejíž většina účastníků je dnes mrtva.

V souvislosti s činností této organizace jsem byl v srpnu 1939 zatčen a po 23 měsících samovazby odsouzen lidovým soudem v Berlíně / jelikož se nenalezly přímé důkazy mé činnosti / k 8 letům káznice a ztrátě občanských práv.

Prošel peklem nejtěžších německých káznic, vrátil jsem se 13. května 1945 do vlasti, po 70 měsíčním žalářování. Nastoupil jsem pak ihned službu u MNO hl. št. - vel. letectva.

Jsem ženat a mám 12 letou dceru.

Politicky jsem činným jako člen Národního výboru v Roztokách u Prahy / referát vyšetřovací, bezpečnosti a očisty /; členem tohoto NV jest také má žena, která tam pracovala ilegálně za okupace a účastnila se aktivně bojů za osvobození pražské oblasti.

Doklady o mé veřejné a polit. činnosti mohu předložit.

Ruský jazyk neovládám dnes ještě bezvadně, ale během dvou měsíců budu ho ovládat slovem i písmem velmi dobře.

Jsem sice jen štábním kapitánem gen. štábu, doufám však, že má protiněmecká činnost v odboji, o které mám již od 15. března 1939 jasné důkazy, bude mi čítána aspoň jako normální výkon služby. V době mírové bych byl již dávno podplukovníkem gen. štábu.

štyt. gšt. Reindl

Ihned po skončení války si Jan Reindl podal žádost ke studiu v SSSR. V přihlášce současně shrnul svou dosavadní vojenskou kariéru (VÚA-VHA).

Důvěrné!

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY Hlavní štáb - velitelství letectva	
Došlo dne	16. červce 1945 194...
Cj. 362 čim	Přílohy 2

Národní úř. č. 4122955 Sv. 100
byl stupen majitel z r u s k a
Datum: 16-02-2011
Kodifikace: 4

MNO.hlavní štáb-1.oddělení.

Žádost škpt.gšt.Jana REINDLA předkládám k dalšímu řízení.Jde o velmi bystrého,odhodlaného a zkušeného důstojníka,velmi dobrého postřehu a rozhledu.Vzhledem k jeho osobním kvalitám považuji za účelné,aby byl naň vzat zřetel,neboť v ruském jazyku se jistě zdokonalí tak,aby mohl s úspěchem pokračovati ve studiu.Jeho dosavadní prospěchy ve všech kursech a školách k tomu dávají plné oprávnění.

Opožděné předložení žádosti vzniklo tím,že jmenovaný je styčným důstojníkem u min.dopravy a zahraničí a opožděně se dozvěděl o vypsání konkursu. Je navržen na povýšení.

Doporučuji ku příznivému vyřízení.

16.7.1945.

Velitel letectva
brigádní generál Alois Vicherek.

Jan. Reindlov

Důvěrné!

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY Hlavní štáb - 1. odděl.	
Došlo dne	17 VII. 1945 194...
Cj. 434	Přílohy 2

*Jul
30.4.46 Reindlov*

Velitel letectva brig. gen. Alois Vicherek Reindlovu žádost i přes určité nedostatky doporučoval ke kladnému vyřízení (VÚA-VHA).

Pplk. Jaroslav Drtílek – Reindlův kolega z předválečného 2. oddělení HŠ MNO, z protinacistického odboje i z poválečného 5. oddělení Velitelství letectva (VÚA-VHA).

Chování našich letců z V. Britanie - zpráva.

5x 2

I. Úvod.

O mentalitě, politických názorech a chování našich letců z V. Britanie již bylo podáno několik hlášení.

Domníval jsem se, že postupem doby, počn^{ou} si sami opravovat své naprosto mylné a vůli lidu se příčící názory, hlavně politické, ale po více jak šesti měsících, kdy jsou již zase ve vlasti, shledáváme se s týmiž zjevy, které jsme u nich viděli po návratu z Anglie.

Při tom je hlavně to zarážející, že se zde nejedná o jednotlivce, nýbrž o masové hnutí, ve kterém jsou právě výjimkou ti jednotlivci, kteří svým chováním a jednáním se přizpůsobili nebo se snaží přizpůsobiti našim poměrům.

Jsa voj. letcem od konce r. 1926, tedy ne dlouho poté, kdy se skutečně začalo budovati voj. letectvo I. republiky a jsa zároveň důstojníkem gen. št., domnívám se, že mám dosti jak praktických zkušeností, tak i vyšších teoretických znalostí, abych mohl kriticky posouditi, nezávisle na ostatních, vývoj a budování našeho nového letectva. A to již i z těch důvodů, že jako letec prošel jsem všemi kategoriemi let. výcviku, od pozorovatele až k noč. let. výcviku, od pilota až k pilotu stíhacím, který se účastnil i armádních let. dnů jako akrobat. Jako důstojník gšt. prošel jsem tehdy nevídanou let. kariérou, za rok po absolvování VŠV přidělen k 2. odděl. hl. št. k zpracování nástupových plánů pro letectvo za války, jemuž jsem připravil první úkoly. Zároveň jsem měl být aspoň externím učitelem na VŠV.

Nejsa milcem gen. Moravce, rebyl jsem vzat letounem do Anglie, když hrozil vpád nacistů a byl jsem obětován. Ještě plných 8 měsíců po mém zatčení odcházeli naši letci do zahraničí.

Kompletní dvanáctistránkové anonymní hlášení o poměrech v československém letectvu. Na základě určitých indicií je možné autorství zprávy připsat Janu Reindlovi (ABS).

II. Politické názory našich letců ze západu.

Politické názory těchto lidí z velké většiny se naprosto nekryjí s programem národní fronty a košické vlády.

Z protokolů sepsaných v posledních dnech při vyšetřování u 1. let. divise ve Kbelích vysvítá, že při úředním shromáždění byly proneseny názory, že u nás bude pořádek jen zavedením úřední /byrokratické/vlády.

S vládou lidu se nesympatizuje. Desítky a už snad stovky našich letců ze západu odchází zase zpět, buď do Anglie nebo do holandských služeb. Říkají mezi sebou, že volby rozhodnou, zda-li zde zůstanou; ^{pak} odejdou další a to i vyšší důstojníci na západ.

O úctě k SSSR svědčí na př. ta okolnost, že při osvětových přednáškách veřejně volali po tom, aby už se přestalo mluvit o SSSR, ať se také mluví o Anglii. Zarážející případ jednoho rotmistra let. z nich v Č. Budějovicích, který strhl se zdi obraz generalissima Stalina a vykřikoval, že ho nechce mít vedle obrazu našeho presidenta /soudní řízení/.

Mnozí hrdě tvrdí, že přísaha, kterou složili anglickému králi je nezrušitelná ani našimi zákony. Cítí se býti Angličany v ČSR. Je jistě zarážející, že v Anglii, kdy mohli volně volit mezi nošerím našeho nebo angl. let. odznaku, volili anglický.

Zde mezi sebou mluví anglicky. Jak to nemorálně působí na př. ve VŠV, kde je jich spousta, když ~~se~~ ^{se odletních} ~~estátních~~ na stážích straní a hovoří mezi sebou anglicky.

Byla slyšena mezi nimi slova: "Nikdy nezapomeň, že jsi Angličan." Jak si to máme vysvětlovat?

Major let. při přednášce svazu mládeže se omlouval /ač pochází z nedaleké vesnice/, že hodně v cizině zapomněl český jazyk, aby mu to prominuli, vždyť má také ženu Angličanku a děti vycho-

vává anglicky./Poznámka; bylo by asi velmi zajímavé zjistit, kolik z těchto dětí z Anglie asi mluví česky./ Veřejnost onoho městečka ovšem už reagovala na tuto okolnost a když se volil velitel místní odbočky "Svazu brannosti", byl návrh na jeho jmenování prosazen až po velikém odporu. Objevily se už i po městečku letáky, že prý si pro pana majora Kašlíka přišel před lety lord Mosley a unesl ho do Anglie.

Na tyto zjevy upozorňuji důrazně, lid si jednou začne blíže všímat letců a pak bude zle.

Vojenská let. akademie byla v únoru i s profesorským sborem sestávajícím výhradně z letců z V. Británie, na rekreaci v Krkonoších. Tam také byla oslava RA. Velitel akademie, plk. gšt. Náprstek, o němž jsem již svého času psal dosti, ve zvláštních hlášeníích, povolil na tento den výlet na lyžích 2 důstojníků na Smětku, jednomu důstojníkovi návštěvu rodiny. Ostatní z poloviny přišli na oslavu pozdě a po ní se veřejně debatovalo, co u nás RA zničilo, uloupila, jak znásilňovala a pod. To je přímo zarážející./ Svědek gen. Štancovský a plk. gšt. Hanuš jsouce na rekreaci, se v civilu oslavy účastnili/.

Jak si tedy tito lidé představují svou a naši státní budoucnost? Při tom mají velení letectva v rukou.

Nedávný letecký ples je další veřejná ostuda těchto lidí z V. Británie. Jako předtanečníci byli pouze oni, nikoho z domácích k tomu nepřipustili /snaha po sblížení a konsolidaci důstojnického sboru?/. Zatím, co u vchodu se upozorňovalo na to, že vstup je dovolen jen v gala uniformě /to prosím prošlo i v úředních oběžnicích na vel. letectva MNO, že nebude dovolen přístup důstojníkům než těm, kteří mají uniformu letců ze západu anebo bývalou vycházkovou let. uniformu s bílou košilí, přístup s koženým opaskem je zakázán/, ubohá demokracie, co tomu říkáš?

Tím vyřadili snad úmyslně nás bývalé politické vězně, kteří po 6 letech utrpení jsme se mnozí nazí vrátili domů, kde nám gestapo vše vykradlo. Zbavili se nás naši let. velitelé tím, že nám každému byl zapůjčen jeden komisi oblék něm. vojáků letců, nějak si to upravte a tím to bylo až do dneška ukončeno/. Také byl předepsán frak nebo alespoň smoking. To snad proto, že v loži trůnili filmová kolaborantka Marie von Buchlow /Zita Kabátová/ vedle známého pilota Novotného, také kolaboranta. Novotný, aranžér plesu, četař v zál., který se v novinách ovšem píše kapitán, byl celou válku u Luftwasy, nosil její uniformu s hákovými kříži a bral úplaty a premie za zvláštní výkony /důkazy zde jsou/. Ovšem ministerstvo dopravy, přes naši žádost, o jeho propuštění nechce ani slyšet. Dále bylo zjištěno, že se na ples dostalo za úplatu /jakou asi?/ hodně holek z ulice a sice kucylní. Je to ostuda našich letců a už se o tom psalo v novinách, zatím posměšně. Upozorňují, že jde o velmi vážnou věc, lidé si nás pomalu začíná všimnout a až jednou zjistí, že nejsme ta demokratická armáda, jak jí chce mít a jak jí musí platit svými moly a u letců e demokratické armádě nelze vůbec mluvit, rozdrtil nás úplně. /Mimoходом - vezměte si košický vládní program a řekněte, co se už z něj o armádě splnilo?/

Přichází otázka, co bude dále, když tito lidé se patrně spojili s reakcí, když dokázali, že por. let. Sádlo, který ~~byl~~ před časem ^{pro defensování} ~~byl~~ ^{byl} ~~zavodně zavřel~~ ^{byl} ~~běhá dnes na svobodě a p. prokurátor ani neoznámil za vhodné nám oznámit, že ho propustil a dnes Sádlo~~ ^{sedí} ~~sedí~~ ^{na} ~~na dřívějším~~ ^{na dřívějším} místě /ta rovnice/, když škpt Kasal odsouzený podmíněčně na tři měsíce do vězení se s tím chlubí, že na leteckém plesu, kdy z archivu bývalého let. inspektorátu skoro nic nemůže ^{te} dostat, protože to asi většinou zničili, když se služba nedělá; kdo asi americké zprav. kanceláři United Press dal mé jméno, číslo telefonu, kancelář i poschodí a tato se mne špatnou češtinou táže na věci rázu důvěrného a

tvrdí, že to musím vědět, protože je to můj obor; nebo anglický voj. attaché mne ostně přímo přišel vynadat do mé kanceláře, že jsem mu zatkl v Ruzyni anglického vojáka pro pašování valut. Voják bezved-
ně mluví^{cí} česky, má tolik drzosti a udá mně do protokolu, že je čle-
nem RAF, protože nevěděl během války, že existuje v Anglii českoslo-
venské letectvo v rámci RAF.

O státnosti, o lásce k našemu lidu v našich letech nelze ani mlu-
vit. Bojovali by jistě proti Němcům, ale proti západu nikdy; snad mno-
ho z nich s chutí proti SSSR. I seriosní lidé z nich a je jich má-
lo, říkají, že by určitě byly případy deserce vzduchem na západ v
případě války a to i vyšších důstojníků. Myslím, že by jich bylo mno-
ho. ~~Uznájte tedy, že naše služba je proti pozemní armádě značně ob-
tížnější a vyčerpavější. Tuto společnost mládež našimi malými pra-
středky je velmi obtížné.~~

III.

Jak si představují službu.

Heslo s trvalou platností bylo vydáno; Nadělali jsme se dost, teď budeme velet, vládnout, ale rozhodně málo dělat. Maximum požitků a hodnotí za minimum práce. To se také důkladně ujalo a svědomitě dodržuje od rotmistra počínaje, zvláště mimo Prahu, kde nejsou tak pod dohledem. Do zaměstnání se chodí kolem 9 hodiny, i později, ve 14 hod. se končí.

Charakteristické je, že na př. velitel přeškolovacího kursu pi-
lotního v Olomouci, který má za funkci přeškolení domácích důstoj-
níků na stíhací piloty, nezná po řadě ^{měsíců} trvajících kursu své žáky vů-
bec. Naléhá na mého orgána, aby povolil fotografování těchto důstoj-
níků, že je označí jmény a vyvěsí do kanceláře, aby srovnáním, když s
některým mluví, věděl, jak se jmenuje.

Dnes je také příznačné, že vyšší velitelé, když žádají velitele
letectva o důstojníky, chtějí jen domácí, ti prý dovedou a chtějí pra-
covat.

Vicherek - Janoušek.

Při budování našeho nového letectva je příznačné, že v jeho čele stojí muž, kterého lidé z V. Británie nechtí a nejen tajně, ale i zjevně proti němu pracují.

Mluvil jsem s bývalým inspektorem letectva div. gen. Janouškem. Prohlásil mi, že je ojedinělý případ v historii vojsk, aby velitel, který vedl úspěšně své jednotky v boji a získal skvělé jméno pro své letce v zahraničí, byl po příchodu domů dán k ledu.

Je zcela jisté, že naši letci ze západu všichni jdou za Janouškem. Možná, že dostávají zvláštní instrukce a určité úkoly do budoucna neboť Janoušek mi také prohlásil, že se ještě svého postavení vzdal, že jen čeká, až přijde jednou jeho čas. Že ho mají letci rádi, je zcela přirozené. Vedl je, získal jim slávu a kromě toho nutno objektivně přiznat, že má velký rozhled, že dovede být výborným velitelem a že má mnoho skutečných velitelských schopností, škoda, že tyto schopnosti nestačí zakrýt defekty charakteru, pro které nemůže nikdy být velitelem letectva.

Četl jsem poznámky gen. Vichěrka z Anglie o celém jeho případě, četl jsem dopisy, podané jím p. prezidentovi. Je jisté, že Vicherek byl velitelem letectva ještě ve Francii, avšak Janoušek ho předěšl v odchodu do Anglie před zhroucením francouzské armády. Tam pak působil vlivem svých dřívějších známostí, hlavně ve společnosti dam, že mu bylo svěřeno organisování letectva v rámci RAF.

Vicherek při příchodu z Francie byl postaven před tento fakt. Vzdal se hodnosti a chtěl létat jako vojín, ale nebylo mu to ministrem NO. povoleno. Našli pro něho funkci u Červeného kříže, kterou zastával téměř až do konce války. Krátce před koncem války byl odeslán na východ a v Košicích /snad/ se rozhodlo, že on bude velitelem letectva.

Letci z V. Británie o něm tvrdí, že když vůbec za války nelétal, že nemá také žádné velitelské zkušenosti a prostě ho neoficiálně vůbec neberou na vědomí.

Pokládají vše asi za provisorium, jak si konečně asi představují také tak nynější politický vývoj v republice.

Tím ovšem se velitelský sbor letectva - neboť jsou stále povyšováni - stává destruktivním a nikoli konstruktivním. To je ovšem hrozné poznání.

Vicherek je sám sice příkladně pilný, pracovitý, svědomitý, ale nemá energie. Kdyby byl dosti energický, dovedl by si udělat ve sboru pořádek a muselo by to klapat. On však, mám dojem, že se jich přímo bojí a domnívá se, že za cenu všech možných ústupků /hlavně povyšování/ je dostane na svou stranu. Je to ale předem ztracená věc. Kdyby neměl výtečného a energického náčelníka štábu / z řad domácích / , dávno by bylo letectvo jen spolkem bez kázně a plánu do budoucnosti.

Kamná
↓

Druhá věc, které Vicherek pro svou dobrozů podléhá, je přijímání starodružinníků-bývalých kolegů- znovu do armády, ač jsme původně dávali návrh na jejich nepřijetí do armády /plk. Starý, plk. Sazima a jiní/. S těmito lidmi už se letectvo nevytrhne, přibyl nám jen zase jeden živel, který bude chtít pomalu získat ztracené, posice, ač celou válku nehli prstem. /Dnes se vymlouvají, že jako legionáři byli příliš hlídáni gestapem a nemohli nic dělat, to je ovšem směšné/.

Další stinná stránka u osobnosti Vicherka je známá nešťastná t.zv. Göringova aféra. Göring totiž po 15. březnu 1939 podal let. odboru MNO nabídku, že přijme naše voj. letce. Snad z nervosity panující ty dny, vydalo skutečně MNO. let. odbor tuto nabídku úředně na útvar. Tam se smysl špatně chápal. 90 o/o důstojníků let. chápalo to jako rozkaz, který byl záměrně vydán, aby snad jednou všichni mohli přelétnout na druhou stranu. Proto se hlásily do této akce celé pluky. Za několik dní se muselo vše rychle utulit a seznamy se ztratily. ~~Já se bojím dnes do afery píchnout, protože~~
slávi
~~mám~~ dojem, že asi z 80 o/o ní pravděpodobností podepsal tento výnos Vicherek. Tím by ho ovšem měly v rukou živly, kterým nemůže u-

blížit a které po případě v armádě nemají být.

Jsem toho názoru, že nemůžeme rozvířením této věci zničit výstavbu letectva, když tak jako tak to lepíme s bídou, a není dnes nikoho, kdo by mohl být postaven za Vicherka.

~~Vyslýchali jsme zde pplk. něm. armády Grösslera, bývalého majora našeho letectva. /Protokol je u Vás/ Dalo by se z toho leda co vytáhnout, ač mluvil velmi opatrně, ale bojím se, to rozvést, výsledky vyjdou na jevo pevná fakta a my dnes - můj názor - nemůžeme ještě více bořit to, co sotva stojí. Konečně tato věc může počkat na vhodnější dobu.~~

V.

Počty letectva za mobilisace 1938 v srovnání s počty nynějšími.

Za mobilisace 1938 postavilo naše letectvo 55 bojových letek, z nichž stíhací a zpravodajské měly po 12 - 15 letounech a řadu letek nebojových. Velitelský sbor měl asi přibližně polovinu těch vysokých hodností /od majora nahoru/, jak tomu bude dnes po chystaném jarním povýšení vyšších důstojníků.

Dnes máme mnoho pluků, 5 let. divisií, 4 vyšší jim nadřaděná velitelství, ale ve skutečnosti vůbec žádné letectvo.

Dnešní let. divise má asi tažovou hodnotu, jako dřívější silnější letka, které velel kapitán. Podle mého názoru, materiál budeme mít snad tak za 3 roky, opakují snad.

Jde tedy o to, aby si zodpovědní činitelé uvědomili, že staví obrovský velitelský sbor, který dlouho nebude velet ničemu a že to může být podrobena kritice z veřejnosti, při které to na celé čáře prohrájeme. Úplně zbytečně se zde budou platit obrovské gáže. Nevím ovšem, zda toto povyšování není nutností v souladu s povyšováním pozemní armády, avšak je jisté, že z poručíků dnes navrhovaní plukovníci budou chtít být za rok, za dva generály a při tom budou bez vojska.

Není toto zjev nezdravý?

Pokud jde o povyšování zahraničních letců, byl návrh na povýšení vyšších důstojníků proveden takto;

Letci se sešli a řekli si, že musí zase něco pro sebe získat. Veliteli letectva řekli, že mu předloží návrh na povýšení ~~vyšších důstojníků~~ podle operačních nalétaných hodin jednotlivců z války. Velitel souhlasil a řekl jim, aby si věc sami zpracovali, jelikož on s nimi za války nebyl.

Návrh byl zpracován bez velitele letectva a aniž byl o tom uvědoměn náčelník štábu. Veliteli letectva byl dán k podpisu po sestavení, tento vzal prostě pero a podepsal.

~~Mnou pak procházel návrh, aniž jsem měl prakticky vliv na jeho provedení.~~

Vím jen, že tento návrh byl dělán podle t.zv. operačních hodin nalétaných za války. Je ovšem jisté, že kdo měl skutečné výsledky boje, ten byl již za války ihned povýšen. Proto z poručíků se vrátili podplukovníci. Při tomto návrhu se zase operuje s operačními hodinami, které nám ovšem nic neříkají o tom, jakých výsledků ve skutečném boji kdo dosáhl. ~~Může se přece někdo /a ty případy se jistě daly/ po startu vrátit s letounem místo na bojiště na druhou stranu a za mícky si dělat operační hodiny a pak přistát. Angličané velmi přesně zjistili výsledky bojů jak ze vzduchu, tak bombardování a pod.~~

~~Já ovšem nemohu nic dělat, jen upozornit velitele, což jsem učinil a pak Vás. Jde o nových 57 majorů a 15 podplukovníků a 5 plukovníků.~~

Sám jsem zjistil, že mjr. let. Bušina, nyní navržený na podplukovníka a zde doma po třetí povyšovaný byls ~~střelen~~ němci při prvním letu a celou dobu byl jako anglický důstojník v německém zajetí. Trochu jinak tam asi žil, než-li my v koncentracích. A operační hodiny vůbec žádné.

Škpt. Štěpánek - návrh na majora - je ~~zřejmě~~ sledován pro činnost Prchalovskou, otevřeli jsme mu dopis, který obdržel od pí Prchalové pro jejího syna zde. Nebyl závadný, ale přesto je faktem, že s Prchalou styky udržoval či udržuje. Velitel letectva to neuznal za dostatečné, aby nebyl povýšen.

Škpt. Janouch - na majora - mám zde protokoly, že v Anglii pošlapal obraz presidenta Beneše, spílal vládě a pod. Velitel letectva ho omlouvá letorou a snad že se opil a domnívá se, že by měl být povýšen.

Proto se obracím na Vás, k zjednáání nápravy. Mám opět dojem, že se jich velitel letectva bojí.

Je třeba znovu návrh na povýšení prověřit, předložit důkazy o výsledcích bojů a ustanovit náčelníka štábu předsedou komise. /Udělal to bez jeho vědomí, když byl na zdrav. dovolené/.

Jiný případ; 1./III. ~~Navrhl na povýšení~~ ^{byl podán} návrh na povýšení por. zdrav. MUDr. Ed. Kudrny ze záp. letců v jednom věstníku na povýšení na por., npor., kpt., a škpt. Jaký to asi způsobí rozruch? Nota bene ho znám, že chodí již dávno v hodnosti kapitána, tedy je to úplný podvod; já ovšem je osobně neznám a ani si nedovedu představit, že může někdo, kdo zná skutečnou jeho hodnost - a je jich jistě mnoho - takovou věc krýt a nehlásit to. Mám i jeho služební razítko, kde je vytištěno; kpt. zdrav. Dr. E. Kudrnka.

Rozumí se samo sebou, že když se domácí dozvěděli o chystaném povýšení vyšších zahraničních důstojníků, že rovněž přišli na velitele s návrhem. Tento ho zase podepsal. Jde o 35 nových majorů, několik pplk. a 1 plk./tento je to pplk. Nechvátal, 62 roky stár a slouží jako nepostradatelný./

Odtud se mi podařilo vyrazit několik markantních případů. Mezi nimi je 6 býv. politických vězňů, kteří leta žili v koncentráku, ostatní se zde dobře měli a už byli jednou povýšení v minulém roce. Také toto prověřit a ~~prověřit~~ pověřit tím náčelníka štábu.

VI.

Letecký materiál.

To, co zde máme, jest materiál anglický, ruský a německý. Pomalu se to rozbíjí a nebude žádné náhrady.

Pokud jde o materiál německý, je unavený válkou. Již se stávají případy, že piloti na něm nechtějí létat.

Já sám mám osobně velké obavy, že až se zahájí intensivnější výcvik, bude mnoho smrtelných neštěstí.

Jediné východisko je dostat nový materiál z SSSR. Náčelník štábu marně už dva měsíce usiluje o povolení letu do SSSR, aby se konečně navázalo obchodní spojení. Někde to leží a urgency jsou marné.

Zatím se ale uplatňuje vliv smluv, sepsaných naší vládou v Anglii s anglickým a americkým průmyslem. Přijímáme západní letouny Moskyto. Je třeba tyto smlouvy již rozvázat a ~~u~~ umožnit nám nákup materiálu z SSSR, dříve než nebudeme mít dostimurovin, aby nám mohl dodávat náš průmysl.

VII.

Jiné náměty.

Dybl

~~Váš styčný orgán u min. financí npr. pěch. Jos. Matějo mi hlásil:~~
- když přišli Němci, byl jsem na 2. odděl. 1. divise v Praze, přednostata nynější pplk. gšt./letec ze západu/ Kašpar Jaroslav, dnes náčelník štábu vel. let. oblasti 1.

Tento předal Němcům /nezničil ho/ spisový materiál 2. odděl., čímž došlo k usmrcení několika našich lidí /agentů/,
- do zahraničí prý odešel podfukem, využiv volání, aby se do Anglie dostavil šcpt. Bakula, jeho zprav. důstojník. Dostal se do ciziny na jeho účet, nevolán a nežádán,
- my jsme ho za republiky podezřívali ze spojení s cizincem /žena údajně Slovenka, ale spíše Mačarka/, byl sledován, ale nic se nedokázalo.

Zařiďte si další, možná, že má být také povýšen.

II. Život pplk.gšt. Josefa Štregla, náč. štábu vel. let. oblasti 3
vzbuzuje všude pohoršení.

Je notorický alkoholik, manželka rovněž, nedávno přišla do společnosti opilá v košili.

Byl znám již za I. republiky pro sklony k alkoholismu, dělání dluhů, freje a pod.

Již Vám bylo dříve hlášeno. Tato poznámka jen proto, má-li snad být povýšen na plk.gšt.

VIII.

Závěr.

Z uvedeného chci poukázat na to, jak ~~xi~~ je těžká a důležitá naše činnost u letectva.

Dosáhli jsme jistě již toho, že se nás bojí hlavně ti, kteří nemají čisté svědomí.

Že naši letci ze západu jsou vhodným objektem pro rejdy cizí zprav. služby jest jasné; vždyť se jí vlastně přímo nabízejí.

Máme tedy ještě mnoho práce do budoucnosti, naše situace je myslím nepoměrně těžší, než-li u poz. armády.

Budu nyní sbírat konkrétní fakta o jednotlivcích a Vám je podávat.

1258 HL. ST.
1303 ODD. I.

ZEMSKÝ NÁRODNÍ VÝBOR V PRAZE
ZEMSKÝ ODBOR BEZPEČNOSTI - ODD. II.

PRAHA II, Washingtonova 7

TELEFON Čís. 39451-57

Praha, 21. srpna 1946.

VĚC: T 61

ZNAČKA: IZ-4/D

H l a v n í s p r á v a O B Z

P r a h a .

Postupujeme Vám tuto agenturní zprávu k dalšímu opatření.
Samek, čsl. obchodní atašé v Bělehradě. Persona ingrata, podle názoru J. Horvartha agent britský.
Z rozhovorů s jihoslov. ministrem zahr. obchodu Nikolou Petrovišem vím, že podle názoru Jihoslovanů pracoval jmenovaný v r. 1940 s I-S. Ministr upozornil důvěrně Dr. Horvartha, že Samek je persona ingrata, což Horvarth hlásil do Prahy. Do dnes se nic nestalo. Samek byl v Bělehradě již za Lípy. Slyšel jsem, že nedělá politiku československou ani slovenskou. Doslovně „naší politiku nedělá,,. Jakou tedy dělá?
Podle další zprávy na čsl. velvyslanectví v Bělehradu udržuje styky s britskými místy a je na jugoslávských místech nenáviděn. Tím samozřejmě trpí obchodní styky. Zprostředkuje britskému leteckému atašé korespondenci s generály čsl. hlavního štábu a patrně též s britským velvyslanectvím v Praze. Přiložený dopis jsou to dva dopisy v jednom obale/ předal jeho úředník Makový omylem jiné osobě, ač ho měl dáti kurýrovi Řezáčovi. Samek oně osobě před odletem do Prahy řekl, že ho volá angl. velvyslanectví, že dopis je určen generálovi /foneticky/: Boron či Dramon. Dotyčný řekl, že takový dopis nedostal, že dostal dopis pro generála Janouška. Tak ho atašé Samek žádal, ať tedy zavolá gen. štáb, ať k němu s gen. štábu pro dopis přijdou. Byl předán, fotokopie přiložena.
Vzniká otázka: proč je volena tato forma styků.

Přílohy: 4.

Za/

*Řezáč je ředitelem pracovního státního
velvyslanectví a pročáti jsem přita!! Sam jsem v Bělehradě
39 13/594
mji. Reindla*

Vojenské obranné zpravodajství ihned po 2. světové válce přešetřovalo činnost mnoha osob.

Ručně psaná poznámka na konci zprávy pochází z pera Jan Reindla (ABS).

T2 JH OVM Č. 1
19002

270

DŮVĚRNĚ	
Velvyslanectví 1. oblasti 5. oddel. štábu	
Dělo:	19. 9. 46
Č.:	22113 / odd. zprav. 46 P. 4

Věc: Velvyslanectví v Bělehradě-
hlášení.

Ministerstvo národní obrany, Hlavní štáb-5. oddělení, P r a h a .

Předkládám spis ZOB odd II čj. T 61 - z. PZ-4/D k další-
mu řízení, neboť v případě jsou zainteresovány vojenské osoby, jež
spadají do Vašeho zprav. zájmu.

Přílohy: 4.

19. 9. 46.

Přednosta 5. oddělení štábu VO 1:
mjr. gšt. Jan Reindl.

W 7302

2647 II

DŮVĚRNĚ	
Ministerstvo národní obrany Hlavní štáb-5. oddel.	
Dělo dne:	21. IX. 1946
Č.:	30823 / odd. zprav. 46 P. 4

C + 3 skup.

Přednosta

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBY
Zrušen stupeň utajení
ustanovení § 157 odst. 1 písm. A

1208 podle

Dokument potvrzující, že Jan Reindl stál v roce 1946 včele 5. oddělení Vojenské oblasti 1
(ABS).

Praha, 31. ledna 1948

Č. 5211 Dáv-hl.št.4.odděl.1948.

Věc: Reindl Jan, pplk.gšt.-
přemístění.

Odpověď k č.

2307

Přílohy:

Důvěrně!

Velitelství letectva u hl.štábu,

P r a h a .

Na základě us. l. 4132001 HL. ŠT.
hl. štábu velitelství letectva
Datum:
Kódová: 10-02-2003

Přemísťuji dnem 31. prosince 1947 pplk.gšt. Jana
R e i n d l a, VO 1, k MNO hl.št./velit.letectva s určením
jako přednosta 5.oddělení tohoto velitelství.

Destane: VO L,hl.št.5.odděl. a hl.št.vel.let.

Náčelník hlavního štábu:
arm.gen.Behumil Boček v.r.

Za správnost:

pplk. F. Kříž

Důvěrně.

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY	
Hlavní štáb velitelství letectva	
Dobro do	10
Č. 2307	Přílohy 1

*Pracovní us. 4/2.40 L.
Zanulová 4/10-18, 18*

V této věci nevědomě.

I alba!

H. F. F.

11. 1948
Přepov. 4. odd. oseb. služ. vel. let.
Mal. rija M. R.

V protokole pořízena
1-5. 11/48

46³23 'J'

Dne 1. ledna 1948 pplk. gšt. Jan Reindl přišel na pozici přednosta 5. oddělení Velitelství letectva MNO (VÚA-VHA).

Plk. gšt. Jan Reindl na snímku z let 1948–1949 (VÚA-VHA).

Div. gen. Josef Hanuš patřil k Reindlovým přátelům již z dob předmnichovské armády, kdy byl jeho profesorem na VŠV (VÚA-VHA).

Stаницe (ústředna):

Došel		Telegram				Odeslán	
z	P-M	do		z		do	
dne	21. 4. 48	Číslo	Druh	Slov	Čas podání	dne	
hod.	07.45	+ HB P-11 8130 21. 4. 1948		07.40		hod.	
telegrafista	Hobin					telegrafista	

ZDE KPT. SMEJKAL ++ xa

VEL. L V A - 5 .ODDELENÍ HRADEC KRALOVE

VEČ: ČERMÁK JOSEF, MJR. LET. TRESTNÍ OZNAMENÍ

PO DOHODĚ S LE. ODBOREM MIN. DOPRAVY NECHT PODA
VELITEL TRESTNÍ OZNAMENÍ PRO ZBEHMUTÍ A ODCIZENÍ
CIV. LETOUNU NA VASEHO PRISLUŠNÍKA MJR. LET. JOSEFA
Č E R M Á K A A NAVRH NA ZBAVENÍ HODNOSTI ŘÍZENÍ
SPRAVNÍM

MNO HL. ST. VEL. LET. PŘEDNOSTA 5. ODDELENÍ PPLK. GST. J. REINDL +++

Tajná

Letecká vojenská akademie

Došlo: 21. DUBNA 1948

Oddělení:

Číslo jedn.: 71 Příl.

Zal. 8 KVĚT. 1948

Došlo: 21. 4. 1948

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

Tiskárna MNO v Praze IV - 46.545

Po únorových událostech musely orgány 5. oddělení VL řešit množící se případy emigrace bývalých příslušníků RAF (ABS).

169

Praha, 4. květen 1948.

✓ Čj. 1106 Taj. ect. 5. 48

Věc: pplk. gšt. Josef Hanuš, mjr.
Josef Bryks, škpt. Josef Čapka,
škpt. Ota Černý - illeg. přechod
hranic - šetření.

~~Tajné.~~

Přílohy : 8. + 1

Hlavní štáb - 5. oddělení,
k rukám mjr. Harlendra,
z d e .

V příloze předkládám dvojmo protokoly sepsané s
pplk. gšt. Josefem Hanušem,
mjr. let. Josefem Bryksem,
škpt. let. Josefem Čapkou,
škpt. let. Otou Černým.
Současně hlásím, že mjr. let. Josef Bryks a škpt. let. Josef Čapka
byli dole přiloženého potvrzení předání voj. věznic v Praze IV
bez spisového materiálu a to dne 3.5.1948 o 21 hod.
Zbývající pplk. gšt. J. Hanuš a škpt. Ota Černý, kpt. Ondřej Špaček,
který byl vyslechnut již v u StB v Chebu jsou zajištěni v místnostech
5. odděl. v VI. posch.
Po kpt. let. Janu Plášilovi je zahájeno pátrání v Hradci Králové
a v Praze a dosud bezvýsledně. Rovněž bylo zahájeno pátrání po kpt.
let Václavu Bozděchovi, který údajně odešel na dovolenou do okolí
Řeštic a Klatov. Dle provedeného výslechu zabýval se rovněž úmyslem
odchodu illeg. do zahraničí.

Přednosta 5. odděl. vel. let.
pplk. gšt. Reindl Jan :

*Vzřípelo současně s čj. 5261 dir. 1948.
A-3: Protokoly - přílohy uloženy u čj. 5261/ans 48.
Zaboviti le čj. 5261 ans. A-48.
Z. nohem.*

V pro...
17311-16

Příslušníci 5. oddělení VL prováděli i výslechy s bývalými letci RAF, kteří se později stali oběťmi v rámci procesu s div. gen. RNDr. Karlem Janouškem. Jan Reindl uvedenou zprávou postupuje výslechy zatčených osob 5. oddělení HŠ MNO (ABS).

Vrchní vojenský soud Praha

Vazba!

269

Praha, 8. června 1948.

Ztr 536/48.

Věc: Janoušek Karel, div. gen. a spol. -
hlavní přelíčení, předvolání
svědků.

Důvěrné!

Ministerstvo národní obrany,

hl. št.

P r a h a .

Proti div. gen. Karlu Janouškovi a spol. je stanoveno hlavní
přelíčení na 15/6 1948 od 9 hodin.

V této věci prosím, aby se dostavili jako svědci:

- 1/gen. Josef H a n u š ,
- 2/pplk. gšt. J. R e i n d l ,
- 3/" J. B u b ě l e k .

Hlavní přelíčení se koná v jednací síni čis. I v soudní budově
I. poschodí Praha IV, Kapucínská 2.

Předseda hlavního přelíčení:
pplk. just. JUDr Karel Hermann-Otavský.

Karel Hermann Otavský

1797	DŮVĚRNĚ
Ministerstvo národní obrany Hlavní štáb - 8. odděl.	
Datum: 11. VI. 1948	
Číslo: 7382	

PILNĚ VAZBA

Zhita 15/6.48

Do osob. spisů *div. gen. Janoušek Karel*

Založ!

25. VI. 1948 Z rozkazu

Str. 7382 div. 48

9-210/6 tentam

1zal na vědmm!

12/6/48 papalka Burtich

gen. Jos. Klamiš - vyrozuměn

pplk. Jan. Reindl - nepřítomnost předložena

18. VI. 1948

Přednosta oddělení

89 13/75 - 17/48

**Dne 14. VI. 1948 telef. v 10^h hod.
pplk. Dr. Vaněk, že se přelíčení zaručí
a tím i respektovat termíny o 1 den.
14. VI. 1948*

Procesu s Karlem Janouškem se měl přednosta 5. oddělení VL pplk. gšt. Jan Reindl zúčastnit jako svědek (ABS).

Plk. gšt. Jan Reindl (AMP).

Číslo hlav. protokolu o prospěchu:

VÝKAZ O PROSPĚCHU

Příjmení a jméno: REINDL Jan

hodnost a kmen, těleso: Plk. gšt. MNO

narozen 18. 6. 1902 v Trhové Sviny okres Trhové Sviny

absolvoval Nejvyšší vojenskou akademii

v době od 15. září 1949 do 15. června 1950 s tímto výsledkem:

Politická spolehlivost a vyspělost velmi spolehlivý a velmi vyspělý		Tělesná zdatnost:
Vyučovací předměty	Známka	Charakteristika
Politické vědy	5	- Bystrý, pilný, veselý, družný, kritický, obětavý. - Rozhoduje se správně a rychle, rozkazovací mluva velmi dobrá, poněkud obširný. Pohotový. - Velmi aktivní.
Operační umění	4	
Taktika vyšších jednotek	5	
Dělostřelectvo	4	
Tankové vojsko	4	
Letectvo	5	
Výsadkové vojsko		
Ženíjní vojsko	5	
Protiletadlové vojsko	5	
Spojovací vojsko	5	
Chemické vojsko	5	
Týl	5	
Štábní služba	5	
Celkové hodnocení	5	
Výsledné ohodnocení		výtečný

Návrh na použití vyšší funkce ve štábu letectva, velitel vyšší let. jednotky.

Praha 15. červenec 1950.

MNO 50-1256

Velitel Nejvyšší vojenské akademie

Jan Reindl

Absolvování Nejvyšší vojenské akademie Jana Reindla předurčilo pro nejvyšší velitelské a štábní funkce (VÚA-VHA).

Současně mu umožnilo povýšení do hodnosti brigádního generála (VÚA-VHA).

Jaká náčelník štábu VL byl Jan Reindl přítomen inspekci z nejvyšších míst. Prezident se svou
suitou si přijel prohlédnout moderní stíhací letouny MiG-15 (AMP).

Genmjr. Jan Reindl na zimních přeborech na letišti Mladá (AMP).

Genmjr. Jan Reindl v roce 1956. Zhruba v uvedené době byl určen za vedoucího československých leteckých instruktorů v Egyptě (VÚA-VHA).

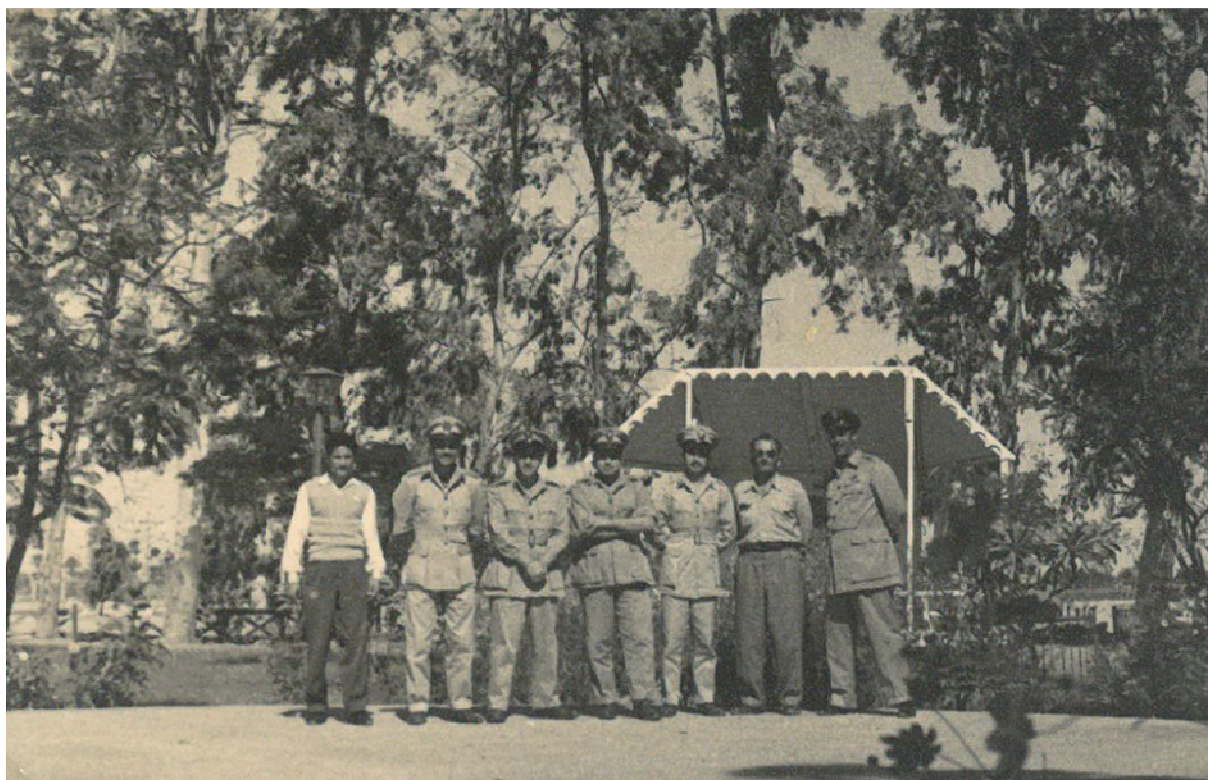
Zástupce genmjr. Jana Reindla v Egyptě pplk. Ludovít Solár. Pro neshody se svým nadřízeným byl odvolán zpět do Československa (VÚA-SA AČR).

Fotografie z egyptské mise. Zleva Jan Reindl, tlumočník Josef Sůsa, tlumočník Karel Štrégl, neznámý muž a místní domorodec (AMP).

Fotografie Jana Reindla zachytila při návštěvě města. Po jeho levé ruce je tlumočník skupiny Josef Sůsa (APJ).

Tlumočník skupiny mjr. Josef Sůsa s egyptskými důstojníky (APJ).

Českoslovenští letečtí instruktoři měli za úkol přecvičit egyptské piloty na moderní stíhací letouny MiG-15bis (APJ).

Trosky MiGu kpt. Jozefa Saksúna (VÚA-VHA).

Tlumočník Josef Sůsa s automobilem československých expertů, egyptským řidičem a příslušníkem egyptské armády (APJ).

Fotografie zachytila Jana Reindla (první zleva) se spolupracovníky při návštěvě egyptských památek (APJ).

Ze stejné doby pochází i fotografie s velbloudy (APJ).

MHO-kádrová správa Zal. do OS č. 3 **20008**

Záznam o vyslání důstojníka do zahraničí.

Hodnost, příjmení a jméno: **generálmajor Jan Reindl**

datum narození: **10.6.1952**

Byl vyslán do **Egypta** kde setrval od **10.7.1956**
do **17.12.1956** a pracoval jako **vedoucí taktického školení**

Vyslání bylo provedeno na základě nařízení MOŠ č.j. (KŠJ: 14213/56)

Zhodnocení: Podle zprávy č. voj. příslušence v Káhiře - příloha k č.j. 08426-sek. NKŠ z 8.5.1957 měl gen. Reindl ve skupině slabou kázeň a planovitosť ve výcviku. Připustil, aby důstojníci jeho skupiny vznášeli neodůvodněné požadavky na peněžní náležitosti na podkladě smyšleného překračování útec. norem. Stěžíval si na zhoršení mjr. Šebka a plk. Solara, kteří byli potom odvoláni. V době napadení Egypta začal o okamžitý odjezd do vlasti a to i před odsunem žen a dětí. Jeho skupina opustila letiště hned druhý den po zahájení konfliktu, při čemž cestou do Káhiry a dále vstřídala naši skupiny, což však nezměnila a bylo nutno vyslat zlaté peníze. Po skončení konfliktu byla skupina, která mezi tím nastoupila cestu do vlasti, povolána zpět a provedla tech. prověrku letišť po náletech a dokončila výcvik pilotů. Gen. Reindl byl egyptským velením uděleno vysoké vojenské vyznamenání. 9. června 1958

Kapitál Březina
hodnost a podpis

47

Egyptská mise Janu Reindlovi přinesla spíše problémy. Zde vidíme výpis z hlášení o činnosti jeho skupiny (VÚA-VHA).

